

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 178

**Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile 102
Milletvekilinin Türkiye Adalet Akademisi Kanunu
Teklifi (2/2793) ve Adalet Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2793 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Katılma Yazıları.....6
- Genel Gerekçesi7
- Madde Gerekçeleri8

• Adalet Komisyonu Raporu14

• Muhalefet Şerhleri.....23

• Teklif Metni.....65

• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....65

• Teklif Metnine Ekli Cetvel.....75

• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metne Ekli Cetvel76

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.
Gereğini arz ederiz.

<i>Murat Alparslan</i>	<i>Saffet Bozkurt</i>	<i>Mesut Bozatlı</i>
Ankara	Zonguldak	Gaziantep
<i>Kemal Karahan</i>	<i>Faruk Aytek</i>	<i>Mustafa Canbey</i>
Hatay	Adana	Balıkesir
<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>	<i>Havva Sibel Söylemez</i>	<i>Cevahir Asuman Yazmacı</i>
Bursa	Mersin	Şanlıurfa
<i>Hasan Turan</i>	<i>Ali Kıratlı</i>	<i>Adem Yıldırım</i>
İstanbul	Mersin	İstanbul
<i>Cüneyt Yüksel</i>	<i>Mustafa Savaş</i>	<i>Resul Kurt</i>
İstanbul	Aydın	Adıyaman
<i>Ejder Açıkkapı</i>	<i>İbrahim Eyyüpoğlu</i>	<i>Mervan Gül</i>
Elâzığ	Şanlıurfa	Siirt
<i>İbrahim Ethem Taş</i>	<i>Yücel Arzen Hacıoğulları</i>	<i>Ali Temür</i>
Antalya	İstanbul	Giresun
<i>Faruk Kılıç</i>	<i>Adem Çalkın</i>	<i>Selman Özboyacı</i>
Mardin	Kars	Konya
<i>Abdürrahim Dusağ</i>	<i>Fatma Serap Ekmekçi</i>	<i>Halil Eldemir</i>
Şanlıurfa	Kastamonu	Bilecik
<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Mustafa Arslan</i>	<i>Hikmet Başak</i>
Samsun	Tokat	Şanlıurfa
<i>Halit Yerebakan</i>	<i>Fahrettin Tuğrul</i>	<i>Ömer Özmen</i>
İstanbul	Uşak	Aydın
<i>Lütfi Bayraktar</i>	<i>Osman Sağlam</i>	<i>Cevahir Uzkuş</i>
Sakarya	Karaman	Niğde
<i>İrfan Çelikkaslan</i>	<i>Mevlüt Kurt</i>	<i>Hasan Arslan</i>
Gaziantep	Kahramanmaraş	Afyonkarahisar
<i>Veysel Tipioğlu</i>	<i>Derya Bakbak</i>	<i>Ferhat Nasiroğlu</i>
Kocaeli	Gaziantep	Batman
<i>Fatih Dönmez</i>	<i>Büşra Paker</i>	<i>Tuba Köksal</i>
Eskişehir	İstanbul	Kahramanmaraş
<i>Yaşar Kırkpınar</i>	<i>İsmail Güneş</i>	<i>Rümeysa Kadak</i>
İzmir	Uşak	İstanbul
<i>Ali İnci</i>	<i>Mehmet Baykan</i>	<i>Ercan Öztürk</i>
Sakarya	Konya	Düzce
<i>Kaan Koç</i>	<i>Çiğdem Koncagül</i>	<i>Şengül Karşı</i>
Ardahan	Tekirdağ	İstanbul

<i>Cemil Yaman</i>	<i>Muhammet Müfit Aydın</i>	<i>Mehmet Ali Cevheri</i>
Kocaeli	Bursa	Şanlıurfa
<i>Osman Mesten</i>	<i>Adem Yeşildal</i>	<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>
Bursa	Hatay	Bartın
<i>Hakan Aksu</i>	<i>Mehmet Emin Öz</i>	<i>Ersan Aksu</i>
Sivas	Erzurum	Samsun
<i>Selman Oğuzhan Eser</i>	<i>Mustafa Alkayış</i>	<i>Mehmet Akif Yılmaz</i>
Karaman	Adıyaman	Kocaeli
<i>Abdulkadir Emin Önen</i>	<i>Orhan Ateş</i>	<i>Gökhan Diktaş</i>
Şanlıurfa	Bayburt	Tekirdağ
<i>Nazım Elmas</i>	<i>Emel Gözükkara Durmaz</i>	<i>İbrahim Yurdunuseven</i>
Giresun	Bursa	Afyonkarahisar
<i>Seda Sarıbaş</i>	<i>Yahya Çelik</i>	<i>Yusuf Ahlatcı</i>
Aydın	İstanbul	Çorum
<i>Mehmet Demir</i>	<i>Osman Zabun</i>	<i>Murat Kaya</i>
Kütahya	Isparta	Sakarya
<i>Fatma Aksal</i>	<i>Erol Keleş</i>	<i>Mustafa Hakan Özer</i>
Edirne	Elâzığ	Konya
<i>Harun Mertoğlu</i>	<i>Seydi Gülsoy</i>	<i>Abdurrahim Fırat</i>
Rize	Osmaniye	Erzurum
<i>Hüseyin Altınsoy</i>	<i>Fehmi Alpay Özalan</i>	<i>Orhan Yegin</i>
Aksaray	İzmir	Ankara
<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>	<i>Kayhan Türkmenoğlu</i>	<i>Mehmet Şahin</i>
Gaziantep	Van	Kahramanmaraş
<i>Suat Pamukçu</i>	<i>Mustafa Kaplan</i>	<i>Burhan Kayatürk</i>
İstanbul	Kırıkkale	Van
<i>Mustafa Yavuz</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>	<i>Mestan Özcan</i>
Bursa	İstanbul	Tekirdağ
<i>Ahmet Çolakoğlu</i>	<i>Ayhan Salman</i>	<i>İsmail Erdem</i>
Zonguldak	Bursa	İstanbul
<i>Süleyman Özgün</i>	<i>Arslan Tatar</i>	<i>Mehmet Uğur Gökğöz</i>
Nevşehir	Şırnak	Isparta
<i>Rukiye Toy</i>	<i>Sayın Bayar Özsoy</i>	
Sivas	Kayseri	

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

19.12.2024 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan 2/2793 Esas Numaralı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi'ne imzamı koyuyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

19.12.2024

Adem Korkmaz

Burdur

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

19.12.2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan, AK Parti'nin vermiş olduğu 1551284 esas numaralı Kanun Teklifine imza sahibi olarak katılmak istiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

19.12.2024

Mehmet Sait Yaz

Diyarbakır

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifine İmzamı Koyuyorum.

Gereğini Arz Ederim.

19/12/2024

Necmettin Erkan

Kırşehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi ve Gerekçesine imzamı atıyorum. Gereğini arz ederim.

Süleyman Şahan

Yozgat

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2793)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Hukuk devleti olmanın en önemli şartlarından biri; adil, bağımsız, tarafsız ve etkin bir yargı sisteminin varlığıdır. Böyle bir yargı sisteminin varlığı için hukuka ve insan haklarına bağlı, tarafsız, bağımsız, hür vicdanıyla adil kararlar veren, meslek etik ilkelerini benimseyen, toplumun adalet ihtiyacına cevap verebilecek nitelikte hâkim ve savcılarının yetiştirilmesi gerekmektedir.

Bilim ve teknikte meydana gelen hızlı gelişmeler ve artan nüfus, günümüzdeki uyumsuzlukların niteliği ve sayısında büyük artışa yol açmıştır. Bu durum, yargı mensuplarının nitelikli şekilde yetiştirilmelerini daha da önemli hâle getirmiştir. Bu sebeple farklı hukuk sistemine sahip pek çok ülkede hukuk ve adalet hizmetlerinde görev alanların meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinin yapılması için “Akademi” veya “Yargı Okulu” gibi isimlerle eğitim kurumları kurulduğu görülmektedir.

Ülkemizde 1985 yılında 3221 sayılı Kanunla hâkim ve savcılarının meslek öncesi eğitimlerini yaptırmak için Adalet Bakanlığına bağlı Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi kurulmuştur. 2003 yılında 4954 sayılı Kanunla 3221 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılarak, Adalet Bakanlığıyla ilgili, tüzel kişiliğe sahip, idari, mali ve bilimsel özerkliği haiz Türkiye Adalet Akademisi kurulmuştur. 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliğine uyum amacıyla 2018 Yılında çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle 4954 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmış ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Hâkim ve Savcı Eğitim Merkezi faaliyete geçirilmiştir.

2/5/2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 34 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle, Hâkim ve Savcı Eğitim Merkezinin faaliyetine son verilmiş ve bunun yerine kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli ve Adalet Bakanlığıyla ilgili Türkiye Adalet Akademisi yeniden kurulmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi 28/12/2023 tarihli, Esas: 2019/72 ve Karar: 2023/229 sayılı kararıyla, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları içerdiği gerekçesiyle, 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesini iptal etmiştir. 28/2/2024 tarihli ve 32474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan bu kararın yayım tarihinden bir yıl sonra yürürlüğe girmesine hükmedilmiştir.

Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde, Anayasanın 140 ıncı maddesi uyarınca hâkimlik ve savcılık mesleğine gireceklerin adaylığa alınış ve adaylık döneminden başlayarak tüm süreçlerin ve hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ayrıca, Akademide görev yapan adli ve idari yargı mensuplarının idari görev yürüttükleri ifade edilebilir ise de bu görevleri boyunca hâkim ve savcı sıfatlarını korumaya devam etmeleri sebebiyle, bu kişilerin Akademiye atanması ve görevlendirilmesi ile diğer özlük işlerinin de kanunla düzenlenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Belirtmek gerekir ki, hâkim ve savcı yardımcılığına atanma şartları, hâkim ve savcı yardımcılığının süresi ve dönemleri, yardımcılarının eğitimi ve sınavları ile hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerinin esasları, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununda düzenlenmiştir.

Hâkim ve savcı yardımcılarının iyi yetiştirilmesi için Türkiye Adalet Akademisine ihtiyaç bulunduğu muhakkaktır. Bu ihtiyacın karşılanması ve 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin iptal edilmesine ilişkin kararın yürürlüğe girmesiyle oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçesi, uluslararası belge ve raporlar ile mukayeseli hukuktaki iyi örnekler de dikkate alınarak Akademinin teşkilat ve görevleri ile eğitim ve öğretim faaliyetlerini düzenleyen bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır.

Teklifle, Akademinin idari kapasitesi güçlendirilmekte, eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili kararları almak üzere yargı alanındaki kurumların temsilcilerinin yer aldığı Eğitim Kurulu oluşturulmaktadır. Ayrıca Akademi bünyesinde hukuk ve adalet alanında araştırma ve bilimsel çalışmalar yapmak, uluslararası gelişmeleri takip etmek ve proje geliştirmek üzere Hukuk Araştırmaları Merkezi kurulmaktadır. Hâkim ve savcı yardımcılarının eğitimleri ile hâkim ve savcıların meslek içi eğitimleri Akademi tarafından verilecektir. Bunun yanında Akademinin avukatlar ve noterler ile hukuk ve adalet alanında görev yapan diğer kişilere yönelik eğitim programları düzenleyebilmesi de hüküm altına alınmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddeyle, Kanunun amacı ve kapsamı düzenlenmektedir.

Madde 2- Maddeyle, Teklifte kullanılan bazı kavramların tanımı yapılmaktadır.

Madde 3- Maddenin birinci fıkrasında, Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli, Bakanlıkla ilgili ve merkezi Ankara’da bulunan Türkiye Adalet Akademisinin kuruluşu düzenlenmektedir.

İkinci fıkra, Akademinin organları düzenlenmektedir. Buna göre Akademi, Başkanlık ve Eğitim Kurulundan oluşacaktır.

Üçüncü fıkrayla, Akademi, uzmanlık esasına göre eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama birimleri oluşturulmasına imkân tanınmaktadır.

Dördüncü fıkrayla, eğitimlerin tek merkezde yapılmasının zorluğu ve maliyeti nazara alınarak Başkanın teklifi ve Bakanın kararıyla, Akademi merkezi dışında eğitim merkezleri kurulmasına imkân sağlanmaktadır.

Madde 4- Maddeyle, Türkiye Adalet Akademisinin görevleri düzenlenmektedir.

Akademiye verilen görevlerle, hâkim ve savcı yardımcılarının tarafsızlık ve bağımsızlık başta olmak üzere mesleki etik değerler ile mesleğe dair bilgi ve becerileri kazanmaları; hâkim ve savcılarının mesleki bilgi, beceri ve birikimlerinin artırılması, yeni hukuki gelişmelere vâkıf olmaları hedeflenmektedir.

Birinci fıkranın (a) bendiyle, Akademiye hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim planlarını hazırlama, yayımlama ve uygulama görevleri verilmektedir. Hâkim ve savcılarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimine ilişkin hususlar, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda düzenlenmiştir. Bu Kanunun 119 uncu maddesinde meslek içi eğitimin hâkim ve savcılar bakımından bir hak ve ödev olduğu ifade edilerek, bu eğitimin Türkiye Adalet Akademisince yaptırılacağı belirtilmektedir. Aynı Kanunun 10 uncu maddesinde ise hâkim ve savcı yardımcılarının eğitimine dair hususlar detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu bentle, 2802 sayılı Kanunun zikredilen maddelerinde verilen görevlerle uyumlu bir düzenleme yapılmaktadır.

Fıkranın (b) bendiyle, Akademiye taleplerine bağlı olarak noterler ve avukatlar ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları hazırlama ve uygulama görevi verilmektedir.

Fıkranın (c) ve (ç) bentlerinde, Akademiye hukuk ve adalet alanında; araştırma ve bilimsel çalışmalar yapma, ihtiyaçları tespit etme, uluslararası gelişmeleri takip etme, projeler geliştirme ve uygulama, uzmanlık ve sertifika programları ile kurs, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikleri düzenleme, bilgi bankası ve kütüphane kurma, yayımlar yapma görevleri verilmektedir.

Fıkranın (d) bendinde, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla, Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili strateji ve hedefleri belirleme görevi düzenlenmektedir.

Fıkranın (e) bendiyle, Akademinin görev alanına giren konularda yurt içinde ve yurt dışında bulunan kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapma, (f) bendiyle de hâkim ve savcılar ile hâkim ve savcı yardımcılarının lisansüstü ve yabancı dil eğitim ve öğretimlerini desteklemek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapma görevi düzenlenmektedir. Bu görevlerle, Akademi hizmetlerinin daha etkin ve verimli şekilde sunulmasının yanında, hâkim ve savcılar ile hâkim ve savcı yardımcılarının mesleki ve kişisel gelişimlerine katkı sunulması hedeflenmektedir.

Fıkranın (g) bendinde, Akademiye hukuk ve adalet alanını ilgilendiren eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkında ilgili kurum ve kuruluşlara görüş bildirme görevi verilmektedir.

Madde 5- Maddenin birinci fıkrasında, Başkanlığın oluşumu düzenlenmektedir. Buna göre Başkanlık, Başkan ve daire başkanlığı şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri ile Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşacaktır. Daire başkanlıklarının sayısı dördü geçemeyecektir. Ayrıca, Akademiye yeteri kadar tetkik hâkimi ve idari personel bulunacaktır.

İkinci fıkarda, Başkanlığın görevleri düzenlenmektedir. Başkanlığa; fıkranın (a) ve (b) bentlerinde verilen görevler eğitime, diğer bentlerde verilen görevler ise yönetim işlerine ilişkindir. Eğitim alanına ilişkin olan görevler, Başkanlığın Eğitim Kurulu ile eşgüdüm hâlinde çalışmasını gerektirmektedir. Başkanlık, bu bentlerde belirtilen taslakları hazırlayarak Eğitim Kuruluna sunacaktır. Fıkranın (c) bendiyle bu Kanun kapsamında Akademiye görev yapanların atama, nakil, görevlendirme, özlük ve benzeri işlemlerini yürütme görevi Başkanlığa verilmektedir. Buna göre insan kaynağına dair planlamayı da Başkanlık yapacaktır. Fıkranın (ç) bendi uyarınca Başkanlık, Akademinin ihtiyacı olan her türlü satın alma, kiralama, bakım, onarım, yapım, büro, sekreteryaya, arşiv, sağlık, sosyal ve benzeri hizmetleri yürütecektir.

Üçüncü fıkarda, Akademinin görev alanı kapsamında kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcileri ile uzman kişilerin katılımıyla çalışma grupları veya eğitim komisyonları kurulabilmesine imkân tanınmaktadır. Örneğin; eğitim materyallerinin veya eğitim müfredatının hazırlanması gibi faaliyetler bakımından Başkanlık bu fıkra uyarınca çalışma grubu veya eğitim komisyonu kurabilecektir.

Madde 6- Maddeyle, Başkan ve daire başkanlarının görevleri ile daire başkanlarının atanma usulü düzenlenmektedir.

Birinci fıkrayla, Başkana Akademiye yönetme, temsil etme, Akademinin düzenli ve verimli çalışmasını sağlama ve bu konuda gerekli tedbirleri alma görevleri verilmektedir.

İkinci fıkarda, daire başkanlarının birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından, Bakan tarafından atanacağı ve Başkan tarafından belirlenen iş bölümüne göre görev yapacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 7- Maddeyle, Eğitim Kurulunun oluşumu ve görevleri ile toplantı usul ve esasları düzenlenmektedir.

Birinci fıkraya göre, Eğitim Kuruluna Bakan veya Bakanın görevlendirdiği bakan yardımcısı başkanlık edecektir. On sekiz kişiden oluşan Eğitim Kurulunda Akademi Başkanı, Bakanlık Ceza İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürleri doğal üye olup, diğer üyeler fıkra da belirtilen merciler tarafından dört yıl için seçilecektir. Böylece üyelerin, hukuk ve adalet alanında hizmet veren farklı birim temsilcilerinden seçilmesi sağlanarak katılımcı ve çoğulcu bir Kurul yapısı oluşturulmaktadır.

İkinci fıkra da, süreli olarak seçilen üyenin herhangi bir sebeple üyelikten ayrılması hâlinde, yeni seçilenin, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlayacağı belirtilerek uygulamada oluşabilecek tereddüt giderilmektedir.

Üçüncü fıkra da, Eğitim Kurulunun toplantı ve karar yeter sayısı belirlenmektedir. Buna göre, Eğitim Kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanacak ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alabilecektir. Toplantı gündemi, Eğitim Kurulu Başkanı tarafından belirlenecektir. Kurulun daha etkin ve verimli hizmet sunabilmesi amacıyla, alanında uzman kişiler ile kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcilerinin de toplantılara davet edilmesine imkân sağlanmaktadır.

Dördüncü fıkra da, Eğitim Kurulunun görevleri düzenlenmektedir. Eğitim Kuruluna; Başkanlık tarafından hazırlanacak olan eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan taslaklarının onaylanması, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin, verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin standartların belirlenmesi ile Akademinin stratejik planının kabul edilmesi ve takibinin yapılması gibi icraî ve etkin görevler verilmektedir.

Madde 8- Maddeyle, Hukuk Araştırmaları Merkezinin görevleri, oluşumu ile müdür ve müdür yardımcılarının atanma usulü düzenlenmektedir.

Birinci fıkranın (a) bendiyle, Hukuk Araştırmaları Merkezine hâkim ve savcı yardımcılar ile hâkim ve savcıların uzmanlaşmasını sağlamak amacıyla ortak programlar geliştirerek lisansüstü eğitimler düzenlemeleri için yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapma görevi verilmektedir.

Bilim ve teknikte meydana gelen hızlı gelişmeler ve artan nüfusa bağlı olarak ortaya çıkan yeni ihtiyaçlar ve sorunların tespiti ile çözüm önerilerinin geliştirilmesine katkı sunulması amacıyla, fıkranın (b) bendiyle Hukuk Araştırmaları Merkezine, hukuk ve adalet alanında gelişmeleri takip etme, ihtiyaçları tespit etme, araştırma, bilimsel çalışma ve yayımlar yapma görevi verilmektedir.

Fıkranın (c) bendiyle, Hukuk Araştırmaları Merkezine, hukuk ve adalet alanında yabancı ülkeler ile uluslararası kurum ve kuruluşlarla ortak çalışma ve araştırmalar yapma görevi verilmektedir. Düzenlemeyle, Ülkemiz ile yabancı ülkeler arasında bilgi ve uygulama birikiminin karşılıklı paylaşılması ve geliştirilmesine katkı sunulması hedeflenmektedir.

Fıkranın (ç) bendiyle, Hukuk Araştırmaları Merkezine, Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetlerine katkı sunma, kurs ve sertifika programları düzenleme görevi verilmektedir.

Maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında Hukuk Araştırmaları Merkezinin yönetim yapısı ile yöneticilerinin göreve atanma şartları ve usulü düzenlenmektedir. Buna göre Hukuk Araştırmaları Merkezinde, müdür ile iki müdür yardımcısı ve bürolar bulunacaktır. Müdür, hukuk alanında doktora yapmış, birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından; müdür yardımcılar en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından Bakan tarafından atanabilecektir.

Madde 9- Maddeyle Akademide görev yapacak hâkim ve savcılar ile diğer personelin atama ve görevlendirilme usulü düzenlenmektedir.

Birinci fıkrada, meslekte fiilen beş yılını tamamlamış hâkim ve savcıların Bakan tarafından Akademiye atanabileceği veya görevlendirilebileceği düzenlenmektedir. Böylece Akademinin yürüttüğü eğitim ve öğretim faaliyetinin önemi dikkate alınarak meslekte belirli bir kıdeme sahip hâkim ve savcıların Akademide görev almaları sağlanmaktadır.

İkinci fıkrada, 657 sayılı Kanuna tabi personelin Akademiye ilk defa veya naklen atanmasının Başkan tarafından yapılacağı düzenlenmektedir.

Üçüncü ve dördüncü fıkralarla; 657 sayılı Kanuna tabi Bakanlık personelinin, Akademide geçici olarak görevlendirilebileceği, Akademide görev yapan 657 sayılı Kanuna tabi personelin ise, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı kadrolarına atanabileceği hüküm altına alınmaktadır.

Beşinci fıkrada, Eğitim merkezi müdür ve müdür yardımcısının nitelikleri ve atama usulü düzenlenmektedir.

Madde 10- Maddeyle, Akademide görev yapacak öğretim elemanlarının atanma ve görevlendirilme esasları düzenlenmektedir.

Birinci ve ikinci fıkralarla akademisyenler ile meslekte fiilen sekiz yılı tamamlamış hâkim ve savcıların Akademide öğretim elemanı olarak sürekli görev yapmaları hüküm altına alınmaktadır. Düzenlemeyle, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sadece bu işle görevli ehil kişilerce en iyi şekilde yürütülmesi ve üniversitelerde görev yapan öğretim elemanlarının bilgi ve tecrübelerinden faydalanılması hedeflenmektedir.

Üçüncü fıkrayla, Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile meslekte sekiz yıllık tecrübeye sahip hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ve alanında uzman kişilerin Akademide ders verebilmelerine dair düzenleme yapılmaktadır. Bu kişiler ders verdikleri günlerde izinli sayılacaklardır.

Dördüncü fıkrayla, Akademide sürekli olarak görevlendirilen öğretim elemanlarının, eğitim ve öğretim hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik ihtiyaçlar nazara alınarak, Başkan tarafından bu alandaki diğer faaliyetlerde görevlendirilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde 11- Maddeyle, yıllık eğitim planı ile eğitim ve öğretim programları hakkında düzenleme yapılmaktadır.

Akademinin en önemli görevi hiç şüphesiz eğitim ve öğretim faaliyetleridir. Bu faaliyetlerin, yargı ve adalet hizmetlerinin güncel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için tüm paydaşların görüşleri doğrultusunda ve belirli bir plan dâhilinde yürütülmesi gerekmektedir.

Birinci fıkrayla, meslek öncesi ve meslek içi eğitim ve öğretim programlarının yıllık eğitim planı dâhilinde düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır. Bu plan hazırlanırken ihtiyaçlar doğrultusunda ilgisine göre Bakanlık veya Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla iş birliği yapılacaktır. Ayrıca yıllık eğitim planı ile eğitim ve öğretim programlarının hazırlanmasında yüksek mahkemeler ve hukuk fakülteleri ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşü de alınabilmektedir. Öte yandan ihtiyaç duyulması hâlinde yıllık eğitim planı haricinde eğitim programları ile seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlenmesine de imkân tanınmaktadır.

İkinci fıkrayla, adalet hizmeti sunan diğer kişilerin de eğitim ve öğretim ihtiyacı nazara alınarak Akademide bu kişilere yönelik hizmet içi eğitim programı düzenlenmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda talep etmeleri hâlinde avukatlar, noterler ve hukuk ve adalet alanında görev yapan kamu personeli ile ilgili diğer kişilere yönelik eğitim programları düzenlenebilecektir.

Üçüncü fıkrayla, bilgi ve deneyimlerin karşılıklı paylaşılması amacıyla, yabancı yargı mensuplarına yönelik Türkiye’de veya yurt dışında eğitim ve öğretim programları düzenlenebilmesi öngörülmektedir. Hükümle, yabancı ülkelerle yargı alanında karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımının artırılması, kültürel ve diplomatik bağların güçlendirilmesi, hukuki standartların karşılıklı olarak geliştirilmesi ve ortak hukuki değerlerin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir.

Madde 12- Maddeyle, Akademinin hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ile hukuk ve adalet alanındaki diğer kişilerin belli hukuki alanlarda uzmanlık kazanmaları için uzmanlık eğitimi ve sertifika programları düzenleyebileceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 13- Maddeyle, Akademinin gelirleri düzenlenmektedir.

Madde 14- Maddeyle, Akademi hizmetlerinin ücreti ve yatılı tesisler hakkında düzenleme yapılmaktadır.

Hâkim ve savcı yardımcıları ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim ve öğretim programları haricindeki Akademi hizmetlerinin ücretli olduğu düzenlenmektedir. Ayrıca Akademi tarafından yatılı tesisler kurulması hükme bağlanmaktadır.

Madde 15- Maddeyle, Akademinin adalet müfettişleri tarafından denetleneceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 16- Maddeyle, Akademide hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadro unvanlarının ve sayılarının ekli (I) sayılı cetvelde düzenlenmesi ve bu kadrolardan boş olanlarda unvan değişikliğinin Cumhurbaşkanı tarafından yapılması hüküm altına alınmaktadır.

Madde 17- Maddeyle, 2802 sayılı Kanunun 9/A maddesinde değişiklik yapılmaktadır.

Teklifle, Akademi bünyesinde görev yapan Danışma Kurulunun, icraî görevleri olan Eğitim Kuruluna dönüştürülmesi sebebiyle, 2802 sayılı Kanunun 9/A maddesinde uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 18- Maddeyle, Akademi tarafından yönetmelik çıkarılacak hususlara ilişkin düzenleme yapılmaktadır.

Geçici Madde 1- Maddeyle, geçiş hükümleri düzenlenmektedir. Birinci fıkrayla, Türkiye Adalet Akademisi tarafından yerine getirilen hizmetlerin sunumunda herhangi bir aksamaya mahal verilmemesi için bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Akademide daire başkanı ile alt kadro ve pozisyonlarda bulunanların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro veya pozisyonlara atanmış; Akademide görevlendirme suretiyle görev yapanlar ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ilgili mevzuatı uyarınca görevlendirilmiş sayılacağına dair düzenleme yapılmaktadır.

İkinci fıkrayla, hâkim ve savcı adaylarının eğitim ve sınavlarına ilişkin düzenleme yapılmaktadır. Buna göre uygulamada tereddüt çıkmaması adına ilgili mevzuatta hâkim ve savcı adaylarının eğitim ve sınavlarının, 7413 sayılı Kanunla 2802 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerden önceki hükümler uygulanmak suretiyle Akademi tarafından yapılacağı düzenlenmektedir.

Üçüncü fıkrayla, bu Kanunda belirtilen yönetmeliklerin, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılacağı düzenlenmektedir. Geçiş sürecinde hizmetin aksamaması ve tereddütlerin engellenmesi amacıyla mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin yeni yönetmelikler çıkarılıncaya kadar uygulanacağı hüküm altına alınmaktadır.

Dördüncü fıkrayla, Bakanlıkta görev yapan üst kademe kamu yöneticileri arasından Bakan tarafından belirlenenler hariç olmak üzere, Akademi Danışma Kurulu üyelerinin Eğitim Kurulu üyesi olarak görevlerine devam edeceği ve üyelerin, dört yıllık görev süresinin hesabında Danışma Kuruluna seçildikleri tarihin esas alınacağı düzenlenmektedir.

Madde 19- Yürürlük maddesidir.

Madde 20- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

06/01/2025

Esas No: 2/2793

Karar No: 5

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2793 esas numaralı “Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi” Komisyonumuzun 25/12/2024 tarihinde yaptığı 7’nci toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Ankara Milletvekili Murat ALPARSLAN ve Zonguldak Milletvekili Saffet BOZKURT ile 102 Milletvekili tarafından 19/12/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 2/2793 esas numaralı “Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi” Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuzun 25/12/2024 tarihinde yaptığı 7’nci toplantısında 2/2793 esas numaralı Kanun Teklifi, Teklifin ilk imza sahipleri Ankara Milletvekili Murat ALPARSLAN ve Zonguldak Milletvekili Saffet BOZKURT’un, Adalet Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Başkanlığı, Danıştay Başkanlığı, Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve Türkiye Barolar Birliği temsilcileri ile Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Akın ÜNAL’ın katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Kanun Teklifi ile Öngörülen Düzenlemeler

Teklif’in gerekçesi ve metni incelendiğinde;

- Anayasa Mahkemesinin 28/2/2024 tarihli ve 32474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 28/12/2023 tarihli ve E:2019/72, K:2023/229 sayılı kararıyla 34 Sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’ni münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları içerdği gerekçesiyle iptal etmesi ve iptal kararının 28/2/2025 tarihinde yürürlüğe girecek olması nedeniyle ortaya çıkacak hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla söz konusu Teklifin hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Teklif ile;

- Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli, Adalet Bakanlığıyla ilgili ve merkezi Ankara’da bulunan Türkiye Adalet Akademisinin kurulması,

- Akademinin, Başkanlık ve Eğitim Kurulundan oluşması,

- Başkanlığın, Başkan ve sayısı en fazla dört olabilecek daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri ile Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşması,

- Daire başkanlarının birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri kaybetmemiş hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanmaları ve Akademi Başkanı tarafından belirlenen iş bölümüne göre görev yapmaları,

- Eğitim Kurulunun 18 üyeden oluşması, Adalet Bakanı veya görevlendireceği bir bakan yardımcısı ile Akademi Başkanı, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürlерinin Kurulun doğal üyeleri olmaları, diğer 13 üyenin Yargıtay (3), Danıştay (2), Hâkimler ve Savcılar Kurulu (1), bölge adliye ve bölge idare mahkemeleri (2), adli ve idari yargı ilk derece mahkemeleri (2 hâkim, 1 Cumhuriyet savcısı) ile üniversite öğretim üyeleri (2) arasından dört yıllığına seçilmesi, seçikle göreve geline üyeliklerde boşalma olması halinde yeni seçilen üyenin yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlaması,

- Eğitim Kurulunun Adalet Bakanı veya görevlendireceği bir bakan yardımcısı başkanlığında üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanması ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alması, toplantı gündeminin Eğitim Kurulu Başkanı tarafından belirlenmesi,

- Eğitim Kuruluna; Başkanlık tarafından hazırlanacak olan eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan taslaklarını onaylama, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin, verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin standartların belirlenmesi, Akademinin stratejik planının kabul edilmesi ve takibinin yapılması ile Akademi mevzuatıyla ilgili görüş ve önerilerde bulunmak görevlerinin verilmesi,

- Hukuk Araştırmaları Merkezinin; Müdür, iki müdür yardımcısı ve bürolardan oluşması, Müdürün hukuk alanında doktora yapmış, birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından, müdür yardımcılarının ise en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanmaları,

- Hukuk Araştırmaları Merkezine; yargı mensuplarının uzmanlaşmasına katkı sağlamak amacıyla lisansüstü eğitimler düzenlemeleri için yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapma, hukuk ve adalet alanındaki gelişmeleri takip etme, bu alandaki ihtiyaçları tespit etme ve bu alanda araştırma, bilimsel çalışmalar ve yayımlar yapma, kurs ve sertifika programları düzenleme, yabancı ülkeler ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla ortak çalışma ve araştırmalar yapma görevlerinin verilmesi,

- Akademi Başkanının teklifi ve Adalet Bakanının kararıyla Akademi merkezi dışında eğitim merkezleri kurulmasına imkân tanınması, eğitim merkezi müdürlerinin birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından, müdür yardımcılarının ise en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanmaları,

- Meslekte fiilen beş yılını tamamlamış hâkim ve savcıların Adalet Bakanı tarafından Akademiye atanmalarına veya Akademide görevlendirilmelerine imkân tanınması,

- Meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış hâkim ve savcılarının öğretim elemanı olarak görev yapmak üzere Bakan tarafından Akademiye atanmalarına veya Akademide görevlendirilmelerine, Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri ile araştırma görevlilerinin 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 38'inci maddesi hükümlerine göre Akademide öğretim elemanı olarak görevlendirilebilmelerine imkân tanınması,

- Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış hâkim ve savcılar, noterler ve alanında uzman kişilerin Akademide ders verebilmelerinin sağlanması ve bu kişilerin ders verdikleri günlerde izinli sayılmaları,

- Talep edilmesi halinde avukatlar, noterler, hukuk ve adalet alanında görev yapan kamu personeli ile uygun görülen diğer kişilere yönelik hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi ve yabancı yargı mensuplarına yönelik yurt içinde ve yurt dışında eğitim ve öğretim programlarının düzenlenmesi,

- Akademinin, hukuk mesleklerinde çalışanlar ile hukuk ve adalet alanında çalışan diğer kişilerin belli alanlarda uzmanlık kazanmaları için uzmanlık eğitimi ve sertifika programları düzenleyebilmesi,

- Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim ve öğretim programları dışında Akademinin hizmetlerinin ücretli olması ve Akademi tarafından yatılı tesisler kurulması,

- Akademinin denetiminin Adalet müfettişlerince yapılması,
- Akademide hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadroların Teklife ekli kadro cetvelinde düzenlenmesi ve boş olan kadrolarda unvan değişikliği yapma yetkisinin Cumhurbaşkanına verilmesi,

öngörülmektedir.

3. Komisyonunda Kanun Teklifi Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Anayasaya Aykırılık Önergeleri

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelere geçilmeden önce, Teklif'in Anayasa'nın 2'nci, 6'ncı, 7'nci, 10'uncu, 11'inci, 138'inci, 139'uncu, 140'ıncı ve 153'üncü maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle 2 adet Anayasa'ya aykırılık önergesi verilmiş ve İçtüzük'ün 38'inci maddesine istinaden öncelikle görüşülen önergeler Komisyonca reddedilerek görüşmelere devam edilmiştir.

Toplantının açılışında konuşan Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Prof. Dr. Cüneyt YÜKSEL tarafından özetle;

- Türkiye Adalet Akademisinin hukuka ve insan haklarına bağlı, tarafsız ve bağımsız bir şekilde karar alabilen, meslek etiği ilkelerine sadık ve toplumun adalet ihtiyacına cevap verebilecek nitelikte hâkim ve savcılar yetiştirmeyi hedeflediği,

- Adil, bağımsız, tarafsız ve etkin bir yargı sistemi için nitelikli hâkim ve savcılar yetiştirilmesinin hayati önem taşıdığı ve sağladığı eğitimlerle Akademinin rolünün son derece önemli olduğu,

- Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin hız kazanması ve artan nüfus nedeniyle uyuşmazlıkların sayısında önemli bir artış olduğu ve bunların daha karmaşık hale geldiği, bu kapsamda ortaya çıkan ihtiyaçlara çözüm sunmak amacıyla uluslararası standartlar, karşılaştırmalı hukuk örnekleri ve iyi uygulamalar dikkate alınarak, Türkiye Adalet Akademisinin teşkilat yapısını, görevlerini ve eğitim faaliyetlerini düzenleyen Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi'nin hazırlandığı,

- Anayasa Mahkemesinin, Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesini iptali sebebiyle oluşacak hukuki boşluğun giderilmesi amacıyla hazırlanan Teklif'in 1'i geçici olmak üzere 21 maddeden oluştuğu,

- Teklif'le, merkezi Ankara'da olan, kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli ve Adalet Bakanlığıyla ilgili bir kurum olarak Türkiye Adalet Akademisinin kurulduğu,

- Akademi teşkilatının Başkanlık ve Eğitim Kurulu olmak üzere iki ana organdan oluşmasının öngörüldüğü, Başkanlığın ise Başkan ve daire başkanlıkları ile Hukuk Araştırmaları Merkezi şeklinde teşkilatlandırıldığı,

- Eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili kararları almak üzere 18 üyeli bir Eğitim Kurulu oluşturulduğu ve Kurulun üyelerinin hukuk ve adalet alanında hizmet veren farklı birimlerin temsilcilerinden seçileceği,

- Hukuk ve adalet alanındaki gelişmeleri takip etmek, ihtiyaçları tespit etmek, araştırma, bilimsel çalışmalar ve yayımlar yapmak ve yargı mensuplarının uzmanlaşmasına katkı sağlanması amacıyla lisansüstü eğitimler düzenlemeleri için yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapmak üzere Akademi bünyesinde Hukuk Araştırmaları Merkezinin kurulduğu,

- Akademi merkezi dışında eğitim merkezleri kurulmasına imkân sağlandığı,
 - Meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış hâkim ve savcılar ile üniversite öğretim üyeleri, öğretim görevlileri ve araştırma görevlilerinin Akademiye öğretim elemanı olarak atanmasına veya görevlendirilmesine imkân tanındığı,
 - Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile meslekte fiilen 8 yılını tamamlamış hâkimler, savcılar, avukatlar, noterler ve alanında uzman kişilerin Akademide ders verebilmelerinin sağlandığı,
 - Akademide görev yapacak daire başkanı, Hukuk Araştırmaları Merkezi Müdürü ve eğitim merkezi müdürü kadrolarına birinci sınıf hâkim ve savcılar arasından atama yapılacağı,
 - Talepleri halinde avukatlar ve noterler ile hukuk ve adalet alanında görev yapan diğer kişilere yönelik Akademi tarafından eğitim programları düzenlenebileceği,
 - Akademinin denetiminin Adalet müfettişlerince yapılacağı,
 - Yabancı yargı mensuplarına yönelik yurt içinde ve yurt dışında eğitim ve öğretim programları düzenlenebileceği,
 - Hâkim ve savcılar, avukatlar ve noterler ile diğer kişilerin belli alanlarda uzmanlık kazanmaları için uzmanlık ve sertifika programları düzenlenebileceği,
 - Anayasa Mahkemesinin yargı mensuplarının kadrolarının kanunla düzenlenmesi gerektiği yönündeki kararları dikkate alınarak Akademide görev yapacak yargı mensuplarının kadrolarının kanunla düzenlendiği,
- ifade edilmiştir.

Teklif'in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde, ilk imza sahibi Ankara Milletvekili Murat ALPARSLAN tarafından özetle;

- Görüşülmekte olan Kanun Teklifi'nin; Anayasa Mahkemesinin Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ni iptal etme gerekçelerinin, yargı reformu hedeflerinin ve uluslararası iyi uygulamaların dikkate alınarak hazırlandığı,
- Adil, bağımsız ve tarafsız bir yargı sisteminin hukuk devletinin temel unsurlarından biri olduğu, bunun sağlanabilmesi için etik kurallara bağlı, tarafsız ve nitelikli hâkim ve savcıların yetiştirilmesinin gerektiği, hâkim ve savcıların meslek öncesi ve meslek içi eğitim süreçlerinin toplumun yargıya duyduğu güven üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu, Türkiye Adalet Akademisinin bu eğitimi sağlamakla görevli temel kurum olduğu,
- Teklif'le hâkim ve savcıların meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerinin çağın ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesinin, Adalet Akademisinin kurumsal kapasitesinin artırılmasının ve yargı sistemine duyulan güvenin güçlendirilmesinin hedeflendiği,
- Akademinin kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli ve Adalet Bakanlığı ile ilişkili bir yapı olmasının öngörüldüğü, Başkanlık ve Eğitim Kurulundan oluşacağı, Başkanlığın ise Başkan, daire başkanlıkları ve Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşacağı,
- Eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili kararlar almak üzere 18 üyeli bir Eğitim Kurulu oluşturulduğu, bu Kurula, Başkanlık tarafından hazırlanacak olan eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan tasarımlarını onaylama, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin, verimli, yeknesak şekilde yürütülmesi için standartların belirlenmesi ile Akademinin stratejik planının kabul edilmesi ve takibinin yapılması gibi icrai görevler verildiği,

- Eğitim Kurulunun Adalet Bakanlığı, Hâkimler ve Savcılar Kurulu, Yargıtay, Danıştay, istinaf mahkemeleri, adli ve idari yargı ilk derece mahkemeleri ve üniversitelerden temsilcilerle katılımcı bir yapıya sahip olmasının hedeflendiği,

- Akademi bünyesinde kurulacak Hukuk Araştırmaları Merkezine hukuk ve adalet alanındaki gelişmeleri takip etme, ihtiyaçları tespit etme, araştırma, bilimsel çalışma ve akademik yayımlar yapma görevi verildiği, Merkezin lisansüstü eğitim programları düzenlemek üzere yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapacağı,

- Eğitimlerin tek merkezde yapılmasının zorluğu ve maliyeti gözetilerek Akademi merkezi dışında da eğitim merkezleri kurulmasına imkân sağlandığı,

- Hâkim ve savcılarının yanı sıra, avukatlar, noterler ve hukuk alanında görev yapan diğer kişiler için de eğitim programları düzenleneceği,

- Akademide ders vermek üzere görevlendirileceklerin kıdem şartının beş yıldan sekiz yıla çıkarıldığı ve mesleki kıdem ve liyakat ilkeleri uyarınca yöneticilerin birinci sınıf hâkim ve savcılar arasından atanacağı,

- Akademinin denetiminin Adalet Bakanlığı müfettişleri tarafından yapılacağı, yargı mensuplarına yönelik olarak yurt içinde ve yurt dışında eğitim ve öğretim programlarının düzenlenmesine imkân tanındığı,

- Anayasa Mahkemesinin iptal kararları doğrultusunda hâkim ve savcılarının kadrolarının kanunla düzenlenmesi yoluna gidildiği,

ifade edilmiştir.

Teklif'in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde toplantıya katılan komisyon üyesi ve komisyon üyesi olmayan milletvekilleri ile diğer katılımcılar tarafından aleyhte olmak üzere özetle;

- Akademi Başkanı'nın Cumhurbaşkanı tarafından atanmasının Akademinin özerkliği ve yargı bağımsızlığı ilkesiyle uyumlu olmadığı, atama usulünün Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle düzenlenmesinin Anayasa Mahkemesinin iptal kararında belirtilen gerekçelerle çeliştiği, Akademi Başkanı'nın taşıması gereken niteliklerin ve atama usulünün Teklif'te diğer yöneticiler için öngörüldüğü gibi kanunla düzenlenmesi gerektiği,

- Eğitim Kurulunun başkanının Adalet Bakanı veya görevlendireceği bir bakan yardımcısı olmasının ve Kurulda yer alan üyelerin önemli bir kısmının yürütme tarafından atanmasının Kurul üzerinde yürütmenin etkisini artıracacağı, Kurulun görevleri dikkate alındığında bu durumun yargı bağımsızlığı üzerinde bir risk oluşturduğu,

- Savunma makamı olan avukatların yargının üç sacayağından birisi olması göz önünde bulundurularak Eğitim Kurulunda Türkiye Barolar Birliği tarafından seçilecek bir üyenin de yer almasının Kurulun yapısının güçlendirilmesine katkı sağlayacağı, hâkim ve savcılarının avukatlara bakış açısının olumlu yönde değiştirilmesi için yararlı olacağı, Akademi tarafından avukatlara da eğitimler verilmesinin öngörüldüğü ve benzer kurullarda Türkiye Barolar Birliği temsilcilerine yer verildiği,

- Teklif'in 12'nci maddesinde avukatlara yönelik belirli alanlarda uzmanlık kazanmaları için uzmanlık eğitimleri düzenlenmesinin öngörüldüğü, avukatlar için böyle bir eğitimin verilmesinin değerli

olduğu ancak Avukatlık Kanunu hükümleri uyarınca avukatların uzman unvanı kullanmalarının reklam yasağına aykırılık oluşturacağı, dolayısıyla söz konusu eğitimin farklı bir şekilde isimlendirilmesinin değerlendirilmesi gerektiği,

- Teklif'in 14'üncü maddesiyle hâkim ve savcı yardımcıları ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim öğretim programları hariç olmak üzere Akademi hizmetlerinin ücretli olacağının düzenlendiği, ancak diğer hukuk meslekleri olan avukatlar ve noterlere yönelik eğitimlerin de ücretsiz olmasının gerektiği, ifade edilmiştir.

Teklif'in tümü üzerinde yapılan müzakerelerde toplantıya katılan komisyon üyesi ve komisyon üyesi olmayan milletvekilleri ile diğer katılımcılar tarafından lehte olmak üzere özetle;

- Kanun Teklifi'nin torba kanun şeklinde sunulmamasının olumlu bir gelişme olduğu ve bu uygulamanın devam ettirilmesi gerektiği,

- Akademi Başkanının Cumhurbaşkanı tarafından atanmasının ve atama usulünün Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmesinin sebebinin Anayasa'nın 104'üncü maddesinin 9'uncu fıkrasında yer alan “Üst kademe kamu yöneticilerini atar; görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.” hükmü gereğince düzenleme yapılması olduğu,

- Akademi eğitimlerinin asıl hedef kitlesinin hâkim ve savcı yardımcıları ile hâkim ve savcılar olduğu, diğer eğitimlerin ise talebe bağlı ve arızı nitelikte düzenlendiği, birçok meslek grubunun bu kapsamda eğitim alabileceği değerlendirildiğinde Eğitim Kurulunun üye sayısının çok fazla artmasının önüne geçilmesi için Akademinin asıl görev alanı da göz önünde bulundurularak Kurulun yalnızca hakimler ve savcılardan oluşmasının öngörüldüğü,

- Avukat, hâkim ve savcı ilişkilerini güçlendirecek özel eğitim programlarının faydalı olacağı düşünüldüğü için 14'üncü maddedeki düzenlemeye yer verildiği, bu eğitimlerin kapsamının Avukatlık Kanunu'ndaki reklam yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceği, maddedeki düzenlemenin ayrıntılarının yönetmelikle düzenleneceği ve yanlış anlaşılmanın önüne geçileceği,

ifade edilmiştir.

4. Komisyonun Maddeler Hakkındaki Kararı

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen değişiklikler yapılmak suretiyle Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir.

Madde 1, 2, 3, 4

Teklif'in 1 ilâ 4'üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Madde 5

Teklif'in 5'inci maddesi; Komisyon tarafından verilen redaksiyon yetkisi kapsamında anlamı netleştirmek ve tereddütleri gidermek amacıyla maddenin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “müfredatını” ibaresinin “müfredatı” olarak değiştirilmesi suretiyle kabul edilmiştir.

Madde 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18

Teklif’in 6 ilâ 18’inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 1

Teklif’in geçici 1’inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 19, 20

Teklif’in 19 ve 20’nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Kanun Teklifi’nin tümü oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Komisyon tarafından verilen yetki doğrultusunda, Teklifin tamamı tereddütleri gidermek, anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler, imla kuralları, kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere; Aydın Milletvekili Ömer ÖZMEN, İstanbul Milletvekili Nurettin ALAN, İstanbul Milletvekili Şengül KARSLI, Karaman Milletvekili Selman Oğuzhan ESER, Kastamonu Milletvekili Halil ULUAY, Malatya Milletvekili Bülent TUFENKÇİ, Tokat Milletvekili Mustafa ARSLAN, Uşak Milletvekili Fahrettin TUĞRUL ve Zonguldak Milletvekili Saffet BOZKURT özel sözcüler olarak seçilmişlerdir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Cüneyt Yüksel</i>	<i>Orhan Kırçalı</i>	<i>Emine Yavuz Gözgeç</i>
İstanbul	Samsun	Bursa
Kâtip	Üye	Üye
<i>Oğuzhan Kaya</i>	<i>Süleyman Bülbül</i>	<i>Ömer Özmen</i>
Çorum	Aydın	Aydın
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Onur Düşünmez</i>	<i>Nurettin Alan</i>	<i>Şengül Karslı</i>
Hakkâri	İstanbul	İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Turan Taşkın Özer</i>	<i>Selman Oğuzhan Eser</i>	<i>İsmail Atakan Ünver</i>
İstanbul	Karaman	Karaman
(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye	Üye	Üye
<i>İnan Akgün Alp</i>	<i>Halil Uluay</i>	<i>Halil Öztürk</i>
Kars	Kastamonu	Kırıkkale
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	
Üye	Üye	Üye
<i>Bülent Tüfenkci</i>	<i>Dilan Kunt Ayan</i>	<i>Mustafa Arslan</i>
Malatya	Şanlıurfa	Tokat
(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)
Üye	Üye	Üye
<i>Yücel Bulut</i>	<i>Fahrettin Tuğrul</i>	<i>Zülcüf Uçar</i>
Tokat	Uşak	Van
(Son oylamada bulunamadı)	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
	Üye	
	<i>Saffet Bozkurt</i>	
	Zonguldak	
	(Bu raporun özel sözcüsüdür)	

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Adalet Komisyonunda 25 Aralık 2024 tarihinde kabul edilen 2/2793 esas sayılı **Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi**'ne karşı olmamızın nedenleri ve muhalefet şerhimizin gerekçeleri aşağıda belirtilmiştir.

TEKLİFİN GENEL DEĞERLENDİRMESİ

“Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi” 20 madde ve 1 geçici maddeden oluşmaktadır. “Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi” ile AKP grubunun imzasıyla Adalet Komisyonuna havale edilen teklif metninin öngördüğü değişikliklere ilişkin görüşlerimize ilerleyen bölümlerde değinilecektir. Öncelikle, teklifin neyi içerdiğinden ziyade teklifin ne sebeple sunulduğu noktası tartışılmalıdır. Zira, devlet yönetiminin bilhassa 2017 yılında yapılan anayasa değişikliğiyle geçilen Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile birlikte tek bir kişinin kontrolüne bırakılması neticesinde ortaya çıkan otoriter yönetim anlayışı, ülkemiz adına hukuk devleti ilkesi anlamında onulmaz bir irtifa kaybına sebebiyet vermiştir.

Söz konusu teklifin TBMM Başkanlığına sunulma amacı Anayasa Mahkemesinin 2019/72 Esas 2023/229 Karar sayılı kararı ile 34 Sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesini iptal etmiş olmasıdır. Dolayısıyla, bu teklifin Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş hikayesi, ucube tek adam rejiminin, Anayasa ve hukuk tanımaz karakterini ve ülkedeki kurumsal yapının nasıl çökertildiğini tüm çıplaklığıyla ortaya koyan çarpıcı örneklerden biridir.

Türkiye Adalet Akademisi, 2003 yılında çıkarılan 4954 sayılı Kanunla, Hakim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezinin yerine kurulmuştur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi adı altında tek adam rejimine geçilirken bu alanı Cumhurbaşkanının düzenleyebilmesi amacıyla 703 sayılı KHK ile 4954 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Hakim ve Savcı Eğitim Merkezi oluşturulmuştur. Ancak 2019 yılında çıkarılan 34 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında CBK ile Hakim ve Savcı Eğitim Merkezi kapatılıp Akademi yeniden kurulmuştur.

2/5/2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 34 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, CHP Grubumuzun başvurusu üzerine, Anayasa Mahkemesi tarafından 28/12/2023 tarih ve 2019/72 esas sayılı kararla, *“hâkimlik ve savcılık mesleğine gireceklerin adaylığa alınış ve adaylık döneminden başlayarak tüm süreçlerin ve hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, özel olarak kanunla düzenlenmesi gereken konuda CBK ile düzenleme yapılamayacağı”* gerekçesiyle iptal edilmiştir. 28 Şubat 2024 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan iptal kararının yürürlüğü bir yıl ötelenmiş olup söz konusu iptal kararı 28 Şubat 2025’te yürürlüğe girecektir.

İptale konu, 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin temel konusunun Türk idari teşkilatı içerisinde hâkim ve savcı adaylarının meslek öncesi eğitimleri ile hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerini gerçekleştirmek biçimindeki kamu hizmetini yürütecek kamu tüzel kişiliğine sahip bir kurumun kurulması olduğu anlaşılmaktadır. Öncelikle 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan Akademi, hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerini düzenlemek konusunda yetkili ve görevli kılınmıştır. Anayasa'nın 140. maddesinde hâkim ve savcılarının “meslek içi eğitimleri”nin kanunla düzenleneceği hükme bağlandığından bu konunun kanunla düzenlenmesi gerektiği açıktır. Bunun yanı sıra Akademi, hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerinin yanı sıra hâkim ve savcı adaylarının meslek öncesi eğitimlerini gerçekleştirmek konusunda da yetkili ve görevlidir. Bu itibarla hâkim ve savcı adaylarının meslek öncesi eğitimlerinin münhasıran kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Hâkim ve savcılarının diğer özlük haklarının yanı sıra niteliklerinin de mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanun ile düzenleneceğini öngören Anayasa'nın 140. maddesinde belirtilen “hâkim ve savcılarının nitelikleri” ifadesinin hâkim ve savcılarının adaylığa kabul ve adaylık dönemini de kapsadığının kabulü gerekir. Hâkim ve savcı “nitelikleri”nin kazanılması ve sürdürülmesinde adaylık döneminde alınan başlangıç eğitimi ve hizmet içi eğitimin etkisi yadsınmaz. Dolayısıyla hâkim ve savcılarının özlük hakları kapsamında olan nitelikleri ifadesinin adaylık dönemini de kapsayacak şekilde yorumlanması, bu çerçevede mesleğe gireceklerin adaylığa alınıp ve adaylık döneminden başlayarak tüm süreçlerinin mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kanun ile düzenlenmesi gerekmektedir.

Öte yandan gerek öğretim elemanı gerekse tetkik hâkimi olarak Akademi kadrolarında süreli olarak görevlendirilebilecek veya bu kadrolara atanabilecek adli ve idari yargı mensuplarının görevleri boyunca idari görev yürütmekterse de idari görev süreleri içinde hâkim ve savcı sıfatlarını korumaya devam ettikleri ve Anayasa'nın 140. maddesi uyarınca hâkim ve savcılar hakkındaki hükümlere tabi oldukları açıktır. Buna göre idari görev yürüten adli ve idari yargı mensuplarının resmî ve özel görev almalarının, atanmalarının, hakları ve ödevlerinin, meslekte ilerlemelerinin, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi ile diğer özlük işlerinin de kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Bu itibarla, Anayasa Mahkemesi, dava konusu 34 sayılı CBK bir bütün hâlinde değerlendirildiğinde esas itibarıyla münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konularda düzenleme yapıldığı sonucuna ulaşmış ve düzenlemenin iptali yönünde hüküm tesis etmiştir.

Bir diğ er husus, Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin yalnızca yürütmeye ilişkin konularda düzenleme yapabilmesinin anayasal çerçev e de mümkün kılınmasıdır. Diğ er bir deyiş le yürütmenin baş ı olan Cumhurbaşkanı, yalnızca kendi alan ı olan yürütme erki üzerinde hüküm ve tasarrufta bulunabilir. Anayasanın 104’üncü maddesinin on yedinci fıkrası ile hüküm altına alınan bu husus, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin konusuna ilişkin sınırları açık ve net bir biçimde çizmektedir. Aynı zamanda daha evvel de belirtildiğ i üzere, anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi ö ngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılamaz. Tüm bu anayasal sınırlar çiğ nenerek yürütmenin baş ı olan Cumhurbaşkanı tarafından; yürütmenin konusu olmadığ ı ve yargıya ilişkin bir alan olduğ u apaçık belli olan hâkim ve savcılar ın mesleki eğitimini gerçekleştiren kurumun kuruluş işlemlerinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesine konu edilmesi hem anayasal sınırlar bakımından hem de kuvvetler ayrılığ ı bakımından önemli ve ciddi sorunlara yol açmaktadır.

Devlet organlarının şekli ayrılığ ından ö te devletin siyasi ve hukuki fonksiyonlarını belirleyen kuvvetler ayrılığ ı ilkesi hükümet sistemi tartışmalarının da merkezinde yer almaktadır. Günümüzde özellikle hükümet sistemlerinin tasnifi ve yargı bağımsızlığ ı konularında incelenen bu teori tarihsel olarak bakıldığında modern anlamına erişene kadar farklı anlamlarda ve farklı yönleriyle değ erlendirilmiştir.

Platon Yasalar adlı eserinin üçüncü bölümünde, “Ölçü bir yana bırakılıp, küçük bir gemiye büyük bir yelken, ufak tefek bir bedene fazla yiyecek ve kaldıramayacak adama büyük yetki verilirse, hepsi alt üst olur: biri ölçüyü aştığ ı için hastalanır, öteki de aşırıktan kaynaklanan adaletsizliğ e sürüklenir” demek suretiyle ölçülü ve dengeli bir yönetimin öneminin hayati olduğ unu ifade etmektedir.

Öyleyse, devlet yetkileri de gücün tek merkezde toplanarak aşırıya kaçmayacağı bir biçimde dağıtılmalı ve adalet güç dağılımındaki denge ile sağlanmalıdır. Adaletin tesis edilebilmesi adına iktidar gücünün üçe bölünerek farklı organlara dağıtılması hem yönetilenler bakımından hem de yönetenlerin meşruiyeti bakımından bir teminattır. Kuvvetler ayrılığ ı ilkesinin koruduğ u değ er, esasında demokrasi ve hukuk devleti ilkesidir. Çünkü, güçler ayrılığ ının reddedildiğ i ve tüm işleyişin tek bir kiş iye ya da zümreye bırakıldığ ı yönetim biçimi, denge ve denetleme mekanizmasından açıkça yoksun ve keyfi bir düzendir.

Keyfi bir düzenin hüküm sürdüğ ü bir iklimde demokrasiden, hukuk devleti ilkesinden, şeffaflıktan, hesap verilebilirlikten bahsedilemez. Söz konusu kanun teklifinin sunulmasına ortam hazırlayan gelişmeler de buna bir örnektir. Yargıyı ilgilendiren bir alana ilişkin düzenlemenin yürütme erki tarafından tek bir imza ile yapılması, sonrasında buna ilişkin olarak hızlı ve etkin bir denetim mekanizmasının yokluğ u sebebiyle söz konusu hukuksuzluğ un fiili anlamda engellenememesiyle birlikte ortaya çıkan durum, kuvvetler ayrılığ ının fiiliyatta tasfiye edildiğ inin net bir göstergesidir.

İptal edilen düzenlemenin, Anayasa'nın egemen ilkelerinden olan kuvvetler ayrılığı bağlamında ele alınması bir zorunluluktur. Kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereği olarak, yargı organının kuruluşu ve işleyişi diğer organların müdahalesine kapalı olmalıdır. Yargı organının işleyişi, Anayasa tarafından güvence altına alınmıştır. Anayasanın 138. maddesine göre, hâkimler bağımsız bir şekilde karar vereceklerdir ve aynı maddenin ikinci fıkrasında şu açık hüküm yer alır: "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz." Bu nedenle, yargı organı, yasama ve yürütmenin işlemlerinin hukuka uygunluğunu denetleyen bağımsız bir üçüncü kuvvet olarak işlev görür.

Yargı organı, yasama ve yürütme organlarının hukuka uygun davranmasını denetlemekle görevlidir. Bu çerçevede, yürütme organının yargının yetki alanına giren ve hâkim ve savcılar yetiştirmeyi amaçlayan kurumun kurulmasıyla ilgili olarak, Anayasada açıkça düzenlenmişken Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yapılan düzenlenmenin iptal edilmesi, gecikmiş ancak hukukten doğru bir karardır. Bir hukuk devletinin oluşturulması ve Anayasanın üstünlüğünün sağlanması için, Anayasa Mahkemesi'nin Anayasanın üstünlüğünü sağlama göreviyle birlikte diğer yargı organlarının da anayasal zeminde hukuki ihtilafları çözerek kanunların uygulanmasını temin etmeleri gerekmektedir.

Yargının bağımsızlığının korunması, hukuk devleti ilkesiyle uyumlu olarak yargının kendi hukuki yetki alanında kalmasını gerektirir. Yargı organlarının güçlü ve anayasal sınırlar içinde hareket etmesi, adaletin tesis edilmesi için önemlidir. Bu hedefe ulaşmak için, yargı ve idari organların, mevcut kanunları uygulamaları ve diğer alanlarda da anayasal sınırlar içinde hareket etmeleri esastır. Yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını olumsuz etkileyecek her türlü düzenlemeden kaçınılmalı ve hukuk devletinin temellerini sağlamlaştırmak için daha titiz bir şekilde çalışılmalıdır.

Türkiye Adalet Akademisi'nin yeniden kurulması için mevzuatta yapılan değişiklik, Türkiye'nin yargı erkinin teminatını sağlayacak hâkim ve savcılar yetiştirmek amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu önemli kurumun tekrar hayata geçirilmesi için, 2/5/2019 tarihinde yürürlüğe giren 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile adım atılmıştır. Bu noktada göze çarpan husus daha on ayı geçmeden aynı konuda başka bir mevzuat değişikliğinin varlığı ve Türkiye Adalet Akademisi'nin daha önce bir kanunla kurulmuş olmasına rağmen, sonradan bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden kurulması şeklinde bir dönüşümü yansıtmasıdır. Bu değişiklik, Türkiye'de mevzuatın ve kurumsal yapıların zaman zaman hızlı değişime uğradığını ve bu değişimlerin farklı düzenlemelerle yönlendirilebileceğini göstermektedir. Bu noktada hukuki belirlilik ve öngörülebilirlik ilkesi adına oldukça büyük bir yapısal sorunun varlığının kabul edilmesi de gerekmektedir.

Türkiye Adalet Akademisi'nin tekrar kurulmasıyla birlikte, yargı erkinin nitelikli mensuplarının yetiştirilmesi ve eğitimi alanındaki önemli bir boşluğun doldurulması hedeflenmektedir. Bu kurumun yeniden hayata geçirilmesiyle, adalet sisteminin etkinliği ve güvenilirliği açısından önemli bir adım atılmıştır. Her ne kadar bu amaçlar doğrultusunda toplumun hukuk temelini sağlayacak olan meslek mensupları için kurulmuş bir kurum olsa da daha ilk basamaktan hukuka uygun olmayan bir düzenleme ile hayata geçirilen kurum taban tabana zıtlık oluşturmaktadır. Zıtlığın kendi içerisinde ki çelişki zaten temeli zayıf bir inşa olup halkın bu zemin üzerindeki beklentilerinin karşılanması olanaksızdır. Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin süreci, 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un kabul edilmesiyle önemli bir dönemeç yaşamıştır (Zekiye Nur Atlı, Yargı Bağımsızlığı Bağlamında Türkiye Adalet Akademisi'nin Yeri ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, 2024).

Dolayısıyla, hem 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 4954 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılması, hem de Cumhurbaşkanının, Anayasa'nın kendisine vermediği, TBMM'ye ait olan bir yetkiyi iki defa kullanarak münhasıran kanunla düzenleme yapılması gereken bir alana Anayasanın 104'üncü ve 140'ıncı maddeleri hilafına düzenleme yapması, tek adam rejiminin hukuk ve Anayasa tanımaz karakterini gözler önüne sermiştir. Sonuç olarak Türkiye'deki hakim ve savcılar, son altı yıldır hiçbir anayasal dayanağı olmayan düzenlemeler kapsamında eğitim görmüşlerdir.

AKP Grubu tarafından Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptal kararı, usuli yönden bir iptal olarak değerlendirilmektedir. Öncelikle, anayasanın açıkça yasakladığı bir hususu çiğnemek hiçbir hal ve şartta usule indirgenebilecek, küçümsenebilecek bir durum değildir. Anayasa Mahkemesinin mezkûr kararı; açık bir biçimde güçler ayrılığını yok sayan, anayasanın vermediği yetkileri kullanan bir muktedirin hukuksuzluğunu gözler önüne sermektedir. Anayasanın açık hükmünün yok sayılmasının ise basit bir usul hatası gibi gösterilmeye çalışılması, iktidarın hukuk devletine ve anayasal düzene bakış açısını ortaya koymaktadır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş ile hızlanan otoriterleşme sürecinin yansımaları her alanda kendisini göstermekte ve bu otoriterleşme adımlarının bir kısmı Anayasa Mahkemesinin yargı engeline takılmaktadır. Ancak kuvvetler ayrılığını yok sayıp her alana sınırsızca müdahale etme hakkını kendisine hak gören, tekçi ve antidemokratik anlayış her ne kadar bir yerde yargı engeline takılsa da yargısal karar ortaya çıkana dek yıllar geçmekte ve hukuksuz işleyişin devamlılığı bu vasıta ile devam etmektedir. Görüldüğü gibi, 2019 yılında yürürlüğe konulan söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi için süresinde açılan iptal davasının kararı 28 Aralık 2023 tarihinde karara bağlanmış ve karar 28 Şubat 2024'te Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten itibaren yürürlüğü de bir yıl ertelenmiş olduğundan, apaçık bir biçimde anayasaya aykırı bir düzenlemenin fiilen iptali 28 Şubat 2025 tarihine ertelenmiş olmakta ve anayasal dayanağı olmayan, açıkça hukuksuz bir düzenleme neticeten 7 yıl boyunca yürürlükte kalmaktadır.

Örnek vermek gerekirse benzer bir durum 2024 yılının haziran ayında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen bir kararda da ortaya çıkmıştır. Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubumuzun, 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin bazı maddelerinin iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle açtığı davada 4 Haziran 2024 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararı ile birçok düzenleme iptal edilmiştir.

Söz konusu iptal kararı neticesinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçiş sebebiyle çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin hayata geçirdiği idari teşkilatlanmanın Anayasaya açıkça aykırı olduğu açıkça tescillenmiştir. Bu iptal kararında; Cumhurbaşkanının rektör ve TCMB Başkanını ataması, Adalet bakan yardımcısının HSK'da doğal üye olması, HSK'nın yapısına dayanak teşkil eden tüm düzenlemeler, BTK'ya ve RTÜK'e ilişkin düzenlemeler, belediyelerin Cumhurbaşkanı kararıyla kurulması, TRT'ye ilişkin hükümler gibi birçok düzenleme iptal edilmiştir. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, 703 sayılı KHK ile 2018'den bugüne kadar devletin baştan aşağı tüm idari işleyişinin hukuksuz olduğuna hükmetmiştir. Ancak 2018'den günümüze pek de azımsanmayacak bir zaman geçmiş olması karşısında hukuksuz idari teşkilatlanma yürürlükte kalmış, bu sırada birçok hukuksuz karar alınmış ve hukuksuz işlem hayata geçirilmiştir.

Tüm bunlar, Türkiye'nin yapısal bir kurumsal krize sürüklendiğini açıkça göstermektedir. Söz konusu kurumsal yıkım; ilk olarak Anayasasızlaştırma, demokrasisizleştirme ve hukuksuzlaştırma krizi olarak kendisini göstermektedir. AKP, iktidar gücünü makyavelist bir bakış açısıyla despotizmi yerleştirmek için kullanmaktadır. AKP'nin kutuplaştırıcı otoriter popülizmi, Türkiye'nin iniş çıkışlarıyla yaklaşık yüz elli yıl süren parlamenter ve çoğulcu demokrasi deneyimini kesintiye uğratmıştır. Demokrasinin en temel içsel çalışma ilkesi olan güçler arası denge ve denetleme mekanizmaları aşama aşama ortadan kaldırılmış ve siyasal iktidar kendisini dengelenme ve denetlenmeden imtiyazlı bir konuma ulaştırmaya çalışmıştır. Hesap verebilirlik, denetlenebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin neredeyse tamamı, yerine yoz bir keyfilik düzeni yerleştirerek terk edilmiştir (Fethi Açıkel, “Kutsal Mazlumluk”tan “Makyavelist Despotizm”e, iletişim, İstanbul, 2023, s.13).

Teklifin geneli hakkındaki eleştirilerimiz esasen iktidarın demokrasiye ve hukuk devletine bakış açısı yönünden yapılmıştır. Genel hatlarıyla söz konusu teklife neden karşı olduğumuz özetle bu şekilde açıklanabilecektir.

ANAYASAYA AYKIRI MADDELER ÜZERİNDE DEĞERLENDİRME

Söz konusu teklifin çeşitli hükümlerinin Anayasa’ya aykırılık taşıdığına ilişkin önergelerimiz, bu maddelerin teklif metninden çıkarılması ya da Anayasa’ya uygun hale getirilmesine yönelik önerilerimiz, komisyon görüşmeleri sırasında Komisyon Başkanlığı’na sunulmuştur. Ancak bu önergelerimiz, yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bizim kanaatimizce sunulan teklif; Anayasa’nın 2, 6, 7, 10, 11, 138, 139 ve 140’ıncı maddelerine açıkça ve doğrudan aykırıdır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, güçler ayrılığını ortadan kaldırarak Yasama organını işlevsizleştirmiştir. Diğer yandan, daha önceden olduğu gibi bu yasa teklifine de yer alan “yönetmelikle düzenlenir”, “yeteri kadar”, “uygun görülen” ifadeleri de münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları idarenin tasarrufuna bırakıp hukuku zorlayarak keyfi düzenleme yapmaya alan açma çabasıdır. İdareye sınırsız bir takdir yetkisi bahşetmek, sağlıklı bir hukuk anlayışı değildir. Bu durum, Anayasa’nın ruhuna ve sözüne açıkça aykırılık oluşturmaktadır.

Bir diğer husus, yargı erki ile ilişkili bir kurum olana Türkiye Adalet Akademisi’ne ilişkin düzenlemelerin yürütmenin müdahalesine açık hale getirilmesi nedeniyle teklifin kimi maddeleri bakımından Anayasaya aykırılık teşkil etmektedir. Diğer yandan, maddelerin yazımında alelade bir dil kullanılması sebebiyle ortaya çıkan karışıklıklar ve meslek örgütü mensupları arasında yaratılan eşitsizlikler de aynı şekilde anayasaya aykırılık teşkil etmekte olup detaylarına muhalefet şerhimizin devamında yer verilecektir.

Komisyon görüşmelerinde dikkate alınmayan Anayasa’ya aykırı olduğunu savunduğumuz maddeler ve gerekçeleri şu şekildedir;

MADDE 4

Söz konusu maddeyle Türkiye Adalet Akademisinin görevleri düzenlenmektedir. Fıkranın (b) bendiyle, Akademiye taleplerine bağlı olarak noterler ve avukatlar ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları hazırlama ve uygulama görevi verilmektedir. Esasen, hukuki belirlilik ilkesi çerçevesinde kanunların açık ve anlaşılabilir nitelikte olması gerekir. Ancak söz konusu bent içerisindeki eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen kişilere eğitim verilmesine yönelik görev hukuki belirlilik taşımadığı gibi kapsamı ve öznesi de belirli olmayan bir düzenlemedir. Bu nedenle “ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere” ibaresinin kanun metninden çıkarılması anayasal gereklilikler çerçevesinde elzemdir.

Söz konusu yasa teklifine eklenmek istenen “uygun görülen diğer kişiler” ifadesi, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları idarenin tasarrufuna bırakıp hukuku zorlayarak keyfi düzenleme yapmaya alan açma çabasıdır. Diğer yandan, kime verildiği ve sınırlarının ne olduğu belli olmayan bir yetkinin muğlak biçimde tanınması hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu durum, Anayasa’nın ruhuna ve sözüne açıkça aykırıdır. Kanunla düzenlenecek ve düzenlenmesi gereken bir konuyu idarî tasarrufa bırakmak ve keyfi kararlara yol açmak Anayasa’nın 2, 7, 123’üncü maddelerine aykırıdır. Anayasaya açıkça aykırı olan bu cümlelerin teklif metninden çıkarılmasına yönelik değişiklik önergemiz yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

MADDE 5

Maddeyle Türkiye Adalet akademisinin başkanlık makamının oluşumu ve görevleri düzenlenmiştir. Maddenin birinci fıkrasında Başkanlığın oluşumu düzenlenmektedir. Buna göre Başkanlık, Başkan ve daire başkanlığı şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri ile Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşacağı düzenlenmektedir. Daire başkanlıklarının sayısı dördü geçemeyeceğine ilişkin sınırlama getirilmiştir. Ayrıca, Akademide tetkik hâkimi ve idari personel bulunacağı düzenlenmiştir.

Söz konusu fıkra da tetkik hakimi ve idari personele ilişkin miktar düzenlemesine ilişkin kullanılan “yeteri kadar” ibaresi, idari bir kavram olmadığı gibi aynı zamanda belirsizlik içermektedir. Ayrıca, tetkik hakimi ve idari personel istihdamı açısından kanun teklifinin 16. Maddesinde düzenlenen kadrolara tetkik hakim ve idari personel kadrolarının da eklenmesi gerekir. Bu nedenle söz konusu ibarenin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

Söz konusu yasa teklifine eklenmek istenen “yeteri kadar” ifadesi, münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konuları idarenin tasarrufuna bırakıp hukuku zorlayarak keyfi düzenleme yapmaya alan açma çabasıdır. Diğer yandan, sınırları belirsiz bir yetkinin tanınması hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamaktadır. İdareye sınırsız bir takdir yetkisi bahşetmek, sağlıklı bir hukuk anlayışı değildir. Dolayısıyla, hukuki belirlilik ilkesini zedeleyen bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu durum, Anayasa’nın ruhuna ve sözüne açıkça aykırıdır. Kanunla düzenlenecek ve düzenlenmesi gereken bir konuyu idarî tasarrufa bırakmak ve keyfi kararlara yol açmak Anayasa’nın 2, 7, 123’üncü maddelerine aykırıdır. Anayasaya açıkça aykırı olan bu cümlelerin teklif metninden çıkarılmasına yönelik değişiklik önergemiz yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

MADDE 9

Maddeyle Akademide görev yapacak hâkim ve savcılar ile diğer personelin atama ve görevlendirilme usulü düzenlenmektedir. Birinci fıkrada, meslekte fiilen beş yılını tamamlamış hâkim ve savcıların Bakan tarafından doğrudan şart aranmaksızın Akademiye atanabileceği veya görevlendirilebileceği düzenlenmektedir.

Söz konusu yasa teklifine eklenmek istenen “doğrudan şart aranmaksızın” ifadesiyle, yargı erki ile ilişkili bir kuruma ilişkin işlem yürütmenin tasarrufuna bırakılmakta ve bu hususta yürütme organına sınırsız özgürlük tanınmaktadır. Bu durum, hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmamakta olup anayasanın ruhuna ve sözüne açıkça aykırıdır. Söz konusu düzenleme, Anayasa’nın 2, 7, 10, 11, 138, 139 ve 140’ıncı maddelerine aykırıdır.

MADDE 14

Madde ile Türkiye Adalet Akademisi’nin, hakim ve savcı yardımcılara, hakim ve savcılara vereceği eğitimler haricindeki eğitim-öğretim hizmetlerinden ücret alınması öngörülmektedir. Yargının kurucu unsurlarından olan avukatlar bu düzenlemenin dışında bırakılmıştır. Aynı şekilde hukuk mesleği yürüten noterlerin de bu düzenlemenin dışında bırakılması aynı meslek grubu içerisinde bulunan kişiler arasında ayrımcılık teşkil etmekte olup eşitlik ilkesine açıkça aykırılık oluşturmaktadır. Açıklanan sebepler ile söz konusu düzenleme, Anayasanın 2 ve 10’uncu maddelerine aykırıdır.

TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Madde 1

Maddeyle, Kanunun amaç ve kapsamı tanımlanmaktadır. Teklifte, Türkiye Adalet Akademisinin kuruluş ve görevleriyle, organları, görevleri ve personeliyle eğitim ve öğretim faaliyetleri düzenlenmektedir.

Madde 2

Kanun teklifinde yer alan, Akademi, (Türkiye Adalet Akademisi), Bakan (Adalet Bakanı), Bakanlık (Adalet Bakanlığı), Başkan (Türkiye Adalet Akademisi Başkanı), Başkanlık (Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı) ve Eğitim Kurulu (Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Kurulu) ifadeleri tanımlanmaktadır.

Madde 3

Türkiye Adalet Akademisi’nin kuruluş ve organları belirlenmektedir. Akademi, “Kamu tüzel kişiliğine sahip, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli, Adalet Bakanlığıyla ilgili” kuruluş olarak tanımlanmaktadır. Akademi, Başkanlık ve Eğitim Kurulun’dan oluşmaktadır.

Akademide, uzmanlık esasına göre eğitim, öğretim, araştırma, ve uygulama birimlerinin oluşturulabilmesine olanak sağlanmaktadır. Akademiye, Başkanın teklifi ve Bakanın onayı ile eğitim merkezleri kurabilme yetkisi tanınmaktadır.

Madde 4

Maddeyle Türkiye Adalet Akademisinin görevleri düzenlenmektedir. Birinci fıkranın (a) bendiyle, Akademiye hâkim ve savcı yardımcıları ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim planlarını hazırlama, yayımlama ve uygulama görevleri verilmektedir. Hâkim ve savcıların meslek öncesi ve meslek içi eğitimine ilişkin hususlar, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununda düzenlenmiştir. Bu Kanunun 1., 9. ve 10. maddelerinde meslek öncesi ve içi eğitimin hâkim ve savcılar bakımından bir hak ve ödev olduğu ifade edilerek, bu eğitimin Türkiye Adalet Akademisince yaptırılacağı belirtilmektedir. Ayrıca 2802 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinde hâkim ve savcı yardımcılarının eğitimine dair hususlar detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu bentle, 2802 sayılı Kanunun zikredilen maddelerinde verilen görevlere ilişkin bir düzenleme yapılmaktadır.

Fıkranın (b) bendiyle, Akademiye taleplerine bağlı olarak noterler ve avukatlar ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları hazırlama ve uygulama görevi verilmektedir. Esasen, hukuki belirlilik ilkesi çerçevesinde kanunların açık ve anlaşılabilir nitelikte olması gerekir. Ancak söz konusu bent içerisindeki eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen kişilere eğitim verilmesine yönelik görev hukuki belirlilik taşımadığı gibi kapsamı ve öznesi de belirli olmayan bir düzenlemedir. Bu nedenle “ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere” ibaresinin kanun metninden çıkarılması gerekmektedir. Bu hususa ilişkin açıklamalarımıza Anayasaya Aykırılık bölümünde yer verilmiştir.

Fıkranın (c) ve (ç) bentlerinde, Akademiye hukuk ve adalet alanında; araştırma ve bilimsel çalışmalar yapma, ihtiyaçları tespit etme, uluslararası gelişmeleri takip etme, projeler geliştirme ve uygulama, uzmanlık ve sertifika programları ile kurs, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikleri düzenleme, bilgi bankası ve kütüphane kurma, yayımlar yapma görevleri verilmektedir.

Fıkranın (d) bendinde, Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili strateji ve hedefleri belirleme görevi düzenlenmektedir.

Fıkranın (e) bendiyle, Akademinin görev alanına giren konularda yurt içinde ve yurt dışında bulunan kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapma görevi verilmiştir

Fıkranın (f) bendiyle de hâkim ve savcılar ile hâkim ve savcı yardımcılarının lisanüstü ve yabancı dil eğitim ve öğretimlerini desteklemek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapma görevi düzenlenmektedir.

Fıkranın (g) bendinde, Akademiye hukuk ve adalet alanını ilgilendiren eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkında ilgili kurum ve kuruluşlara görüş bildirme görevi verilmektedir.

Madde 5

Maddeyle Türkiye Adalet akademisinin başkanlık makamının oluşumu ve görevleri düzenlenmiştir.

Maddenin birinci fıkrasında Başkanlığın oluşumu düzenlenmektedir. Buna göre Başkanlık, Başkan ve daire başkanlığı şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri ile Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşacağı düzenlenmektedir. Daire başkanlıklarının sayısı dördü geçemeyeceğine ilişkin sınırlama getirilmiştir. Ayrıca, Akademide tetkik hâkimi ve idari personel bulunacağı düzenlenmiştir.

Söz konusu fıkra da tetkik hakimi ve idari personele ilişkin miktar düzenlemesine ilişkin kullanılan “yeteri kadar” ibaresi, idari bir kavram olmadığı gibi aynı zamanda belirsizlik içermektedir. Ayrıca, tetkik hakimi ve idari personel istihdamı açısından kanun teklifinin 16. Maddesinde düzenlenen kadrolara tetkik hakim ve idari personel kadrolarının da eklenmesi gerekir. Bu nedenle söz konusu ibarenin madde metninden çıkarılması gerekir. Bu hususa ilişkin açıklamalarımıza Anayasaya Aykırılık bölümünde yer verilmiştir.

İkinci fıkra da, Başkanlığın görevleri düzenlenmektedir. Başkanlığa; fıkranın (a) bendinde eğitim müfredatını hazırlama, yıllık eğitim ve stratejik plan taslaklarını hazırlama ve yıllık faaliyet raporu hazırlama görevi verilmiştir. Fıkranın (b) bendinde eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin ve verimli şekilde yürütülebilmesi için Eğitim Kuruluna öneride bulunma ve eğitim materyali hazırlama görevi verilmiştir.

Fıkranın (c) bendiyle bu Kanun kapsamında Akademide görev yapanların atama, nakil, görevlendirme, özlük ve benzeri işlemlerini yürütme görevi Başkanlığa verilmektedir.

Fıkranın (ç) bendi uyarınca Başkanlık, Akademinin ihtiyacı olan her türlü satın alma, kiralama, bakım, onarım, yapım, büro, sekreteryaya, arşiv, sağlık, sosyal ve benzeri hizmetleri yürütecektir.

Fıkranın (d) bendiyle Mevzuatta Akademiye verilen diğer görevleri yerine getirme görevi verilmiştir. Bu bend kapsamında mevzuat ibaresi, Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerini de kapsamaktadır. Dolayısıyla buradaki ibarenin açık bir biçimde yazılmaması, düzenlemenin sınırlarını belirsizleştirmektedir.

Üçüncü fıkarda, Akademinin görev alanı kapsamında kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcileri ile uzman kişilerin katılımıyla çalışma grupları veya eğitim komisyonları kurulabilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde 6

Madde ile Başkan ve daire başkanlarının görevleri ile daire başkanlarının atanma usulü düzenlenmektedir. Birinci fıkrayla, Başkana Akademiyi yönetme, temsil etme, Akademinin düzenli ve verimli çalışmasını sağlama ve bu konuda gerekli tedbirleri alma görevleri verilmektedir.

İkinci fıkarda, daire başkanlarının birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından, Bakan tarafından atanacağı ve Başkan tarafından belirlenen iş bölümüne göre görev yapacağı hüküm altına alınmaktadır.

Ancak söz konusu madde ve devamındaki maddeler ile başkanın nitelikleri belirtilmemiştir. Anılan belirsizlik, kurumu temsil eden başkanın herhangi bir kısıtlamaya tabi olmaksızın belirlenmesine ve dolayısıyla keyfi bir duruma yol açabilecek niteliktedir. Türkiye Adalet Akademisi Başkanının niteliklerinin açıkça belirlenmesi ve bunun da söz konusu kanun teklifi ile düzenlenmesi gerekmektedir.

Madde 7

Maddeyle, Eğitim Kurulunun oluşumu ve görevleri ile toplantı usul ve esasları düzenlenmektedir.

Birinci fıkraya göre, Eğitim Kuruluna Bakan veya Bakanın görevlendirdiği bakan yardımcısı başkanlık edecektir. On sekiz kişiden oluşan Eğitim Kurulunda Akademi Başkanı, Bakanlık Ceza İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürleri doğal üye olup, diğer üyeler fıkarda belirtilen merciler tarafından dört yıl için seçilecektir.

İkinci fıkarda, süreli olarak seçilen üyenin herhangi bir sebeple üyelikten ayrılması hâlinde, yeni seçilenin, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlayacağı belirtilmektedir.

Üçüncü fıkarda, Eğitim Kurulunun toplantı ve karar yeter sayısı belirlenmektedir. Buna göre, Eğitim Kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanacak ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alabilecektir. Toplantı gündemi, Eğitim Kurulu Başkanı tarafından

belirlenecektir. Kurulun daha etkin ve verimli hizmet sunabilmesi amacıyla, alanında uzman kişiler ile kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcilerinin de toplantılara davet edilmesine imkân sağlanmaktadır. Kurulun sekreteryaya hizmetlerinin Başkanlık tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrada, Eğitim Kurulunun görevleri düzenlenmektedir. Eğitim Kuruluna; Başkanlık tarafından hazırlanacak olan eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan taslaklarının onaylanması, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin, verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin standartların belirlenmesi ile Akademinin stratejik planının kabul edilmesi ve takibinin yapılması, Akademi mevzuatıyla ilgili görüş ve önerilerde bulunma ve mevzuatla verilen diğer görevleri yerine getirme görevi verilmektedir.

Eğitim Kurulunu oluşturan üyeler içerisinde Türkiye Barolar Birliği'nin seçeceği bir üyenin bulunmaması, aynı meslek grubuna mensup kişiler arasında net bir ayrımcılık içermektedir. Bu hususta Adalet Komisyonu Başkanlığı'na sunulan değişiklik teklifi önergemiz yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

Madde 8

Birinci fıkranın (a) bendinde, Hukuk Araştırmaları Merkezine hâkim ve savcı yardımcıları ile hâkim ve savcıların uzmanlaşmasını sağlamak amacıyla ortak programlar geliştirerek lisansüstü eğitimler düzenlemeleri için yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapılması öngörülmektedir.

Ayrıca Hukuk Araştırmaları Merkezine, birinci fıkranın (b) bendi ile hukuk ve adalet alanında gelişmeleri takip etme, ihtiyaçları tespit etme, araştırma, bilimsel çalışma ve yayımlar yapma görevi verilmektedir.

Fıkranın (c) bendiyle, Hukuk Araştırmaları Merkezine, hukuk ve adalet alanında yabancı ülkeler ile uluslararası kurum ve kuruluşlarla ortak çalışma ve araştırmalar yapma görevi verilmektedir.

Fıkranın (c) bendiyle, Hukuk Araştırmaları Merkezine, hukuk ve adalet alanında yabancı ülkeler ile uluslararası kurum ve kuruluşlarla ortak çalışma ve araştırmalar yapma görevi verilmektedir. Düzenlemeyle, Ülkemiz ile yabancı ülkeler arasında bilgi ve uygulama birikiminin karşılıklı paylaşılması ve geliştirilmesine katkı sunulması hedeflenmektedir.

Fıkranın (ç) bendiyle, Hukuk Araştırmaları Merkezine, Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetlerine katkı sunma, kurs ve sertifika programları düzenleme görevi verilmektedir.

Madde 9

Maddeyle Akademide görev yapacak hâkim ve savcılar ile diğer personelin atama ve görevlendirilme usulü düzenlenmektedir.

Birinci fıkrada, meslekte fiilen beş yılını tamamlamış hâkim ve savcıların Bakan tarafından doğrudan şart aranmaksızın Akademiye atanabileceği veya görevlendirilebileceği düzenlenmektedir. Bakan tarafından yapılacak atamanın fiilen meslekte beş yılını tamamlamak dışında hiçbir kritere bağlı tutulmaması keyfilik doğuracağından bu hususa ilişkin itirazlarımıza Anayasaya Aykırılık bölümünde yer verilmiştir.

İkinci fıkrada, 657 sayılı Kanuna tabi personelin Akademiye ilk defa veya naklen atanmasının Başkan tarafından yapılacağı düzenlenmektedir.

Üçüncü ve dördüncü fıkralarla; 657 sayılı Kanuna tabi Bakanlık personelinin, Akademide geçici olarak görevlendirilebileceği, Akademide görev yapan 657 sayılı Kanuna tabi personelin ise, Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı kadrolarına atanabileceği hüküm altına alınmaktadır.

Beşinci fıkrada, Eğitim merkezi müdür ve müdür yardımcısının nitelikleri ve atama usulü düzenlenmektedir.

Madde 10

Maddeyle, Akademide görev yapacak öğretim elemanlarının atanma ve görevlendirilme esasları düzenlenmektedir.

Birinci ve ikinci fıkralarla akademisyenler ile meslekte fiilen sekiz yılı tamamlamış hâkim ve savcıların Akademide öğretim elemanı olarak sürekli görev yapmaları hüküm altına alınmaktadır.

Üçüncü fıkrayla, Başkanın talebi üzerine Yargıtay ve Danıştay üyeleri ile meslekte sekiz yıllık tecrübeye sahip hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ve alanında uzman kişilerin Akademide ders verebilmelerine dair düzenleme yapılmaktadır. Bu kişiler ders verdikleri günlerde izinli sayılacaklardır.

Dördüncü fıkrayla, Akademide sürekli olarak görevlendirilen öğretim elemanlarının, eğitim ve öğretim hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik ihtiyaçlar nazara alınarak, Başkan tarafından bu alandaki diğer faaliyetlerde görevlendirilmesine imkân tanınmaktadır.

Madde 11

Maddeyle, yıllık eğitim planı ile eğitim ve öğretim programları hakkında düzenleme yapılmaktadır.

Meslek öncesi ve meslek içi eğitim ve öğretim programlarının, hâkim ve savcı yardımcılar için Bakanlıkla, hâkim ve savcılar için Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla iş birliği içinde hazırlanacak yıllık eğitim planı dâhilinde düzenlenmesi öngörülmektedir.

Birinci fıkrayla, meslek öncesi ve meslek içi eğitim ve öğretim programlarının yıllık eğitim plan dâhilinde düzenleneceği hüküm altına alınmaktadır. Bu plan hazırlanırken ihtiyaçlar doğrultusunda ilgisine göre Bakanlık veya Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla iş birliği yapılacaktır. Ayrıca yıllık eğitim planı ile eğitim ve öğretim programlarının hazırlanmasında yüksek mahkemeler ve hukuk fakülteleri ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınabilecektir. Öte yandan ihtiyaç duyulması hâlinde yıllık eğitim plan haricinde eğitim programları ile seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlenmesine imkân tanınmaktadır.

İkinci fıkrayla, adalet hizmeti sunan diğer kişilerin de eğitim ve öğretim ihtiyacı nazara alınarak Akademide bu kişilere yönelik hizmet içi eğitim programı düzenlenmesi öngörülmektedir. Bu kapsamda talep etmeleri hâlinde avukatlar, noterler ve hukuk ve adalet alanında görev yapan kamu personeli ile ilgili diğer kişilere yönelik eğitim programları düzenlenebilecektir.

Üçüncü fıkrayla, yabancı yargı mensuplarına yönelik Türkiye’de veya yurt dışında eğitim ve öğretim programları düzenlenebilmesi öngörülmektedir. Hükümle, yabancı ülkelerle yargı alanında karşılıklı bilgi ve deneyim paylaşımının artırılması, kültürel ve diplomatik bağların güçlendirilmesi, hukuki standartların karşılıklı olarak geliştirilmesi ve ortak hukuki değerlerin yaygınlaştırılması hedeflenmektedir

Madde 12

“Uzmanlık eğitimi” başlıklı maddeyle; Adalet Akademisinde hakim, savcı, avukat, noterlere, diğer kişilere uzmanlık ve sertifika programları düzenlenebilmesinin önü açılmaktadır. Bu düzenlemenin içeriğinde yer alan “uzmanlık” ibaresinin Avukatlık Kanunu ve Türkiye Barolar Birliği Reklam Yasağı Yönetmeliğine uygun biçimde “ileri eğitim” şeklinde değiştirilmesi önerilmiştir.

Madde 13

Maddeyle, Akademinin gelirleri sıralanıyor. Akademiye Genel bütçe kapsamında Hazineden gelir aktarılacak; Akademi her türlü yardım, bağış ve vasiyet alabilecek. vereceği eğitim hizmetleri ve yayınlar karşılığında ücret/gelir alabilecek, kendi taşınır ve taşınmazları üzerinden gelir elde edebilecek olup buna ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

MADDE 14

Adalet Akademisinin, hakim ve savcı yardımcılara, hakim ve savcılara vereceği eğitimler haricindeki eğitim-öğretim hizmetlerinden ücret alınacak ve ayrıca Akademi yatılı tesis kurabilecektir. Madde ile Akademideki eğitimlerin ücrete tabi oluşu ile Akademide yatılı tesis kurma şartı artık kanunla düzenlenmektedir.

Bu maddeye ilişkin itirazlarımız komisyonda ileri sürülmüş, Akademi tarafından verilecek eğitimlerin aynı meslek grubuna mensup olan avukatlar ve noterler için de ücretsiz olması yönünde önerge sunulmuşsa da söz konusu önerge yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

Madde 15

Maddeyle, Akademinin adalet müfettişleri tarafından denetleneceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 16

Maddeyle, Akademide hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadro unvanları ve sayıları, teklife ekli (I) sayılı cetvelde yer almaktadır. Bu kadrolardan boş olanlarda unvan değişikliğinin Cumhurbaşkanı tarafından yapılması hüküm altına alınmaktadır.

Teklifle Anayasa gereğince sadece hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadro unvanları ve sayıları düzenlenmektedir. Diğer personele ilişkin kadroların yeni bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenleneceği anlaşılmaktadır.

Madde 17

Maddeyle, Akademi bünyesinde görev yapan Danışma Kurulunun, icraî görevleri olan Eğitim Kuruluna dönüştürülmesi sebebiyle, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinde uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Buna göre; Danışma Kurulu ibareleri Eğitim Kurulu olarak değiştirilmekte ve Hâkim ve Savcı Yardımcılığı sınavı kapsamında oluşturulacak Mülâkat Kuruluna Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Kurulundan seçilecek üyeye ilişkin uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Madde 18

Akademinin hizmet, eğitim, araştırma birimlerinin çalışması ile hizmetlerinden yararlanma, bunların ücretleri ve sertifika programlarıyla ilgili usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir. Ayrıca, kanundaki diğer konularla ilgili olarak Akademiye, yönetmelikle düzenleme yapma yetkisi veriliyor.

Geçici Madde 1

Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen 34 sayılı CBK kapsamında düzenlenmiş ve atamaları yapılmış kadroların maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın sürdürülmesi düzenlenmektedir.

Hâkim ve savcı adaylarının eğitim ve sınavlarının, 23/6/2022 tarihli ve 7413 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 2802 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerden önceki hükümler çerçevesinde Akademi tarafından yapılması öngörülüyor.

Madde 19-20

Yürürlük ve yürütme maddesidir.

MADDELERE İLİŞKİN ÖNERGELERİMİZ

Teklifte değiştirilmesini veya teklif metninden çıkarılmasını talep ettiğimiz düzenlemelere ilişkin önergelerimiz komisyonda dile getirilmiş ancak yeterli tartışma yapılmaksızın reddedilmiştir. Genel Kurulda değerlendirilmesi amacıyla aşağıda sunulmaktadır;

MADDE 4

Söz konusu maddeyle Türkiye Adalet Akademisinin görevleri düzenlenmektedir. Fıkranın (b) bendiyle, Akademiye taleplerine bağlı olarak noterler ve avukatlar ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları hazırlama ve uygulama görevi verilmektedir. Kanunla düzenlenecek ve düzenlenmesi gereken bir konuyu idarî tasarrufa bırakmak ve keyfi kararlara yol açmak Anayasa'nın 2, 7, 123'üncü maddelerine aykırıdır. Anayasaya açıkça aykırı olan bu cümlemin teklif metninden çıkarılmasına yönelik değişiklik önergemiz yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

MADDE 5

Maddeyle Türkiye Adalet akademisinin başkanlık makamının oluşumu ve görevleri düzenlenmiştir. Söz konusu maddede tetkik hakimi ve idari personele ilişkin miktar düzenlemesine ilişkin kullanılan “yeteri kadar” ibaresi, idari bir kavram olmadığı gibi aynı zamanda belirsizlik içermektedir. Dolayısıyla, Anayasa'nın 2, 7, 123'üncü maddelerine aykırı olan bu ibarenin teklif metninden çıkarılmasına yönelik değişiklik önergemiz yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

Madde 7

Maddeyle, Eğitim Kurulunun oluşumu ve görevleri ile toplantı usul ve esasları düzenlenmektedir. Eğitim Kurulunu oluşturan üyeler içerisinde Türkiye Barolar Birliği'nin seçeceği bir üyenin bulunmaması, aynı meslek grubuna mensup kişiler arasında net bir ayrımcılık içermektedir. Bu hususta Adalet Komisyonu Başkanlığı'na sunulan değişiklik teklifi önergemiz yeterince tartışılmaksızın reddedilmiştir.

MADDE 14

Madde ile Türkiye Adalet Akademisi'nin, hakim ve savcı yardımcılara, hakim ve savcılara vereceği eğitimler haricindeki eğitim-öğretim hizmetlerinden ücret alınması öngörülmektedir. Yargının kurucu unsurlarından olan avukatlar bu düzenlemenin dışında bırakılmıştır. Aynı şekilde hukuk mesleği yürüten noterlerin de bu düzenlemenin dışında bırakılması aynı meslek grubu içerisinde bulunan kişiler arasında ayrımcılık teşkil etmekte olup eşitlik ilkesine açıkça aykırılık oluşturmaktadır. Açıklanan sebepler ile söz konusu düzenleme, Anayasanın 2 ve 10'uncu maddelerine aykırı olduğundan bu aykırılığı gidermek amacıyla başkanlığa sunmuş olduğumuz değişiklik teklifi önergesi reddedilmiştir.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Adalet Komisyonu üyeleri olarak; 2/2793 Esas No'lu **“Türkiye Adalet Akademisi Kanunu Teklifi”**nin yasalaşmasına; Anayasa'nın 2, 6, 7, 10, 11, 138, 139 ve 140'ıncı maddelerine açıkça aykırı olmasından dolayı karşı olduğumuzu bildiririz.

Süleyman Bülbül
Aydın

İsmail Atakan Ünver
Karaman
İnan Akgün Alp
Kars

Turan Taşkın Özer
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

KANUN TEKLİFİNE GENEL BAKIŞ

Teklif olunan Kanun, Türkiye Adalet Akademisi'nin kuruluş, amaç ve kapsamını, Akademi'nin yapısı, görevleri ve işleyişini düzenleyen bir Kanun'dur. Hakim ve Savcıların eğitilmesi, 2003 yılından 2018 yılına kadar, Kanunla kurulmuş akademiler tarafından verilmiştir. 2017 yılında yapılan Anayasa referandumuna uyumlu hale getirmek gerekçesiyle 2018 yılında çıkartılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile, o tarihe kadar yürürlükte olan Türkiye Adalet Akademisi'ni düzenleyen Kanun kaldırılmış, onun yerine 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Hâkim ve Savcı Eğitim Merkezi kurulmuştur.

2/5/2019 yılında Resmî Gazete'de yayınlanan 34 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle, Hâkim ve Savcı Eğitim Merkezi kaldırılmış ve tekrar kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliği bulunan Adalet Bakanlığıyla ilgili Türkiye Adalet Akademisi kurulmuştur.

Görüldüğü üzere 1985 yılından 2003 yılına kadar Adalet Bakanlığı'na bağlı bir merkez olarak devam etmiş, ardından 2003'ten 2018 yılına kadar özerk bir kurum olarak faaliyet sürdürmüş olan Akademi, 2017 Anayasa değişikliği ve Başkanlık sistemine geçişle birlikte, KHK ve CBK'larla çok kısa sürelerde istikrarsız şekilde yapısal ve yasal değişikliklere maruz kalmıştır. Nitekim 2019 yılında çıkartılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle ilgili, Anayasa Mahkemesi, yaptığı inceleme sonucu 2023 yılında verdiği kararla; hâkim ve savcılık mesleğine geçiş, adayların alacağı eğitim vs. gibi konuların münhasıran kanunla düzenlenmesi gereken konulardan olması nedeniyle bu alanda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacağını belirterek İptal kararı vermiştir. İptal kararının yayımlandığı tarihten itibaren 1 yıl içinde kanuni düzenleme yapılması gerekmektedir.

Bu iptal kararının dayanağı, Anayasa'nın 104. maddesinde düzenlenen Cumhurbaşkanının yetkileriyle ilgili hükmün ihlal edilmesidir. 104. maddenin 17. fıkrasının 3. cümlesi; *“Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı*

kararnamesi çıkarılamaz.” şeklindedir. Anayasa’nın 140. maddesinin üçüncü fıkrasına göre; *“Hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.”* Bu nedenle hâkim savcılarının eğitimleriyle ilgili bir kurum olan Türkiye Adalet Akademisi’nin kuruluş ve işleyişine dair düzenleme ancak Kanunla yapılmalıdır. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle yargı alanında düzenleme yapılması, Anayasa’ya aykırılık teşkil etmektedir.

Bu nedenle sunulan kanun teklifiyle hâkim ve savcılarının mesleğe geçişleri, alacakları eğitim, meslek içi eğitimler ve Adalet Akademisi’nin yapısı, görev ve yetkileri kanuni düzenlemeye kavuşturulmak istenmiştir.

Türkiye Adalet Akademisi, Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde adalet alanında eğitim ve araştırma görevlerini yürütmek üzere bağımsız bir kurum oluşturulması gündeme geldikten sonra 4954 sayılı kanunla 2003 yılında kurulmuştur. Tarihsel seyrinde kısaca anlattığımız üzere, asıl kuruluş amacı “bağımsız bir kurum” olmasıyken ne geçmişte ne de teklif olunan bu maddeyle “bağımsız ya da özerk” bir kurum olarak kurulması söz konusu değildir. Bu durum en başta, ülkede oldukça taraflı, baskı altında, siyasi iradenin ideolojik ve siyasi yönlendirmelerine açık olarak faaliyet gösteren yargı mekanizması ve yargı mensuplarının devamı anlamına gelmektedir. Özellikle 2018 yılından bu yana Kanun Hükmünde kararname, 2019 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gibi yöntemlerle kurulmuş ve faaliyet göstermiş bir yapı olması, Akademi’nin bağımsızlık bir yana özerklik niteliğini dahi ortadan kaldırmıştır diyebiliriz.

Hâkim-savcılarının bağımsız bir kurum tarafından, yasal güvencelerle tarafsız ve bilimsel niteliklere göre eğitilmesi yargının bağımsız ve tarafsızlığının da önceliğidir. Ancak Şubat 2014’te kabul edilen 6524 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Adalet Akademisi başkanı ve başkan yardımcılarının Adalet Bakanı tarafından seçilmesi düzenlenmiştir. Ardından 2019 yılında çıkartılan 24 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle Akademi başkanının Cumhurbaşkanı tarafından atanması usulüne geçilmiş ve Akademi en üst düzey yönetici üzerinden doğrudan yürütme erkine bağlanmıştır. Bugüne kadar atamalar CB tarafından yapılmıştır. Bu durum, yürütmenin yargıya müdahale gücünü giderek arttırmış ve akademinin özerkliğinin kâğıt üstünde kalmasından ibaret olmasına sebep olmuştur. Elbette bu duruma cumhurbaşkanının söylemleri ve hâkim-savcılarını baskı altına alan hamleleri de eklenince bağımsız bir yargı mekanizmasından söz etmek imkânsız olacaktır.

Ancak Türkiye’de yargı bağımsızlığına ilişkin sorunlar halen süregelmektedir. Bu sorunlardan biri de yürütmenin yargıya müdahalesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Müdahaleye kapı aralayan düzenlemelerden bir tanesi de hâkim ve savcılarını yetiştiren aynı zamanda yargı mensuplarının alım komitesindeki üyelerden birinin de kendi bünyesinden birinin olduğu Türkiye Adalet Akademisi kurumunun özerkliğidir. Türkiye Adalet Akademisi dolaylı da olsa hem yargının etkin ve verimli işleyişini hem de yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının

sağlanması açısından bağımsız bir kurul olarak yerine getirmekte rolü vardır. Teklif olunan kanunun tamamına bakıldığında, Adalet Akademisi'nin yürütmeden bağımsız, bilimsel ve objektif niteliklere sahip olmasını güvence altına alan nitelikli bir değişime gidilmediği, aksine 34 nolu CBK'yla düzenlenmiş olan kuruluş maddesi ufak değişikliklerle aynen korunduğu anlaşılmaktadır.

AKP İKTİDARINDA YÜRÜTMENİN YARGIYA TAHAKKÜMÜ

Demokrasi ve hukukun üstünlüğünü tanımlarken, şekli ve asgari bir tarif yapmak zorunda kalsak bile en geriden çekilecek referans çizgisi, kuvvetler ayrılığı ilkesinden geçmektedir. Kuvvetler ayrılığının sac ayaklarından biri yargı bağımsızlığıdır. Herkesin adil bir yargı sürecine güven duyması, temel toplumsal talep olan adalet ve güvenin sağlanmasının, temel hak ve hürriyetlerin korunmasının ön şartıdır. Yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğüyle birlikte adil yargılanmanın da temel güvencesidir.

Yargının bağımsızlığı madalyonun biz yüzüye diğer yüzü de yargının tarafsız olmasıdır. Yargı tarafsızlığı özü itibarıyla, hiçbir kesim, grup, düşünce, etnik ve dini azınlık ya da kimlik üzerinde ayırım yapmadan hukukun herkese eşit ve adil olarak uygulanması anlamına gelmekte ve eşitlik ilkesini güvence altına almaktadır. Anayasal eşitlik ilkesinin pratikte en önemli uygulama alanlarından biri adalet önünde eşitliktir. Bu nedenlerle, hâkim-savcılar, mahkemeler ve üst yargı mercileri, yargı mekanizmasını oluşturan tüm kişi ve kurumlar bu ilkeler esasıyla kurulmalı, faaliyet yürütmeli, görünüş ve işleyişte bağımsız ve tarafsız olmalıdır.

Hakim- Savcı Olmanın İlk Kriteri: Liyakat Değil Sadakat!

Ancak AKP dönemi yargı düzeni bu ilkelerin aksine olacak şekilde inşa edilmiş ve yargı yürütmenin kullanışlı bir aparatı haline getirilmiştir. Bunun somut kanıtlarından biri ise 2017 yılında getirilen ve yargı alanında AKP-MHP kadrolaşmasının önü açan 680 Sayılı KHK olmuştur. Anılı KHK ile 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu'nun “Yazılı yarışma sınavı ve mülakatın yapılış şekli” başlıklı 9/A maddesi değiştirilerek maddede yer alan “en az yetmiş puan almak kaydıyla” ibaresi ve “Ancak başarı oranı, ilan edilen kadronun iki katı fazlasının altında olursa, sadece başarılı olanlar mülakata çağrılır.” ifadeleri kaldırılmıştır. Böylece 70 puan şartı kaldırılarak iktidar, hakim ve savcı atmanın tek karar alıcısı haline getirilmiştir. Bu düzenlemeyle hükümetin yargıdaki kadrolaşma süreci hızlanmış ve yargı bağımsızlığı ile güçler ayrılığı ilkesi büyük ölçüde zayıflatılmıştır.

“Yargı Üzerindeki Vesayet Kalktı!” Doğrudan Yürütmeye Bağlandı

2002 yılında tek başına iktidara gelen AKP hükümeti, ilk zamanlarında adının içindeki “adalet” mefhumuyla yargının sivilleşmesi, yargı üzerindeki vesayetlerin kaldırılması gibi söylemler geliştirmişse de çok kısa bir sürede atılan adımlarla yargı üzerindeki vesayetin kaldırılması değil, vesayet makamlarının değiştirilmesini kastettiği anlaşılmıştır. Yargı siyasetten uzaklaştırılmamış, aksine iktidar tarafından radikal değişikliklerle bizzat yürütme organının yani siyasi erkin kontrolü altına alınması amacıyla adımlar atılmıştır.

2010 Referandumı ile başlayan süreç, başta Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu'nda yapılan değişiklikler olmak üzere yargı alanında pek çok değişikliği de beraberinde getirmiştir. Ancak yapılan değişiklikler başlangıçta demokrasiye ve hukukun üstünlüğüne hizmet edecek adımlar gibi gösterilmişse de çok geçmeden bugün HSK olarak var olan kurumun ve pek çok üst yargı organının yapısal değişikliklerle yürütmenin etkisi altına alındığı bir sürecin ilk adımları olarak okunmalıdır.

Nitekim, 2014 yılında 6524¹ sayılı Kanun ile HSYK'nın yetkilerini önemli ölçüde azaltan bazı yasal değişiklikler yapılmış ve HSYK'nın seçilmiş üyeleri hakkında disiplin ve ceza soruşturması yapma yetkisi gibi bazı kilit sorumluluklar Adalet Bakanlığı'na ve diğer kurumlara devredilmiştir. Ayrıca, HSYK'nın iç yapısı ve yetkileri, HSYK Başkanının (re' sen Adalet Bakanı) yetkilerini güçlendirecek şekilde yeniden düzenlenmiş ve böylece HSYK'nın ve seçilmiş üyelerinin yetkileri bir bütün olarak zayıflatılmıştır.

15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi ardından, 2017 Referandumuyla onaylanan anayasa değişiklikleri, ülkenin siyasi yapısı ve hükümet sisteminde önemli bir değişiklik yaparak parlamenter sistemden başkanlık sistemine geçilmiştir. Türkiye Cumhurbaşkanı hem devletin hem de hükümetin başı olmuş ve daha önce Cumhurbaşkanı ile Başbakan arasında bölünmüş olan yürütme yetkileri tek bir elde toplanmıştır. Cumhurbaşkanına, bakanları atama ve görevden alma, kanun hükmünde kararname çıkarma (belirli alanlar hariç) gibi geniş yürütme yetkileri verilmiştir. Cumhurbaşkanı ayrıca hâkimler de dâhil olmak üzere üst düzey yetkilileri parlamento onayı olmaksızın atama yetkisine sahip olmuştur. HSYK'nın adı Hâkimler ve Savcılar Kurulu olarak değiştirilmiş, üye sayısı 22'den 13'e düşürülmüştür. İki doğal üyenin (Adalet Bakanı ve Müsteşar) yanı sıra HSK'nın dört üyesi partili Cumhurbaşkanı tarafından atanırken, yedi üye ise meclisin ağırlıklı çoğunluğunu AKP'nin elinde bulundurduğu Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmeye başlanmıştır.

Bu Anayasa değişikliklerini 2018 yılında HSK'yı yeniden yapılandıran 7078² sayılı Kanun takip etmiştir. En önemli değişikliklerden biri, HSK üyelerinin hâkim ve savcılar tarafından doğrudan seçilmesi uygulamasının kaldırılarak yürütme ve yasama organları tarafından atanması usulünün benimsenmesidir. Tüm bu değişiklikler, HSK üyelerinin bağımsız ve tarafsız olma imkanını ortadan kaldırdığı gibi, yargı mekanizmasının bir bütün olarak siyasi iktidarın tahakkümüne girmesi anlamına gelmektedir.

Venedik Komisyonu: “Türkiye’de Yargı Bağımsızlığı Büyük Tehlike Altında. Uluslararası Standartlar Uygulanmalı”

Avrupa Konseyi'nin Anayasal konulardaki danışma organı olan Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu (Venedik Komisyonu)'nun 6-7 Aralık 2024 Tarihli 141.Genel Kurul

¹ 15 Şubat 2014 tarihinde kabul edilen ve 6087 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu, 2992 sayılı Adalet Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ve 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu olmak üzere dört kanunda değişiklik yapan Torba Kanun

² 25 Ağustos 2017 tarihinde yayımlanan 694 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin kabulüne dair 8 Mart 2018 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 7078 sayılı Kanun.

Toplantısı’nda açıkladığı Türkiye’ye dair görüşü Türkiye’deki yargı bağımsızlığı riskinin boyutlarını ortaya koymuştur.

Özetle; HSK yapısının yürütme yetkisi altında olduğunu ve bu nedenle Türkiye’de yargı bağımsızlığının ciddi şekilde zayıfladığını belirten görüşte, “Hâkim ve Savcılar Kurulunun Oluşumu ve Üyelerinin Atama Usullerine Dair Görüş”te pek çok açıdan HSK’nın yürütme erkinin güdümünde olduğu değerlendirilmiştir.

Raporda yer alan bazı tespitler şunlardır:

- Avrupa standartlarına göre, yargı kurullarının üyelerinin en az yarısının meslektaşları tarafından seçilmesi gerekmektedir. HSK’nın 13 üyesi var. Adalet Bakanı ve müsteşar iki doğal üye olarak kabul ediliyor. Geriye kalan 11 üye atanıyor ya da seçiliyor.
- 2017 anayasa reformuyla Türkiye parlamenter sistemden, cumhurbaşkanının devlet ve hükümet başkanlığı görevlerini bir arada yürüttüğü, yürütme erkini elinde bulundurduğu ve parti siyasetine aktif olarak müdahil olduğu başkanlık sistemine geçmiştir. Dolayısıyla, HSK’nın cumhurbaşkanı tarafından atanan dört üyesi siyasi atama olarak değerlendirilmelidir ve uluslararası standartlara göre “meslektaşları tarafından seçilen yargı üyeleri” olarak kabul edilemezler.
- Benzer şekilde, HSK üyesi olan diğer dört hâkim veya savcı da kendi meslektaşları tarafından değil, TBMM tarafından seçilmektedir. Ancak özellikle parlamento seçimlerinin Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle birlikte yapıldığı düşünüldüğünde, Meclis’teki çoğunluğun cumhurbaşkanının siyasi görüşüne yakın olması muhtemeldir.
- Yürütme, yargının bağımsızlığını güvence altına alması gereken organ üzerinde tam bir kontrol sağlamaktadır. Bu da kaçınılmaz olarak yargıya gölge düşürmektedir.

Bu rapordan da anlaşılacağı üzere, yürütme erkini tek başına elinde bulunduran Cumhurbaşkanı’na verilen yetkilerin, hukukun üstünlüğü, yargının bağımsızlığı ve kuvvetler ayrılığı ilkelerini zedeleyen bir yönetim modeline evrilerek kullanıldığını kanıtlamaktadır. Anayasa’da güvence altına alınan hâkim savcılarının bağımsızlığı ihlal edildiği gibi, Türkiye yargı alanında uluslararası standartlardan da uzaklaşmıştır.

Venedik Komisyonu’nun oldukça güncel olan bu Görüş’ü, demokrasi ve hukukun üstünlüğü bağlamında dar olarak yorumlanmamalıdır. Aksine yapılan değerlendirmeler, yalnızca HSK ‘nın yapısına değil aynı zamanda Komisyona sunulan 2/2793 Esas Sayılı Kanun Teklifi’nin konusunu oluşturan Türkiye Adalet Akademisi’nin yapısı, işleyişi ve üyelerinin atanma usulüne dair de okunmalıdır. Zira yapılan yasal düzenleme ve değişiklikler, Akademi açısından da paralel seyretmiştir. Hâkim ve savcılarının görevleriyle ilgili olan HSK’daki değişiklikler, hakim savcı adaylarının seçilmesinde ve mesleki olarak eğitilmesinde görevli olan Adalet Akademisi’nde aynı perspektifle gerçekleştirilmiştir.

AKP iktidarı, siyasi ikbal ve menfaatlerini gerçekleştirmek, toplumsal ve siyasi muhalifleri üzerinde baskı ve korku yaratmak, onları tahakküm altına alabilmek için yargıyı bir araç olarak kullanmaktan çekinmemektedir. Son 10 yıllık yargısal dönüşüm ve değişikliklerin temel motivasyonu, “hukukun işlevsel bir anahtar” ve kimi zamanda bir “kilit” olarak kullanımından

elde ettiği faydadır. Özellikle 2013 yılında başlayan iktidar ortaklığındaki çatışma ve kırılmaların, 15 Temmuz 2016 tarihinde Darbe Girişimi olarak ortaya çıkmasıyla yüzleştiği tablo, son yıllarda başta Kürt sorununun çözümsüzlüğü olmak üzere çözilemeyen toplumsal, sosyal ve siyasi krizler, beraberinde doğal sonuç olarak ortaya çıkan ekonomik kriz ve çıktılar, AKP iktidarının yargıyı bir “sopa” olarak kullanmaya devam ettiğini ve edeceğini göstermektedir. Bu yüzden yargı mensuplarının seçilmesi, atanması, kritik noktalarda verilen kararlar ve engellenen kararlar üzerindeki hakimiyet arzusu, demokrasi ve yargı bağımsızlığının aleyhine, siyasi menfaatinin lehine giderek artmıştır.

Bu noktada yargıya müdahaleye ortam hazırlayan düzenlemelerden biri de yargı bağımsızlığını sağlayan yargı mensupları hâkim ve savcılarının alımında görevli komitenin hepsinin yürütme organının temsilcileri olmasıdır. Şöyle ki komite üyelerine bakıldığında hepsinin Cumhurbaşkanı kararıyla atandıkları görülmektedir.

Bu konuyla bağlantılı olarak, yargı mensubu olan hâkim ve savcılarının alımdan sonra staj sürecindeki meslek öncesi ve atandıktan sonra meslek içi eğitimlerini veren ve yargı mensuplarının alım komitesindeki üyelerden birinin de kendi bünyesinden birinin olduğu kurum olan oluşturan Türkiye Adalet Akademisi’nin kuruluşu ve işleyişi hakkındaki Kanunu yalnızca AYM’nin İptal Kararı’yla sınırlı olarak ele almamız mümkün değildir.

2/2793 Esas Sayılı Türkiye Adalet Akademisi Hakkında Kanun Teklifi Tamamen Geri Çekilmelidir!

Yargının etkin ve bağımsız çalışması için etkili olan hususlardan biri hakim-savcılarının eğitimlerinden sorumlu olan Adalet Akademisi’nin kendisinin özerk olup olmadığıdır. Yargı bağımsızlığı sürecinin en son kısmını oluşturan yargı mensupları ile alakadar olan bir kurumun kendi özerkliği bulunmadan yetiştirdiği yargı mensuplarından bağımsız bir yargı beklemek mümkün değildir.

Adalet Akademisi Yap-Boz’a Döndü!

Bugün Komisyona sunulmuş olan Türkiye Adalet Akademisi Kanunu’nu değerlendirebilmek için öncelikle Türkiye’de hâkim savcılarının mesleki eğitimlerini nasıl aldıklarına dair tarihsel seyre bakmamız gerekecektir. Hâkim ve savcılar, 1985-2003 yılları arasında Hâkim ve Savcı Adayları Eğitim Merkezi adıyla Adalet Bakanlığı’na bağlı bir birim tarafından eğitilmiştir.

Avrupa Birliği’ne uyum sürecinde adalet alanında eğitim ve araştırma görevlerini yürütmek üzere bağımsız bir kurum oluşturulması gündeme geldikten sonra, 4954 sayılı kanunla bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip bir yapıya sahip olan Türkiye Adalet Akademisi 2003 yılında kurulmuştur. Kurumun başlıca amaçları adalet ve hukuk alanını ilgilendiren gelişmeleri yakından takip etmek, bilimsel araştırma ve geliştirme çalışmaları ile özgün bilgi üretmek ve toplumla paylaşmak, insan haklarına ve hukuka uygun, adil ve hızlı yargılama becerisinin kazandırılmasına yönelik eğitimler vermek ve ulusal ve uluslararası alanda projeler yapmak ve paydaşlarla birlikte çözümler üretmektir.

Ne var ki hâkim-savcılarının eğitilmesi için bağımsız bir kurum oluşturulması amacıyla kurulan kurum, son 10 yılda yapılan Anayasal, kanuni değişikliklerle ve KHK, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gibi araçlarla giderek yürütme erkine bağımlı hale getirilmiştir. Siyasi ve hukuki istikrarsızlıklar, yargıyı araçsallaştırma ve siyasallaştırmaya yönelik iktidar politikaları, kurumun varlık amacını giderek yıpratmış, tahrip etmiş ve en nihayetinde bu durum kurumun güvenilirliğini ortadan kaldırmıştır.

Bu adımlardan ilki Şubat 2014'te kabul edilen 6524 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun olmuştur. Kanunla Adalet Akademisi başkanı ve başkan yardımcılarının Adalet Bakanı tarafından seçilmesine hükmedilmiştir. Bu durum, yürütmenin yargıya müdahale gücünü artırmış, akademinin özerkliğini zedelemiştir.

15 Temmuz Darbe Girişimi ardından, başkan ve başkan yardımcılarının Adalet Bakanlığı tarafından atandığı Akademi, cemaat örgütlenmesinin odaklarından biri olması, iktidarın yapılacak düzeltmelerle dahi bu işin içinden çıkamayacağını anlaması üzerine, 8 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe giren 703 Sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesi ile 4954 Sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu kaldırılmış, yani darbe sonrasında Türkiye Adalet Akademisi kapatılmıştır.

KHK ile kapatılan Akademi yerine, 10 Temmuz 2018 tarihinde yürürlüğe giren 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle Hâkim ve Savcı Eğitim Merkezi kurulmuş, 703 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 12. maddesinde Hâkim ve Savcı Eğitim Merkezi organları oluşturuluncaya kadar Akademi tarafından yapılması gereken görev ve hizmetlerin, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından yürütüleceği belirtilmiştir. Yani özerk ve işleyişte bağımsız bir Adalet Akademi hedefiyle çıkıldığı iddia edilen yolda tam 20 yıl geri gidilerek, tek başına yürütme erki olan Cumhurbaşkanı tarafından atanan Bakanlığa bağlı bir eğitim merkezine dönüştürülmüştür.

Cumhurbaşkanlığı Fermanı AYM'den Döndü: Fermanı Yazanlarla Kanunu Yazanlar Aynı

Cumhurbaşkanlığı Sistemi'nin tam olarak yerleşik hale gelmesi ardından, bir Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi de Adalet Akademisi'ne yönelik çıkartılmıştır. Son 5 yıldır eğitim alan hâkim-savcılarının yetiştirildiği, Türkiye Adalet Akademisi, 02/05/2019 tarihli ve 30762 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 34 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden kurulmuştur.

Bu kararname Anayasa Mahkemesi'ne taşınmış, yapılan incelemeler sonucunda AYM tarafından 2023 yılı şubat ayında, 34 sayılı CBK'sinin İptal edilmesine karar verilmiştir. Bu iptal kararı açıkça ve net olarak, Cumhurbaşkanının yalnızca Anayasa 104. Maddede kendisine verilen yetki dairesi dahilinde kararname çıkarabileceğini, münhasıran kanunla düzenleneceği belirtilen konularda kararname çıkarılamayacağını, bu nedenle ilgili Kararnamenin anayasaya aykırı olduğunu belirtmiştir.

Nitekim Anayasanın 140. Maddesi: “Hâkim ve savcılarının nitelikleri, atanmaları, hakları ve ödevleri, aylık ve ödenekleri, meslekte ilerlemeleri, görevlerinin ve görev yerlerinin geçici veya sürekli olarak değiştirilmesi, haklarında disiplin kovuşturması açılması ve disiplin cezası verilmesi, görevleriyle ilgili veya görevleri sırasında işledikleri suçlarından dolayı soruşturma yapılması ve yargılanmalarına karar verilmesi, meslekten çıkarmayı gerektiren suçluluk veya yetersizlik halleri ve meslek içi eğitimleri ile diğer özlük işleri mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kanunla düzenlenir.” şeklindedir. Hâkim savcılarının meslek içi eğitimleri başta olmak üzere, Türkiye Adalet Akademisi’nin yürütmekte olduğu diğer işler de göz önüne alındığında bu Kurumun kuruluş ve işleyişinin Kanunla düzenlenmesi Anayasal zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Komisyonu sunulan Kanun Teklifinin gerekçesinde de belirtildiği üzere, İptal edilerek yerine kanuni düzenleme yapmak zorunda kaldığımız Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin pek çok açıdan anayasaya aykırılığı tescillenmiştir. Ancak AYM Kararı’na ihtiyaç duyulmayacak şekilde anayasaya aykırılığı sabit olan, Cumhurbaşkanlığına bağılı yüzlerce üst düzey hukukçunun elinden çıkan bu kararnamenin, yürürlüğe girmesi ve 5 yıldır Adalet Akademisi’nin kararnameye göre faaliyette olmasından doğan zarar ve tahribatın siyasi ve hukuki sonuçlarına değinmemek imkansızdır.

Komisyonu getirilen kanunun imza sahipleri başta olmak üzere, Adalet Bakanlığı ve diğer sorumlular, 8 yıldan fazla süredir KHK ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri uyarınca yetiştirilen hâkim-savcılarının, bu hakim ve savcılarının verdiği kararlar ve yaptığı işlemlerdeki hata paylarının, bağımsızlık ve tarafsızlıklarının incelenmesine ve meydana gelen hukuksuzlukların telafisine yönelik tek bir açıklama getirmemiştir.

Teklif edilen Kanun, yıllardır adalet ve yargı bağımsızlığına verilen zararı telafi edemeyeceği gibi Kanun bu haliyle, var olan usulsüzlükleri ve Anayasal aykırılıkları engellemek açısından da yetersizdir. Yıllardır devam eden, yargıya yönelik siyasi iktidar ve yürütme erkinin müdahalesi bugün de adı Kanun olan ama özü itibarıyla Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin kopyası olan bir formla yeniden hukuk sistemimize sokulmak istenmektedir.

Nasıl Bir Kanun Olmalı?

Anayasal güvence altında olan ve hukuk devletinin temel şartı olan yargı bağımsızlığı, 2017 Cumhurbaşkanlığı Sistemi’ne geçişle birlikte derin bir yara almıştır. Tek elde toplanan olağan üstü yürütme gücü ve yetkileri zayıflatılmış parlamento, partili Cumhurbaşkanı’na verilen geniş siyasi yetkilerle birleşince kuvvetler ayrılığı ilkesinden uzaklaşmıştır. Yargı alanında düzenlemelerin Kanunla yapılması gerektiği halde, denetleme mekanizmasının yokluğunda rahatlıkla yetki aşımı yapılmış, AYM tarafından ard arda iptal edilen Cumhurbaşkanlığı kararnameleri hukuki istikrarsızlıklara sebep olmuştur.

Türkiye Adalet Akademisi hakkındaki 34 Sayılı CBK, bunlardan yalnızca biri fakat en önemlilerindendir. Yargının temsilcisi olan hâkimlerin bağımsızlığı; hiçbir baskı ve etki altında kalmadan, hukuka ve vicdanlarına göre karar vermelerini ifade eder. Ancak geline aşamada baskı ve etki unsurunu göz ardı etmeksizin karar veren yargıcın, kendi gelecek garantisinin

elinden alınacağına dair ciddi emareler ve yaşanmış örnekler mevcuttur. Yargı bağımsızlığı, hâkimlere, bağımsız düşünme ve hareket etme sorumluluğu yükler. Hâkimler, kendi hukuk anlayışlarına veya keyfi olarak değil, kanuna bağlı olarak hüküm vermekle yükümlüdürler. Yani hâkimlerin bağımsızlığının karşılığı, kanuna bağlılıktır. Buna rağmen adayların seçiminden atanmalarına, aldıkları eğitimden meslek içi eğitimlerine kadar her konunun yürütmeye bağlanması sonucunda, kanuna değil yürütme erkine bağlı olarak görev yapan hâkim-savcılarının varlığı kaçınılmaz olmuştur.

Akademi başkanının Cumhurbaşkanı tarafından atanması, başkan adaylarının kurum içinden belirlenmesine dair 2003 tarihli hükümlerin hâlâ geri getirilmemesi, Genel Kurul, Denetleme Kurulu gibi organların teklif edilen Kanunda düzenlenmemesi, Başkanlık organını oluşturan tüm kişilerin yürütme tarafından atanmış ve seçilmiş olması, kurumun özerkliğinin tamamen kâğıt üstünde kalacağına delilleridir.

Adalet Akademisi'nin yargıda iki önemli görevi vardır. İlki yargının bağımsızlığını teminat altına alacak olan hâkim ve savcılar yetiştirmek ikincisi ise onların mesleğe alımında mülakatta söz hakkına sahip olmasıdır. Yürütmenin yargıya müdahalesinin görüldüğü ve müdahaleye kapı aralayan düzenlemelerden biri hâkim ve savcı alımında görev alan bir heyetin, bunların içinde Akademiden de bir üye olmak üzere, 7 kişiden oluşan ve tüm üyelerinin partili bir Cumhurbaşkanı tarafından atanmasıdır. Tabiri caizse hukuk okuyan bürokratlardan oluşan bir komite demek pek de yanlış olmaz. Bununla birlikte Akademi başkanının da keza yine Cumhurbaşkanı kararı ile atandığı gözden kaçırılmaması gereken diğer bir müdahaledir. Böylesi bir durum, mevzuatta her ne kadar özerk bir kurum olduğu yazsa da Akademinin özerkliğine gölge düşürülmüştür. Güçlü yetkilere sahip ve doğrudan halk tarafından seçilen partili bir Cumhurbaşkanının heyetteki bütün üyeleri ataması yargıyı yürütmenin keyfi yönetimine dönüştürmektedir.

Yargıya bu tür müdahaleleri önlemek için, 7 kişilik mülakat heyetinin üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından seçilmemeli, aksine mutlaka yargı mensupları tarafından seçilmesi yönünde düzenleme yapılmalıdır.

Toplumsal-Siyasal Kültür Değiştirilmeden Yargı Bağımsızlığı Tam Olarak Sağlanamaz

Türkiye'deki yargı alanındaki sorunların kökeni, yalnızca mevzuat eksikliklerine değil, aynı zamanda siyasi sistemin niteliği, işleyişi ve toplumsal-siyasi kültürdeki olumsuz özelliklere dayanmaktadır. Anayasal ve yasal düzenlemeler, siyasi iktidarların yargı üzerinde etkili olmasına imkân tanıyarak yargıya müdahale etme olasılığı sunmaktadır. Yargı reformlarının ve yapılacak Kanunların sadece mevzuatı güçlendirmekle kalmayıp, siyasi kültürü ve toplumsal algıyı dönüştürmeye yönelik olması gerekmektedir. Siyasi atmosferin yumuşatılması, toplumsal barışın ve normalleşmenin sağlanması, kısa vadede atılması gereken ilk adımlardır. Ancak, orta ve uzun vadede hukukun üstünlüğüne ve insan haklarına dayalı, çoğulcu ve özgürlükçü bir demokratik sistemin oluşturulması gerekmektedir. Keza yerleşik demokrasilerde yargı alanında bu tür güç ve otorite kullanılmamasının nedeni yalnızca mevzuat ve usulü önlemler değil demokrasi kültürünün ve çoğulculuğun bizatihi kendisidir. Aksi halde kısa sürede üst üste yapılan yasal değişiklikler, hukuki karmaşaya, belirsizlik ve istikrarsızlığa

yol açmaktan başka bir şeye hizmet etmeyecek, toplumun ve adalet sisteminin ihtiyaçlarına cevap olmayacaktır.

Tüm bu nedenlerle, söz konusu Kanun teklifi geri çekilmeli, demokrasi ve hukukun üstünlüğü ilkelerini esas alan, kapsayıcı, çoğulcu ve yargının bağımsızlığını önceleyen bir Kanun hazırlığı için tüm siyasi partilerin katılımının sağlandığı, sahada çalışma yürüten ve bu konuda akademik çalışmalar yapan kişi ve kurumların sahil edildiği, uluslararası iyi uygulama ve modellerin örnek alınarak hazırlandığı bir kanun için çalışmalar yapılmalıdır.

YARGININ GENEL DURUMU

Yargıdaki Kadrolaşma ve Çürüme

Yargıda çürüme, yargının bağımsız ve tarafsız bir şekilde adalet sağlama işlevinden uzaklaşarak, etik değerlerden, hukukun üstünlüğü ilkesinden ve liyakate dayalı işleyişten sapması anlamına gelir. Bu durum, yargının adalet dağıtma rolünü yerine getirememesine ve toplumun hukuki sisteme olan güveninin ciddi şekilde zedelenmesine yol açar. Çürüme, hukuki süreçlerin siyasallaşması, yolsuzluklar, liyakatsiz atamalar ve keyfi kararlar gibi yapısal bozulmalarla kendini gösterir. Yargının temel işlevi olan adaletin, bireysel ya da kurumsal çıkarlar için araçsallaştırıldığı bir sistemde çürüme kaçınılmaz hale gelir. Kadrolaşma ise, yargı organlarının, siyasi ya da ideolojik bir hedef doğrultusunda belirli kişi veya grupların kontrolüne geçmesi sürecini ifade eder. Bu süreçte liyakat yerine sadakat esas alınır ve yargının üst kademelerinden alt kademelerine kadar atamalar, ideolojik ya da siyasi tercihlere göre şekillenir. Kadrolaşma, yargının bağımsızlık ve tarafsızlık niteliklerini ortadan kaldırarak, belirli bir grubun menfaatlerini savunan bir yapı oluşturur. Bu tür bir yapı, hukukun evrensel değerlerine ters düşer ve toplumdaki adalet anlayışını erozyona uğratır. Yargıda çürüme ve kadrolaşmayı tanımlayan unsurlar arasında, yargı mensuplarının bağımsız karar alma yetilerinin kısıtlanması, siyasi veya ekonomik baskılar altında hareket etmeleri, liyakatsiz kişilerin önemli yargı makamlarına getirilmesi ve yargı kararlarının tarafsızlıktan uzaklaşarak belirli bir ideoloji ya da gücü destekler nitelikte olması yer alır. Bu unsurlar, yargının şeffaflığını ve hesap verebilirliğini yok ederek adaleti araçsallaştırır. Yargı bir denetim ve dengeleme mekanizması olmaktan çıkarak, toplumun temel hak ve özgürlüklerini koruma görevini yitirir ve otoriterleşmeye hizmet eden bir yapıya dönüşür.

İşte Türkiye’de yargı alanındaki çürüme ve kadrolaşma, yukarıdaki tüm tanımlamaları içererek son yirmi yılda devletin hukuk anlayışının kökten değiştiği ve yargı bağımsızlığının tamamen yitirildiği bir süreci ifade etmektedir. Bu durum, hukuk devleti ilkesinin erozyona uğradığı, adaletin siyasi bir araç haline dönüştüğü ve demokratik yapının temel unsurlarından birinin işlevsiz hale geldiği bir yapıyı ortaya çıkarmıştır. Yargının siyasi müdahalelerle yeniden dizayn edilmesi, bağımsızlığın yerini doğrudan siyasi otoritenin kontrolüne bırakmasıyla mümkün olmuştur. Bu süreç, yalnızca yargı mensuplarının atamalarıyla sınırlı kalmamış, aynı zamanda yargının işleyişine yönelik köklü değişiklikleri de beraberinde getirmiştir. Yargıdaki kadrolaşma, mevcut siyasi iktidarın güç konsolidasyonu stratejisinin bir parçası olarak, yargıyı bağımsız bir denetim organı olmaktan çıkarıp bir tür siyasi aparat haline dönüştürmüştür.

Özellikle 2010 Anayasa değişikliği, bu dönüşümün en kritik aşamalarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu değişiklik, Hâkimler ve Savcılar Kurulu'nun (HSK) yapısını değiştirmiş, bu yapıyı siyasi iktidarın etkisi altına sokmuş ve yargıdaki atama süreçlerini tamamen siyasi otoritenin kontrolüne vermiştir. Adalet Bakanlığı'nın doğrudan müdahalesiyle şekillenen bu süreçte, liyakate dayalı atamalar yerini ideolojik sadakate bırakmıştır. Bu, bağımsız yargıç ve savcılarının yerini, siyasi çıkarları önceleyen ve iktidarın politikalarını uygulamaya yatkın bir yargı kadrosunun almasına yol açmıştır.

Kadrolaşma süreci, sadece yeni yargıç ve savcılarının atanmasıyla sınırlı kalmamış, mevcut kadroların tasfiyesi yoluyla da kendini göstermiştir. Özellikle 2016'daki darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL döneminde, binlerce yargıç ve savcının görevden alınması, tutuklanması veya sürgün edilmesi, bu yapısal değişikliğin derinleşmesine neden olmuştur. Darbe girişiminin ardından, cemaat yapılanması ile bağlantılı oldukları iddiasıyla 4.176 hâkim ve savcı hakkında işlem yapılmış, bunlardan 3.886'sı ihraç edilmiştir. Ancak bu kişilerden boşalan kadrolara liyakat ve tarafsızlık ilkelerine uygun hâkim ve savcılarının atanmadığı kısa sürede ortaya çıkmıştır. Bu dönemde, yargıda açığı kapatma gereğiyle ardı ardına sınavlar yapılmış, AKP'nin çıkardığı yasalar sayesinde üç yıllık avukatlık tecrübesi olan kişilerin hâkimliğe geçişine olanak tanınmıştır. Bu süreçte, AKP'ye doğrudan bağlı ve teşkilatlarla ilişkili avukatların yargı kadrolarına atanması ise yoğun şekilde tartışılmıştır. 680 sayılı KHK ile avukatlıktan hâkimliğe geçiş sınavında gerekli olan 70 puan barajı bir süreliğine kaldırılmış ve bir dönem avukatlar için hâkimliğe geçiş şartları kolaylaştırılmıştır. Gerekli kadroların sağlanmasının akabinde eski 70 puan barajı yeniden getirilmiş olup bu durum dahi başlı başına yargıda kadrolaşma ihtiyacı için bir düzenleme yapıldığını ortaya koymuştur. Bu süre zarfında yapılan sınavlarda mülakat aşamasını geçerek hâkimliğe kabul edilen 900 kişiden 800'ünün AKP'li olduğuna dair bilgi ve belgeler kamuoyuna yansımıştır. AKP Elazığ İlçe Başkanı Kadir Nozoğlu; AKP Giresun Kadın Kolları Başkanı Behice Çavuşoğlu; Edirne Merkez İlçe Başkanlığı Yöneticisi Ceyda Bozdağ; Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek'in avukatı Hacer Alan gibi AKP'nin yönetim kadrosundan olan kişilerin hâkimliğe alınması ise kadrolaşmaya dair kaygıları artırmıştır. Nitekim AKP'nin yönetim kademesinde görevli olan yüzlerce isim hâkimlik sınavlarındaki değişiklikler sayesinde yargı kadrosuna dâhil olurken, mahkemelerce verilen taraflı kararlar da artmıştır. Yazılı sınavda oldukça yüksek puan alan kişiler mülakatta elenirken sınav barajının kaldırılmasıyla mülakat hakkı kazanan 55-60 puan alan kişilerin mesleğe kabul edilmeleri yargıda kadrolaşma harekâtını gün yüzüne çıkarırken, yargıya olan güven de bir o kadar zedelenmiştir.

Yargıdaki tasfiyeler, yargının yalnızca siyasi iktidarın çıkarlarına hizmet eden bir mekanizma haline gelmesini sağlamış, liyakate dayalı yargı mensuplarının yerini, siyasi otoritenin kontrol ettiği bir kadronun almasına zemin hazırlamıştır. Bu süreçte yargı, bağımsız ve tarafsız bir adalet mekanizması olmaktan uzaklaşarak, adeta iktidarın ideolojik ve siyasi hedeflerini gerçekleştiren bir araç haline gelmiştir. Liyakatsiz ve bağımsız hareket etme kapasitesinden yoksun yargı mensupları, hukukun temel ilkelerini gözetmek yerine, siyasi direktiflere uygun kararlar almaya başlamışlardır. Bu durum, yargının hem işlevini hem de itibarını büyük ölçüde zedelemiştir. Özellikle Sulh Ceza Hâkimlikleri gibi yapılar, siyasi iktidarın çıkarlarına uygun bir şekilde dizayn edilmiş ve bu mahkemeler, keyfi tutuklamaların aracı haline gelmiştir.

Tutuklama kararları, genellikle siyasi muhaliflere yönelik bir baskı aracı olarak kullanılmış ve hukukun üstünlüğü ilkesine aykırı uygulamalar rutin hale gelmiştir. Bu durum, adalet arayışını itibarsızlaştırmış ve toplumun yargıya olan güvenini ciddi şekilde sarsmıştır. Yargıdaki çürüme yalnızca bireysel hak ihlallerine neden olmamış, aynı zamanda sistemin bütününe etkileyen bir krize dönüşmüştür.

Yargı sisteminde mafya yapıları ve yolsuzluklarla ilişkilendirilen uygulamaların yaygınlaşmasına da yol açmıştır. Özellikle AKP döneminde yargıda kadrolaşmanın yanı sıra yolsuzluk, rüşvet çarkı derinleşti. Bu iddialar, 2023 yılında İstanbul Anadolu Cumhuriyet Başsavcısı İsmail Uçar'ın HSK'ye gönderdiği mektupta yargıda rüşveti, uyuşturucu kaçakçılarının, yasadışı bahisçilerin, milyonlarca lira gasp edenlerin nasıl tahliye edildiğini anlatmasıyla ayyuka çıktı. Uçar, bazı yargı mensuplarının her türlü “kirli işe” girdiğini belirterek, İstanbul Anadolu Adliyesi özelinde iş takibi ve aracılık yapan, rüşvete tevessül eden yargı mensuplarıyla ilgili HSK'yi bilgilendirmiştir. Bu iddiaların ortaya çıkmasının ardından adliyelerdeki rüşvet ağında tahliye kararının 500 bin lira, erişim engeli kararının 100-200 bin lira, adli kontrol kararının kalkması için 100-150 bin lira, yurt dışına çıkış yasağının kaldırılması 500 bin lira bedellerle çıkarılabildiğini iddia eden haberler yayımlanmıştır.

Yargıda yolsuzluğa dair eski AKP'li vekil Şamil Tayyar tarafından “Fetö Borsası”nın kurulduğuna dair açıklamalar hakkında ise etkili soruşturmalar yürütülmemiştir.

Yargı içerisinde çeteleşme ve suç şebekeleri de adalet sistemini çürütmektedir. Kamuoyuna “Atadedeler Çetesi” olarak yansıyan ve aralarında Kobanê Davası'nın iddianamesinin ilk heyet başkanı eski Hâkim Bahtiyar Çolak ve savcı Hidayet Kaya'nın da bulunduğu yaklaşık 40 kişi suç örgütü kurmaktan ve kamu görevini kötüye kullanmaktan yargılanmışlardır. Buna rağmen yaptıkları işlemler hukuken geri alınmamış, baktıkları dosyalar incelenmemiştir.

Belirtmeden geçilmeyecek başka bir konu da Belirli davalara atanmış özel, sadık heyetler veya mahkemelerin, siyasi otoritenin direktiflerini yerine getiren yapılar olarak hareket etmesi, yargıdaki çürümenin en somut tezahürlerinden biridir. Bu mahkemeler, hukukun evrensel değerlerini ve adaletin tarafsızlık ilkesini göz ardı ederek, yalnızca siyasi çıkarları koruma görevini üstlenmiştir. Yargının bu şekilde araçsallaştırılması, hukuk devleti ilkesini temelden zedelemiş ve bağımsız yargı mekanizmasını işlevsiz hale getirmiştir. Özel olarak seçilmiş yargı heyetleri tarafından alınan kararlar, sadece bireylerin haklarını değil, aynı zamanda toplumsal adalet algısını da yok etmiştir. Bu yapılar, adaletin siyasal hesaplaşmalar için bir araç olarak kullanılmasının en somut göstergesi olmuş ve yargının güvenilirliğini tamamen ortadan kaldırmıştır. Bu sürecin en önemli uzantılarından biri, Anayasa Mahkemesi gibi yüksek yargı organlarının da siyasi müdahalelerden etkilenmesidir. Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvurulara ilişkin verdiği kararların iktidar tarafından tanınmaması, yargının çürümesinin en üst düzeydeki örneklerinden biridir. Özellikle Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala kararlarında olduğu gibi, Mahkeme'nin hukuka uygun kararları, yürütme organının açıkça reddiyle karşılaşmış ve bu durum, hukukun üstünlüğü ilkesinin fiilen devre dışı bırakıldığını göstermiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararlarının uygulanmaması, yalnızca yargının işlevsizleşmesine değil, aynı zamanda demokratik denetim mekanizmalarının tamamen çökmesine yol açmıştır. Bu süreç, adaletin siyasi otoritenin kontrolüne bırakıldığı bir düzeni

perçinlemiş ve hukuk devletinin temel taşlarından biri olan yargının tarafsızlık ve denetim işlevini yitirmesine neden olmuştur.

Türkiye’de yargının çürütmesi, Kürt siyasal hareketi açısından daha da ağır sonuçlar doğurmuştur. Kürt halkının demokratik hak ve özgürlük talepleri, yargı eliyle bastırılmaya çalışılmıştır. Yargının Kürt siyasal hareketine karşı bir baskı aracı olarak kullanılmasının temelinde, çürümüş bir yapının siyasi talepler doğrultusunda hareket etmesi yatmaktadır. Yargıya atanmış sadık kadrolar, tarafsız ve bağımsız davranmak yerine, siyasi iktidarın yönlendirmesiyle hareket ederek temel hak ve özgürlükleri ihlal eden kararlara imza atmıştır. Kobanê Olayları sonrası başlatılan soruşturmalarda HDP yöneticileri ve milletvekilleri hedef alınmış, dokunulmazlıkların kaldırılmasıyla birlikte Kürt siyasal hareketine yönelik hukuki saldırılar yoğunlaşmıştır. HDP’nin eş genel başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ’ın tutuklanmaları, demokratik siyasete yönelik bir darbe niteliği taşımaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin ihlal kararlarına rağmen tutuklulukların devam etmesi, yargının uluslararası hukuku da hiçe sayan bir araç haline geldiğini göstermektedir. Ayrıca Kobanê Davası gibi süreçlerde oluşturulan özel ve sadık mahkeme heyetleri, adalet arayışını daha da imkânsız hale getirmiştir.

Türkiye Adalet Akademisi, hâkim ve savcıların mesleğe kabulü, meslek öncesi ve meslek içi eğitim süreçlerini düzenleyen temel bir kurumdur. Akademi, hâkimlik ve savcılık mülakat komisyonunda bir üye bulundurmakta ve bu üyenin seçimi doğrudan Adalet Bakanlığı ve dolaylı olarak yürütme organının etkisine tabidir. Mülakat komisyonu, Adalet Bakan Yardımcısı’nın başkanlığında kurulmakta ve diğer üyeleri Adalet Bakanlığı bünyesindeki üst düzey yetkililer ile Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK) Genel Sekreteri gibi makamlar oluşturmaktadır. Akademi temsilcisi, bu kurulun yedi üyesinden biridir. Bu yapı, Akademi’nin yalnızca eğitim ve araştırma faaliyetleriyle sınırlı kalmayıp, yargıya personel seçimi süreçlerinde de önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu durum, Adalet Akademisi’nin yürütme organına bağlılığı ve bağımsızlık eksikliği nedeniyle yargıdaki kadrolaşmayı kolaylaştırabilecek bir araç olarak kullanılabileceği kaygılarını doğurmaktadır. Özellikle, mülakat süreci gibi öznel değerlendirmelere açık olan mekanizmalarda, Akademi’den seçilen üyenin bağımsız karar verebilme kapasitesinin yürütme etkisi altında şekillenmesi ciddi bir risk teşkil etmektedir. Örneğin, geçmişte yazılı sınavlarda yüksek puan alan adayların mülakatta elenmesi, buna karşın düşük puanlı ancak siyasi bağlantıları güçlü kişilerin mesleğe kabul edilmesi yönünde sıkça dile getirilen eleştiriler, bu kaygının somut örneklerini oluşturur.

Yargıda kadrolaşma kaygılarını derinleştiren bir diğer husus, Adalet Akademisi’nin, doğrudan Cumhurbaşkanı veya Adalet Bakanlığı tarafından atamaların yapılması ve bu atamaların siyasi iradenin etkisi altında şekillenmesidir. Akademi’nin başkanı ve diğer bir çok kadroların yürütme erki tarafından belirlenmesi, kurumun tarafsızlık ilkesini zedeleyen temel bir sorundur. Bu durum, mülakat komisyonunda yer alan Akademi temsilcisinin de tarafsız bir seçim yapmasını zorlaştırmaktadır.

Somut bir örnek olarak, Adalet Bakan Yardımcısı Ramazan Can’ın, hâkimlik mülakat komisyonuna başkanlık ettiği süreçte, yazılı sınavlardan düşük puan alan ancak AKP’ye yakınlığıyla bilinen adayların mesleğe kabul edildiği iddiaları bulunmaktadır. Ayrıca, 2021

yılında ortaya çıkan TUGVA belgeleri, belirli vakıflar ve siyasi yapılar üzerinden yargı kadrolarına yerleştirmeler yapıldığını ortaya koymuş; bu süreçlerde Adalet Akademisi'nin yapısının nasıl kullanılabileceğine dair ciddi sorular gündeme getirmektedir. Ayrıca Adalet Akademisi'nin eğitim müfredatını belirleyen ve uygulayan Eğitim Kurulu'nun da siyasi etkilere açık yapısı, yargıda kadrolaşmanın altyapısını oluşturabilecek bir mekanizma yaratmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye'de yargıdaki kadrolaşma ve çürüme, sadece bir hukuk krizi değil, aynı zamanda bir demokratik krizdir. Hukukun üstünlüğü, ancak bağımsız ve tarafsız bir yargıyla mümkündür. Ancak Türkiye'de yargının mevcut durumu, bu idealden çok uzaktadır. Yargının yeniden bağımsızlık ve tarafsızlık ilkelerine kavuşması, öncelikle siyasi müdahalelerden arındırılmış bir yapının oluşturulmasını gerektirmektedir. Bu süreç, yalnızca bir reform değil, aynı zamanda toplumun adalete olan inancını yeniden kazanması için bir zorunluluktur. Aksi takdirde, yargıdaki çürüme ve kadrolaşmanın sonuçları, hukuk sisteminin tamamen işlevsiz hale gelmesine ve toplumsal düzenin daha da bozulmasına yol açacaktır.

Yargıdaki çürümeyi ve kadrolaşmayı durdurmak için köklü adımlar atılması gerekmektedir. Öncelikle, hâkim ve savcı alımlarında liyakat esas alınmalı, mülakat süreçleri şeffaf ve denetlenebilir hale getirilmelidir. Adalet Bakanlığı'nın yargı üzerindeki etkisi sınırlandırılmalı, Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun yapısı bağımsızlık ilkesine uygun şekilde yeniden düzenlenmelidir. Rüşvet, yolsuzluk ve çeteleşme iddiaları, bağımsız müfettiş heyetleri tarafından incelenmeli ve suça bulaşan yargı mensupları adil bir şekilde yargılanmalıdır. Geçmişte görev suçu işleyen hâkim ve savcılarının baktıkları davalar yeniden değerlendirilmelidir. Bu süreçte Kürt siyasal hareketine yönelik davalar da dahil olmak üzere tüm hak ihlalleri gözden geçirilmeli, mağduriyetlerin giderilmesi sağlanmalıdır.

HUKUKUN KÜRT HALKI VE DEMOKRASİ GÜÇLERİNE KARŞI SALDIRI AYGITI OLARAK KULLANILMASI

Devletin Kuruluş Kodları Kürt Halkını Hukuki Korumadan Dışlamaktadır

Cumhuriyet tarihi boyunca yargı bağımsızlığına ve tarafsızlığına doğrudan ve dolaylı müdahaleler gerçekleşmiş; darbeler, DGM'ler, askeri mahkemeler ve siyasallaşmış yargılama pratikleriyle yargının tarafsızlığı sıklıkla sorgulanmıştır. Devletin kurucu ideolojisinin kapsamı dışında kalan gruplar açısından hukuk önünde eşitlik ilkesi ihlal edilmiştir. Bunun somut pratikleri ise Kürt halkına ve muhaliflere dönük siyasi ve hukuki uygulamalarda görülmüştür. Devletin kuruluş felsefesinden temel bularak günümüze kadar gelen Kürt ve muhalif karşıtı siyasi ve hukuki yapılanma kesintisiz bir tarihi akışı ifade etmektedir. Bütün bu süreçlerde Kürt halkı ve muhalifler hukuki güvencenin dışında tutulmuş ve siyasi temsilden dışlanmaya çalışılmıştır. Özüde kuruluş kodu olarak şekillenen bu hakimiyet tarzı son yıllarda yoğunlaşmış ve biçim değiştirerek devam etmiştir. İkili hukuk ve ayrımcı ceza hukuku gibi bağlamlarda ele alınması gereken söz konusu yaklaşım Kürt halkının inkarını esas alan kronik bir çözümsüzlük aklı olarak devam ettirilmektedir.

İnkarcı Çözumsuzlük Aklı Sürdürülmektedir

Bilinmektedir ki, AKP dönemi ikili hukuk pratiği ile önceki dönemlerin mirası sürdürülmektedir. Asırlık inkarcı anlayışın AKP iktidarı döneminde ortaya çıkan görünümünü ise; KCK Yargılamaları, Milletvekili Dokunulmazlıklarının kaldırılması ve tutuklamalar, Kayyım Gaspları, HDP Kapatma Davası ve Kobani Kumpas Davası gibi hukuksuzluklardır. Başta Kürt Halkı olmak üzere demokratik muhalefete uygulanan ikili hukuk, devletin kurucu bir işlevi olsa da bu hukuk tarzı AKP ile birlikte bir üst düzeye taşınmıştır. Mevcut hukuk, zamanla iktidar bloku tarafından baskı aracı, sömürü düzeninin kılıfı ve sermaye sınıfının tahakküm aygıtı haline getirilmiştir. Öyle ki; Kürt halkı, demokratik muhalefet güçleri ve kadınlara uygulanan ikili hukuk, günlük hayatın bir parçası haline gelmiştir.

AKP dönemi ayrımcı ve dışlayıcı hukuk pratikleri, milletvekili dokunulmazlıklarının kaldırılmasına temel olan 20 Mayıs 2016 tarihli Anayasa Değişikliği ile zirveye çıkmış ve Kürt ve muhalif karşıtı siyasetle hukukun koruyucu vasfı tümüyle işlevsiz kılınmıştır. Bu düşmanlık sonraki süreçlerde aynı çizgide milletvekili tutuklamaları ve kayyım atamaları ile devam ettirilmiştir.

Yargı İktidarın Saldırı Aygıtı Haline Gelmiştir

4 Kasım 2016 günü 5 farklı ildeki 5 farklı savcılıkta yürütülen soruşturmalarla ilgili aralarında iki eş genel başkan Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş ile grup başkan vekili İdris Baluken'in de olduğu 15 HDP'li milletvekili hakkında eş zamanlı operasyon başlatılarak, operasyonlar sonucunda 10 milletvekilinin tutuklanması, 16 Ağustos 2015'ten itibaren Şırnak, Hakkari, Cizre, Yüksekova, Nusaybin, Sur başta olmak üzere birçok yerleşim yerinde ilan edilen tam zamanlı sokağa çıkma yasaklarında kolluk eliyle işlenen suçların cezasız bırakılması, HDP'ye dönük Kapatma Davası'na gerekçe oluşturmak, HDP'li siyasetçileri siyaset alanından uzaklaştırmak, seçimlerde kara propaganda malzemesi olarak kullanmak ve iktidarın bir siyaset aracı haline gelmiş yargı eliyle muhalifleri demokratik siyasetten uzak tutmak gibi çok çeşitli amaç ve ajandaya sahip olan Kobane Kumpas Davası'nda toplamda 400 yılı aşkın hapis cezalarıyla başta HDP önceki eş genel başkanları Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ olmak üzere pek çok HDP'li siyasetçinin cezalandırılması, Anayasa Mahkemesi'ndeki HDP Kapatma Davasının halen sürüyor olması, iktidar için düşman ceza hukuku pratiği olarak yargının başta Kürt siyaseti olmak üzere tüm toplumsal muhalefeti sindirmek için aparat haline geldiğini göstermektedir.

AİHM kararı uygulanmayarak tahliye edilmeyen Osman Kavala ve AYM kararına rağmen tahliye edilmeyen Hatay halkının seçilmiş milletvekili Can Atalay da tıpkı Kürt halkına karşı da uygulanan düşman ceza hukukunun birer örneği olarak iktidarın Gezi direnişinin intikamı olarak hapiste rehin tutulmaktadır.

MADDE DEĞERLENDİRMELERİ

MADDE 1- Kanunun amacı ve kapsamı düzenlenmektedir.

MADDE 2- Kanunda kullanılacak olan bazı kavramların Tanımları yapılmıştır.

MADDE 3- Kanunda düzenlenen görevleri yerine getirmek için Türkiye Adalet Akademisi'nin kuruluşunu, niteliklerini, organlarını düzenlemektedir. Akademi bünyesinde uzmanlıklara göre birimler kurulmasına imkân verilmektedir. Dördüncü fıkrayla ise Başkanlık teklifi ve Bakan kararıyla, Akademi merkezi dışında da eğitim merkezleri kurulmasına imkân tanınmıştır.

MADDE 4- Türkiye Adalet Akademisi'nin görevleri sayılmıştır. Teklif olunan Kanun'da Türkiye Adalet Akademisi'nin görevleri, 34 sayılı CBK'nın 4. Maddesinde düzenlenen "Akademinin Görevleri" başlıklı maddeyle birebir aynı olarak getirilmiştir. Tek fark, (g) fıkrasındaki; "Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen görevleri yerine getirmek" ifadesinden "Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle" ibaresinin kaldırılmış olmasıdır. Bu adım, Akademi'nin yürütme erki olan Cumhurbaşkanının doğrudan etki ve kontrolünden çıkartılmasına yöneliktir.

MADDE 5- Türkiye Adalet Akademisi'nin Başkanlık organının kimlerden oluştuğu ve Başkanlığın görevleri düzenlenmektedir. Yürürlükte olan 34 Sayılı CBK'a göre Türkiye Adalet Akademisi'nin Başkanlık organı, Başkan ve daire başkanlarından oluşmaktadır.

Teklif olunan Kanun ile, Başkanlığın, "Başkan, daire başkanlıkları olarak teşkilatlanan hizmet birimleri ve Hukuk Araştırma Merkezleri'nden oluşacağı" düzenlenmektedir. Burada yeni ve farklı olan Başkanlık organına, Hukuk Araştırma Merkezleri'nin de eklenmiş olmasıdır. Hukuk Araştırma Merkezleri, bu Kanunla kurulan bir merkezdir. Teklifin 8. Maddesinde görev ve atama usulleri belirlenmiştir.

Cumhurbaşkanı Kararnamesiyle atanan Türkiye Adalet Akademisi Başkanı'nın eskiden olduğu gibi Cumhurbaşkanı tarafından atanmaya devam edecek olması, Başkanlık organını oluşturan her üyenin Cumhurbaşkanı ve Adalet Bakanı tarafından atanmış kişiler olması kurumun özerkliğine gölge düşürmektedir. Yürütme erkiyle Adalet Akademisi arasındaki doğrudan ilişki kopartılmamış olacak, Kanunda tanımlandığı gibi özerk bir nitelik kazandırılmamış olacaktır. Akademi Başkanı, kurumu temsil ve yönetim yetkisine sahip olarak, belirli nitelikleri ve kriterleri taşıyan kişiler arasından, kurum içerisinden oylamayla seçilmelidir.

Başkanlığın görevleri 5. Maddenin ikinci fıkrasında tek tek sayılarak Kanun'la düzenlenmiştir. 34 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Yönetmelikle düzenlemeye bırakılan Başkanlık görevleri, Kanun kapsamına alınmıştır.

MADDE 6- Başkan ve daire başkanlarının görevleriyle, daire başkanlarının atanma usulü düzenlenmektedir. Teklif edilen maddenin 2. Fıkrasında, Daire başkanlarının, gerekli nitelikleri taşıyan hâkim savcılar arasından Adalet Bakanlığı tarafından atanacağı ve akademi başkanının uygun göreceği iş bölümüne göre görev yapacakları düzenlenmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin çıkarılabileceği konular genel ve özel olarak belirlenmiş ve bu konular detaylı bir şekilde sıralanmıştır. AYM'nin vermiş olduğu İptal Kararında, Cumhurbaşkanına tanınan yetkinin Anayasa'ya eklenen maddelerle konu bakımından sınırlı olduğu vurgulanmış ve bu yetkinin sınırsız olmadığı belirtilmiştir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın 104. maddesinin on yedinci fıkrasının ilk dört cümlesinde detaylı bir şekilde düzenlenmiştir. Bu sınırların belirlenmesi büyük önem taşımaktadır çünkü verilen yetki kapsamı dışında Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin çıkarılması, hukuk devleti ilkelerine

zarar verecek ve Anayasa'ya aykırılık teşkil edecektir. Bu hususlar, hukukun üstünlüğü ilkesiyle de bağdaşmamaktadır. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, yargının alanına giren konularda çıkartılamayacağı gibi, usulen ve esasen yargı bağımsızlığının sağlanması için olabildiğince özerk ve hatta bağımsız kurumların oluşturulması gerektiği açıktır.

34 Sayılı CB Kararnamesinde, daire başkanlarının atanmasıyla ilgili düzenleme Yönetmelikle yapılmaktadır. Kararnamenin İptaline karar veren AYM Kararı'nın Başvuru dilekçesinde özetle; 34 sayılı CBK'nin esas amacının hâkim savcı ve adaylarının meslek öncesi ve meslek içi eğitimleri ile ilgili olduğu ve Akademide öğretim elemanı, tetkik hâkimi ya da başka bir sıfatla görevlendirilmesinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, hâkim ve savcı adaylarının eğitimi ile hâkim ve savcılarının meslek içi eğitimlerinin yürütme yetkisine ilişkin bir husus olmadığı; bu konuların yargının niteliğine ilişkin olduğu ve dolayısıyla bu hususlarda CBK ile düzenleme yapılamayacağı, davaya konu olan 34 sayılı CBK ile Akademinin teşkilatlanması ve organlarının görev ve yetkilerine yer verilmeden bu hususların yönetmelikle düzenlenmesinin öngörüldüğü, böyle bir düzenleme ile kurumun yürütmenin her türlü müdahalesine açık hâle getirildiği, ayrıca düzenlemenin idarenin kanuniliği ilkesi ile kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Bu nedenle daire başkanlığı atamalarına ilişkin düzenleme Kanunla düzenlenmiştir.

Ancak burada önemli olan nokta, Daire başkanlarının Adalet Bakanlığı tarafından atanmasına devam edilecek olmasıdır. Dolayısıyla AYM'nin usulen kararı yerine getirilirken, esasen kurumun yürütmenin müdahalesine açık olma kaygısı giderilmemiş aksine kanunla düzenlenerek kesinleştirilmek istenmektedir. Akademi'nin Başkanlığını oluşturan tüm üst düzey yönetici sıfatını haiz üyelerinin Yürütme erki tarafından seçilmesi ve atanması Kurum'un özerkliğini ortadan kaldırmaktadır.

MADDE 7- Madde ile; kurulması öngörülen Adalet Akademisinin Eğitim Kurulunun teşkili, üyeleri, toplanma usul ve esasları ile görevlerinin belirlenmesi düzenlenmektedir.

Teklif ile öngörülen Eğitim Kurulu; eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan taslaklarının onaylamak, eğitim ve öğretim faaliyetlerine ilişkin standartları belirlemek, stratejik planı kabul etmek ve takip etmek gibi kritik görevleri gerçekleştirecektir. Bahsi geçen kurulun bu görevleri yerine getirirken hâkim ve savcılara verilecek eğitimin niteliğini etkileyeceği açıktır. Dolayısıyla eldeki maddenin yaratacağı olası riskler öncelikle objektif ve bilimsel standartlar bakımından sorgulanmalıdır. Eğitim Kurulunun tarafsız bir yapıda oluşması, kurulu oluşturacak üyeler tarafından belirleneceği için üyelerin seçilmesi süreci büyük önem ifade etmektedir.

Madde ile getirilmek istenen düzenleme, Eğitim Kurulu üzerinde Adalet Bakanlığına büyük bir etki alanı öngörmektedir. Kurula başkanlık edecek olan bakanın bizzat kendisi ya da seçeceği bir yardımcısı olacaktır. Dolayısıyla yönetim gücü bakanlık tarafından kullanılacaktır. Yine kurulun diğer üyeleri de bakanlık ceza işleri, hukuk işleri ve personel genel müdüründen oluşacaktır. Cumhurbaşkanınca atanacak olan Akademi bakanı ise bir diğer üyedir. Anılanların yanında dört yıl süreyle görev yapacak diğer üyelerden 6'sı HSK tarafından, 2'si ise YÖK tarafından seçilecektir. Anlatımı yapılan kompozisyon hükümetin doğrudan etkisini

göstermektedir. Hükümetin etkisini yansıtacak bir Eğitim Kurulunun yargı bağımsızlığının aksine sonuçlar yaratacağı da güçlü bir olasılık olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç olarak; eldeki maddenin kanunlaşması ile kurulacak olan Eğitim Kurulunun tayin edeceği eğitim stratejisi ile birlikte hükümetin ideolojik beklentilerini taşıyan hakim ve savcıların ortaya çıkması ve yargı bağımsızlığının aksine sonuçlar oluşması riski söz konusudur. Maddenin tekliften çıkarılması gerekmektedir.

MADDE 8- Madde ile Adalet Akademisi bünyesinde kurulması öngörülen Hukuk Araştırmaları Merkezinin görevleri, teşkilatı ve müdürünün nitelikleri düzenlenmektedir. Maddenin son fıkrasında müdürün bakan tarafından atanacağı düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenleme yargı bağımsızlığı bakımından 7. madde değerlendirmesi ile aynı riskleri taşımaktadır. Dolayısıyla anılan fıkranın madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

MADDE 9- Madde ile Adalet Akademisine personel atama ve görevlendirmeye ilişkin esasların düzenlenmesi öngörülmektedir. Maddenin ilk fıkrasında personel olarak atanabilecek hâkim ve savcılarının atamasına ilişkin bakanlık yetkisi düzenlenmiştir. Düzenleme, yargı bağımsızlığı bakımından 7. ve 8. madde değerlendirmeleri ile aynı riskleri taşımaktadır. Dolayısıyla anılan fıkranın madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

MADDE 10- Madde ile Adalet Akademisinde çalışacak öğretim elemanlarının atama ve görevlendirmelerine ilişkin esasların belirlenmesi öngörülmektedir. Maddenin ilk fıkrasında öğretim elemanı olarak atanabilecek hâkim ve savcılarının atamasına ilişkin bakanlık yetkisi öngörülmektedir. Bu düzenleme yargı bağımsızlığı bakımından 7., 8. ve 9. madde değerlendirmeleri ile aynı riskleri taşımaktadır. Dolayısıyla anılan fıkranın madde metninden çıkarılması gerekmektedir.

MADDE 11- Madde ile Adalet Akademisinde meslek öncesi ve meslek içi eğitimde esas alınacak yıllık eğitim planı ile diğer eğitim programlarına ilişkin esasların düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Madde ile getirilmek istenen düzenlemede, eğitim planının hazırlanmasında bakanlık ve HSK ile işbirliği yapılabileceği öngörülmektedir. Ancak objektif kriterlere bağlanmış bir eğitim planı bakımından teklifin mevcut düzenlemesi yeterli şartları taşımamaktadır. Eldeki haliyle yasalaşması durumunda düzenleme, iktidara ideolojik beklentilerle örülmüş bir eğitim planı hazırlama imkanı yaratacaktır. Bunun önüne geçilmesi için demokratik bir yöntemle ilgili bütün kesimlerin dahil edildiği bir sürecin benimsenmesi gerekmektedir. Bu da HSK ve Bakanlık ile çizilen çerçevenin ötesinde diğer bütün paydaşların söz sahibi olacağı bir düzenlemeyi zorunlu kılmaktadır.

MADDE 12- Madde ile Akademiye uzmanlık eğitimleri düzenleme yetkisinin verilmesi öngörülmektedir. Maddede uzmanlık eğitimi alacak kişilerin hangi ölçütlere göre belirleneceği, verilecek eğitimlerin hangi çerçevede yapılacağı gibi hususlar belirsiz bırakılmıştır. Bu teklif mevcut haliyle akademiye keyfi bir şekilde sertifika düzenleme ve dağıtma yetkisi düzenlediği gibi eğitim verilecek hakim, savcı, avukat, noter ve diğer kişilerin nasıl seçileceğini de belirlememiştir. Söz konusu konuların açık ölçütlere bağlanarak maddenin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca avukat ve noterlere eğitimin ücretli verilecek olması da yargının unsurları arasında bir eşitsizlik yaratacaktır. Bu ücretin neye göre belirleneceği de

belli değildir. Akademideki kantin ve havuz gibi tesislerin ücretli olması da akademiyi bir işletmeye dönüştürme riskini taşımaktadır.

MADDE 13- Gelirler, genel bütçe ödenekleri, bağışlar, vasiyetler ve hizmetlerden elde edilecek ücretlerden oluşacaktır. Akademinin mali sürdürülebilirliğini sağlamak için gelir kaynaklarını tanımlamak hedefleniyor. Bu düzenleme, Akademi'nin mali yapısını çeşitlendirme iddiasıyla sunulsa da bağış ve vasiyet gibi unsurların özerklik açısından riskli olabilir. Gelir kaynaklarının belirgin ve şeffaf bir şekilde yönetilmesi gereklidir. Bu durum, iktidar etkisini bertaraf edecek bağımsız denetim mekanizmalarının oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır. Akademi'nin mali açıdan özerk olması, yalnızca gelir çeşitliliğiyle değil, bu gelirlerin nasıl kullanıldığına dair hesap verebilir bir sistemle mümkündür. Bağış mekanizmaları üzerinden dolaylı etki riskine karşı kesin tedbirler alınmalıdır.

MADDE 14- Hâkim ve savcılara ve yardımcılara eğitim ücretsiz olacak, ancak sosyal tesisler ve diğer hizmetler ücretlendirilerek gelir elde edilecektir. Eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve tesislerin işletilmesi için esasların belirlenmesi amaçlanıyor. Bu madde, eğitim süreçlerinin ücretsiz olmasını öngörerek olumlu bir adım atsa da ücretli sosyal tesislerin işletilmesi, Akademi'nin asli misyonunun dışında ticari bir kaygıya dönüşmesine yol açabilir. Bu durum, yargı mensuplarının eğitim süreçlerinde eşitlik ilkesinin zedelenmesi gibi riskler doğurabilir. Ayrıca, eğitim içeriklerinin bağımsızlık ve tarafsızlık ilkelerine uygun olarak belirlenmesi gereklidir. Eğitim müfredatı, evrensel hukuk ilkelerine dayanmalı ve ideolojik etkilerden arındırılmalıdır. Ayrıca hakim-savcılara yönelik bu eğitimlerden birinin Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenecek avukatlarca verilmesi son derece önemlidir. Avukatlar, bağımsız yargının teminatıdır. Ancak avukatlık mesleği de bağımsız savunma da çeşitli siyasi baskılar altında kalmakta, yargı tacizine maruz bırakılmaktadır. Hakim-savcıların avukatlarla ilişkisinin mesleğin etiğine uygun şekilde tesisi için eğitimlerden uygun olanların avukatlar tarafından verilmesi gerekmektedir. Hakim-savcılar bu akademiden avukatlık mesleğinin yargının kurucu unsuru olduğu bilinciyle mezun olmalıdır.

MADDE 15- Denetim, Adalet Bakanlığı'na bağlı adalet müfettişleri tarafından yapılacaktır. Akademinin faaliyetlerinin denetimini düzenlemektedir ve bu yetki Adalet Bakanlığı'na bağlı adalet müfettişlerine verilmiştir. Ancak bu düzenleme, yargı bağımsızlığı ve özerklik ilkelerine ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Akademinin bağımsız bir eğitim ve araştırma kurumu olması gerekirken, denetimin Adalet Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmesi yürütme organının Akademi üzerinde doğrudan veya dolaylı bir kontrol mekanizması oluşturmasına neden olabilir. Bu durum, akademinin tarafsızlığına dair endişeleri artırmakta ve bağımsızlık algısını zedelemektedir.

Denetim, herhangi bir kurumun hesap verebilirliğini ve işleyişinin doğruluğunu sağlamak için kritik bir süreçtir. Ancak bu sürecin bağımsız ve tarafsız bir yapı tarafından yürütülmesi şarttır. Yürütme organına bağlı müfettişlerin bu görevi üstlenmesi, akademinin eğitim politikalarının yürütme eksenli şekillendirilmesi riskini barındırmaktadır. Bu nedenle, denetimin tarafsızlığını ve etkinliğini sağlamak adına yeni bir çerçeve oluşturulmalıdır. Akademinin denetimi, bağımsız bir denetim organı tarafından gerçekleştirilmelidir. Bu organ, yürütme organından tamamen ayrı bir yapıya sahip olmalı ve üyeleri liyakat esasına göre atanmalıdır. Ayrıca,

denetim süreçleri şeffaf bir şekilde yürütülmeli ve raporlar kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Bu durum, hesap verebilirliği artırarak akademinin meşruiyetini güçlendirecektir.

Denetim mekanizması, evrensel standartlara uygun olarak kurgulanmalı ve uluslararası bağımsızlık ilkelerine dayanmalıdır. Aynı zamanda hukuk çevrelerinden, akademisyenlerden ve sivil toplum kuruluşlarından temsilcilerin de sürece katılımı sağlanmalıdır. Adalet Bakanlığı'nın denetim sürecine ve sonuçlarına müdahale etme yetkisi tamamen kaldırılmalıdır. Bu düzenlemelerin yapılmaması durumunda, akademinin tarafsızlığına dair kaygılar derinleşecek ve yargı sistemine olan güven daha da zayıflayacaktır. Denetim mekanizmasının siyasi etkilerden tamamen arındırılması, akademinin bağımsız bir eğitim kurumu olarak varlığını sürdürmesi için hayati önemdedir. Bu nedenle, Madde 15'in yeniden ele alınarak yürütme etkisini sınırlandırarak şekilde düzenlenmesi zorunludur.

MADDE 16- Akademide hakimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadro unvanlarının ve sayılarının düzenlenmesi ve bu kadrolardan boş olanlarda unvan değişikliğinin Cumhurbaşkanı tarafından yapılması hüküm altına alınmaktadır.

Türkiye Adalet Akademisi'nin hâkim ve savcı kadrolarının atanmasına ilişkin düzenlemeler getiriyor. Bu düzenleme, özellikle Adalet Bakanlığı'nın ve Cumhurbaşkanı'nın bu süreçteki belirleyici etkisini artırarak yargı bağımsızlığı açısından ciddi endişeler doğurmaktadır.

Anayasa'nın kuvvetler ayrılığı ilkesi doğrultusunda yargının yürütme organından bağımsız olması gerekirken, bu düzenleme yargıyı yürütme etkisine açık hale getirme riski taşımaktadır. Cumhurbaşkanı'nın bu süreçteki doğrudan yetkisi, yargının tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile bağdaşmayan bir güç yoğunlaşmasına yol açabilir. Atama süreçlerinin Adalet Bakanlığı ile birlikte yürütme organının etkisi altında şekillenmesi, kadroların liyakat yerine siyasi sadakate göre belirlenmesine olanak tanıyabilir. Böyle bir durum, yargının adalet dağıtma işlevini ciddi şekilde zedeleyebilir ve kamuoyunda yargıya olan güveni sarsabilir.

Hâkim ve Savcılar Kurulu'nun yapısındaki değişikliklerin yargı bağımsızlığı üzerindeki olumsuz etkileri geçmişte defalarca gündeme gelmiştir. Bu düzenlemenin hayata geçirilmesi, benzer bir şekilde, akademiye bağımsız bir eğitim kurumu olmaktan çıkarıp, siyasi etkilerin yoğunlaştığı bir yapıya dönüştürebilir. Bu noktada, hâkim ve savcılarının eğitim ve atama süreçlerinde bağımsız bir denetim mekanizmasının bulunmaması, süreci daha da sorunlu hale getirmektedir.

Yargı mensuplarının atama süreçlerinde siyasi otoritenin etkili olduğu algısı, adalet sistemine duyulan güveni zedeleyerek toplumda derin bir adaletsizlik hissi yaratabilir. Özellikle, akademinin tarafsız ve evrensel hukuk ilkelerine uygun bir eğitim kurumu olarak işlev görmesi gerekirken, bu düzenleme, onu belirli bir siyasi çizgide kadro yetiştiren bir yapıya dönüştürebilir. Bu nedenle, Madde 16'nın yargı bağımsızlığını destekleyecek şekilde yeniden düzenlenmesi şarttır.

Atama süreçlerinde Cumhurbaşkanı'nın ve Adalet Bakanlığı'nın etkisi sınırlandırılmalı, tamamen bağımsız bir kurul oluşturularak bu süreç şeffaf ve denetlenebilir bir şekilde yürütülmelidir. Ayrıca, adayların liyakat esasına göre değerlendirilmesi sağlanmalı, herhangi

bir siyasi müdahale ihtimali tamamen ortadan kaldırılmalıdır. Bu değişiklikler yapılmadığı takdirde, Akademi'nin özerklik ve bağımsızlık iddiası yalnızca bir retorikten ibaret kalacaktır.

MADDE 17- Mevzuata uyumlu hale getirmek için bazı düzenlemeler öngörülmektedir. 2802 sayılı Kanun'a uyum düzenlemelerinin yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 18- Akademi, kendi faaliyetlerini düzenlemek üzere yönetmelikler hazırlayacaktır. Akademinin faaliyetlerini düzenlemek için yönetmelik çıkarma yetkisi tanımlanmaktadır. Yönetmelik hazırlama yetkisi, özerklik açısından önemli bir kazanım fakat bu süreçlerin Adalet Bakanlığı etkisinden azade olması gerekir.

GEÇİCİ MADDE 1- Mevcut personelin kanunun yürürlüğe girmesiyle beraber yürürlük tarihinde atanmış veya görevlendirilmiş sayılacağı düzenlenmiştir. Akademinin yeniden yapılandırılması sürecinde mevcut personelin durumu düzenlemektedir. Maddeye göre Akademi daire başkanı ve alt pozisyonlarda bulunan görevliler, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte atanmış/görevlendirilmiş sayılacaklardır. Yani mevcut görevlerine devam edeceklerdir. Ayrıca Akademi Danışma Kurulu üyeleri (üst kademe kamu yöneticileri arasından Bakan tarafından belirlenenler hariç), Eğitim Kurulu üyesi olarak görevlerine devam edecektir. Oysa Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararında belirttiği gerekçelerle bu atama veya görevlendirmelerin kanuni dayanağı bulunmamaktadır. Mevcut görevliler mevcut görevlerine devam ettiklerinde Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının bir anlamı kalmamaktadır. Mevcut görevlilerin Adalet Bakanı tarafından belirlenmiş olması da yukarıdaki maddelerde açıklandığı üzere yargıda bağımsızlık ve tarafsızlık ilkesini zedeleyecektir. Akademinin yeniden yapılandırılması, Adalet Bakanı'nın atama ve görevlendirme yetkisinin kısıtlandığı ve böylece akademinin özerklik niteliğinin güçlendirilerek yürütmenin etkisi altında olmayacağı koşullarda yapılmalıdır.

MADDE 19 ve 20- Yürürlük maddesidir.

ANAYASAYA AYKIRILIK

Madde 3, 5 ila 14 ve 16:

Türkiye Adalet Akademisi'nin kuruluşunu, organlarını ve organizasyon yapısını düzenleyen 2/2793 Esas Sayılı Kanun Teklifi'nin 3. maddesi, akademinin bağımsızlığı açısından ciddi sorunlar barındırmaktadır. Madde, Akademi'nin “kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliğe sahip, özel bütçeli bir kurum” olduğunu belirtse de bu özerklik ve bağımsızlığı sağlayacak herhangi bir mekanizma öngörmemiştir. Özellikle Eğitim Kurulu ve Başkanlık gibi kritik organların yürütme etkisinden bağımsız bir şekilde çalışmasını temin edecek somut düzenlemeler yer almamaktadır. Bu eksiklik, yargı bağımsızlığı ve hukuk devleti ilkesi bakımından önemli anayasal sorunlar doğurmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesi uyarınca hukuk devleti, devlet organlarının açık, öngörülebilir ve bağımsız bir şekilde işlemesini gerektirir. Ancak, Akademi'nin organlarının yapısına ilişkin düzenlemelerde yürütme etkisinin sınırlandırılmasına yönelik bir güvence bulunmamaktadır.

Eğitim Kurulu’nun üyelerinin atanma usulleri ve Başkanlık makamının yürütme organı tarafından doldurulacağı ihtimali, akademiye bağımsız bir eğitim kurumu olmaktan çıkararak yürütme etkisi altında bir organ haline getirme riskini taşımaktadır. Bu durum, Anayasa’nın 138. maddesiyle güvence altına alınan yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesiyle açıkça çelişmektedir.

Anayasa Mahkemesi’nin 2023/229 karar sayılı iptal kararında, Akademi’nin bağımsız bir yapıya sahip olması gerektiği açıkça vurgulanmıştır. Mahkeme, 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen Adalet Akademisi’nin, yürütme etkisi altındaki yapısını yargı bağımsızlığına aykırı bulmuş ve bu nedenle düzenlemeyi iptal etmiştir. Ancak, teklif edilen düzenleme, Mahkeme’nin kararındaki gerekçeleri dikkate almamakta ve benzer sorunları taşımaktadır. Akademi’nin “Bakanlıkla ilgili” bir kurum olarak tanımlanması ve organlarının yürütme etkisinden bağımsız olmadığı bir sistem öngörmesi, Anayasa Mahkemesi’nin bağlayıcı kararlarına aykırılık teşkil etmektedir.

Uluslararası hukuk normlarına göre de yargı mensuplarının eğitim süreçleri bağımsız kurumlar tarafından yürütülmelidir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Hâkimler Danışma Konseyi kararlarında, yargı eğitime yönelik müdahalelerin bağımsızlık ve tarafsızlık ilkelerine zarar vereceği vurgulanmıştır. Ancak, teklif edilen düzenleme, uluslararası standartlara uyum sağlamadığı gibi, yargının tarafsızlığına gölge düşürecek bir yapı oluşturmaktadır. Türkiye Adalet Akademisi’nin organizasyon yapısını düzenleyen bu madde, Akademi’nin bağımsızlığını ve özerkliğini sağlamak için gerekli anayasal güvenceleri taşımamaktadır. Bu durum, Anayasa’nın 2. maddesi (hukuk devleti ilkesi), 138. maddesi (yargı bağımsızlığı) ve 153. maddesi (Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı) ile açıkça çelişmektedir. Akademi’nin bağımsızlığını ve tarafsızlığını sağlayacak düzenlemeler yapılmadan teklifin yasalaşması, anayasal ve uluslararası standartlar açısından ciddi sorunlar yaratacaktır.

Madde 15:

Türkiye Adalet Akademisi’nin denetiminin Adalet Bakanlığı’na bağlı adalet müfettişleri tarafından yapılacağını düzenlemektedir. Bu düzenleme, Akademi’nin bağımsız bir eğitim kurumu olması gerektiği ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Adalet Akademisi, hâkim ve savcılarının mesleki eğitim süreçlerini yöneten bir kurum olarak, yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığını doğrudan etkileyen bir yapıya sahiptir. Ancak bu maddeyle, yürütme organı olan Adalet Bakanlığı’nın Akademi üzerindeki etkisi artırılmakta ve bağımsızlık ilkesi ciddi şekilde zedelenmektedir.

Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti ilkesi, devlet organlarının şeffaf, öngörülebilir ve bağımsız bir şekilde işlemesini gerektirir. Ancak, Adalet Bakanlığı’nın denetim yetkisiyle doğrudan müdahil olması, hukuk devleti ilkesini ihlal etmektedir. Hukuk devleti, yargının yürütme etkisinden uzak ve bağımsız bir şekilde işlemesini gerektirir. Bu düzenleme denetim süreçlerinin tarafsız bir yapı tarafından gerçekleştirilmesi gerekliliğini göz ardı etmekte ve yürütme etkisinin yargı eğitimi üzerinde artmasına yol açmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 2023/229 sayılı kararında, Adalet Akademisi'nin yapısının ve işleyişinin yürütme etkisinden bağımsız olması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Mahkeme, yürütme organının yargı eğitim süreçlerine doğrudan müdahale etmesinin yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına zarar verdiğini ifade etmiştir. Bu karar ışığında, Adalet Bakanlığı'na bağlı adalet müfettişlerinin denetim yetkisiyle donatılması, Anayasa Mahkemesi'nin iptal gerekçeleriyle çelişmekte ve bağlayıcı olan bu kararın gereklerini yerine getirmemektedir. Uluslararası hukuk normlarına göre de, yargı mensuplarının eğitimi ve ilgili kurumların denetimi, bağımsız organlar tarafından gerçekleştirilmelidir. Avrupa Hâkimler Danışma Konseyi'nin (CCJE) kararlarında, yargı eğitimi süreçlerinin tarafsız ve bağımsız bir yapı tarafından yürütülmesi gerektiği vurgulanmıştır. Aynı şekilde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında, yargı mensuplarının eğitimi ve bu sürecin denetiminin tarafsızlık ve bağımsızlık ilkelerine uygun olması gerektiği belirtilmiştir. Ancak, teklif edilen düzenleme, bu uluslararası standartlara açıkça aykırıdır.

Teklifin 15. maddesi, Anayasa'nın 2. maddesi (hukuk devleti ilkesi), 138. maddesi (yargı bağımsızlığı) ve 153. maddesi (Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı) ile bağdaşmamaktadır. Ayrıca, uluslararası standartlarla uyumlu olmayan bu düzenleme, yargı bağımsızlığını ve tarafsızlığını zedeleyen bir yapı ortaya koymaktadır. Akademi'nin denetiminin bağımsız bir organ tarafından gerçekleştirilmesi sağlanmadığı sürece, bu düzenleme anayasal ve hukuki açıdan ciddi sorunlar yaratacaktır.

Geçici Madde 1:

Adalet Akademisi'nin yeniden yapılandırılması sürecinde mevcut personelin statüsüne, hâkim ve savcı adaylarının eğitim ve sınavlarına, yeni yönetmeliklerin çıkarılmasına ve Eğitim Kurulu üyelerinin görev süresine ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu madde, geçiş sürecinin düzenlenmesini amaçlamakla birlikte, belirli noktalarda Anayasa'ya ve Anayasa Mahkemesi'nin bağlayıcı kararlarına aykırılık teşkil edebilecek unsurlar taşımaktadır.

Maddenin üçüncü fıkrası, yönetmeliklerin yeni düzenlemelere uyarlanması için altı aylık bir süre öngörmektedir. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin 2023/229 sayılı kararında, 34 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin iptalinden sonra yeni düzenlemelerin en fazla bir yıl içinde tamamlanması gerektiği vurgulanmıştır. Teklifte, bu süre sınırı aşılmamış görünse de altı aylık ek süre uygulamada Anayasa Mahkemesi'nin kararının bağlayıcılığını zayıflatabilir. Mahkeme'nin kararındaki temel gerekçe, yürütme etkisinin hızlı bir şekilde sınırlandırılması ve bağımsız bir yapı oluşturulması gerektiğidir. Bu bağlamda, yönetmeliklerin yürürlüğe girişinin gecikmesi, anayasal sorunları çözmek yerine devam ettirebilir.

Geçici Madde 1'de tanımlanan sürelerin, Anayasa Mahkemesi'nin kararında öngörülen sürelerle tamamen uyumlu olduğu söylenemez. Ek sürelerin uygulanması, Mahkeme'nin iptal kararında vurgulanan anayasa aykırılıklarının devam etmesine yol açabilir. Özellikle, yürütme organının etkisinin sınırlandırılması ve bağımsız bir yapının tesis edilmesi yönündeki temel gerekçe, bu sürelerin uzatılmasıyla zayıflatılabilir.

Ayrıca, Anayasa Mahkemesi’nin iptal kararına rağmen akademideki mevcut görevlilerin yürürlük tarihi itibarıyla atanmış/görevlendirilmiş sayılmaları da Adalet Bakanı tarafından atandıkları veya görevlendirildikleri için yukarıdaki maddelerde açıklandığı üzere yargıda bağımsızlık ve tarafsızlık ilkesini zedeleyecektir. Akademinin yeniden yapılandırılması, Adalet Bakanı’nın atama ve görevlendirme yetkisinin kısıtlandığı ve böylece akademinin özerklik niteliğinin güçlendirilerek yürütmenin etkisi altında olmayacağı koşullarda yapılmalıdır.

Bu haliyle Teklifin Geçici 1. maddesi, Anayasa’nın 2. maddesi (hukuk devleti ilkesi), 138. maddesi (yargı bağımsızlığı) ve 153. maddesi (Anayasa Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığı) ile bağdaşmamaktadır.

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Zülküf Uçar
Van

Onur Düşünmez
Hakkâri

ANKARA MİLLETVEKİLİ MURAT ALPARSLAN
VE ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ SAFFET
BOZKURT İLE 102 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye Adalet Akademisinin kuruluş ve görevleriyle ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun; Türkiye Adalet Akademisinin kuruluşu, organları, görevleri ve personeli ile Akademi tarafından yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Akademi: Türkiye Adalet Akademisini,
 - b) Bakan: Adalet Bakanını,
 - c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
 - ç) Başkan: Türkiye Adalet Akademisi Başkanını,
 - d) Başkanlık: Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığını,
 - e) Eğitim Kurulu: Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Kurulunu,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Organlar ve Görevler

Kuruluş

MADDE 3- (1) Bu Kanunda belirlenen görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli, Bakanlıkla ilgili ve merkezi Ankara’da bulunan Türkiye Adalet Akademisi kurulmuştur.

(2) Akademi, Başkanlık ve Eğitim Kurulundan oluşur.

(3) Akademide, uzmanlık esasına göre eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama birimleri oluşturulabilir.

(4) Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin daha etkin ve verimli şekilde

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ KANUNU TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Türkiye Adalet Akademisinin kuruluş ve görevleriyle ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Bu Kanun; Türkiye Adalet Akademisinin kuruluşu, organları, görevleri ve personeli ile Akademi tarafından yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Akademi: Türkiye Adalet Akademisini,
 - b) Bakan: Adalet Bakanını,
 - c) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,
 - ç) Başkan: Türkiye Adalet Akademisi Başkanını,
 - d) Başkanlık: Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığını,
 - e) Eğitim Kurulu: Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Kurulunu,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Organlar ve Görevler

Kuruluş

MADDE 3- (1) Bu Kanunda belirlenen görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, bilimsel, idari ve mali özerkliği olan, özel bütçeli, Bakanlıkla ilgili ve merkezi Ankara’da bulunan Türkiye Adalet Akademisi kurulmuştur.

(2) Akademi, Başkanlık ve Eğitim Kurulundan oluşur.

(3) Akademide, uzmanlık esasına göre eğitim, öğretim, araştırma ve uygulama birimleri oluşturulabilir.

(4) Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetlerinin daha etkin ve verimli şekilde

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

yerine getirilmesi amacıyla, Başkanın teklifi ve Bakanın kararıyla Akademi eğitim merkezleri kurulabilir.

Akademinin görevleri

MADDE 4- (1) Akademinin görevleri şunlardır:

a) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim planlarını hazırlamak, yayımlamak ve uygulamak.

b) Talepleri hâlinde noterler ve avukatlar ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları hazırlamak ve uygulamak.

c) Hukuk ve adalet alanında; araştırma ve bilimsel çalışmalar yapmak, ihtiyaçları tespit etmek, uluslararası gelişmeleri takip etmek, proje geliştirmek ve uygulamak.

ç) Hukuk ve adalet alanını ilgilendiren konularda uzmanlık ve sertifika programları ile kurs, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikleri düzenlemek, bilgi bankası ve kütüphane kurmak, yayımlar yapmak.

d) Eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili strateji ve hedefleri belirlemek.

e) Görev alanına giren konularda yurt içinde ve yurt dışında bulunan kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

f) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılarının lisansüstü ve yabancı dil eğitim ve öğretimlerini desteklemek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

g) Hukuk ve adalet alanını ilgilendiren eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkında ilgili kurum ve kuruluşlara görüş bildirmek.

ğ) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Akademi Teşkilatı

Başkanlık

MADDE 5- (1) Başkanlık; Başkan ve daire başkanlığı şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri ile Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşur.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yerine getirilmesi amacıyla, Başkanın teklifi ve Bakanın kararıyla Akademi eğitim merkezleri kurulabilir.

Akademinin görevleri

MADDE 4- (1) Akademinin görevleri şunlardır:

a) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim planlarını hazırlamak, yayımlamak ve uygulamak.

b) Talepleri hâlinde noterler ve avukatlar ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik eğitim programları hazırlamak ve uygulamak.

c) Hukuk ve adalet alanında; araştırma ve bilimsel çalışmalar yapmak, ihtiyaçları tespit etmek, uluslararası gelişmeleri takip etmek, proje geliştirmek ve uygulamak.

ç) Hukuk ve adalet alanını ilgilendiren konularda uzmanlık ve sertifika programları ile kurs, seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikleri düzenlemek, bilgi bankası ve kütüphane kurmak, yayımlar yapmak.

d) Eğitim ve öğretim faaliyetleriyle ilgili strateji ve hedefleri belirlemek.

e) Görev alanına giren konularda yurt içinde ve yurt dışında bulunan kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

f) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılarının lisansüstü ve yabancı dil eğitim ve öğretimlerini desteklemek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak.

g) Hukuk ve adalet alanını ilgilendiren eğitim ve öğretim faaliyetleri hakkında ilgili kurum ve kuruluşlara görüş bildirmek.

ğ) Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Akademi Teşkilatı

Başkanlık

MADDE 5- (1) Başkanlık; Başkan ve daire başkanlığı şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri ile Hukuk Araştırmaları Merkezinden oluşur.

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

Daire başkanlıklarının sayısı dördü geçemez.
Akademide yeteri kadar tetkik hâkimi ve idari
personel bulunur.

(2) Başkanlığın görevleri şunlardır:

a) Eğitim müfredatını, yıllık eğitim ve
stratejik plan taslakları ile yıllık faaliyet raporunu
hazırlamak.

b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin,
verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin
standartların belirlenmesi için Eğitim Kuruluna
önerilerde bulunmak, eğitim materyallerini
hazırlamak.

c) Akademide bu Kanun kapsamında görev
yapanların atama, nakil, görevlendirme, özlük ve
benzeri işlemlerini yürütmek.

ç) Akademinin ihtiyacı olan her türlü
satın alma, kiralama, bakım, onarım, yapım,
büro, sekreteryaya, arşiv, sağlık, sosyal ve benzeri
hizmetleri yürütmek.

d) Mevzuatla Akademiye verilen diğer
görevleri yerine getirmek.

(3) Akademinin görev alanı kapsamında,
kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcileri ile
uzman kişilerin katılımıyla çalışma grupları veya
eğitim komisyonları kurulabilir.

Başkan ve daire başkanları

MADDE 6- (1) Başkan Akademiye yönetir,
temsil eder, Akademinin düzenli ve verimli
çalışmasını sağlar ve bu konuda gerekli tedbirleri
alır.

(2) Daire başkanları, birinci sınıf olup
birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri
yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından, Bakan
tarafından atanır ve Başkan tarafından belirlenen
iş bölümüne göre görev yapar.

Eğitim Kurulu

MADDE 7- (1) Eğitim Kurulu; Bakan veya
Bakanın görevlendirdiği bakan yardımcısının
başkanlığında, Akademi Başkanı, Bakanlık Ceza
İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürleri
ile dört yıl için belirlenen aşağıdaki üyelerden
oluşur:

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Daire başkanlıklarının sayısı dördü geçemez.
Akademide yeteri kadar tetkik hâkimi ve idari
personel bulunur.

(2) Başkanlığın görevleri şunlardır:

a) Eğitim müfredatı, yıllık eğitim ve
stratejik plan taslakları ile yıllık faaliyet raporunu
hazırlamak.

b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin,
verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin
standartların belirlenmesi için Eğitim Kuruluna
önerilerde bulunmak, eğitim materyallerini
hazırlamak.

c) Akademide bu Kanun kapsamında görev
yapanların atama, nakil, görevlendirme, özlük ve
benzeri işlemlerini yürütmek.

ç) Akademinin ihtiyacı olan her türlü
satın alma, kiralama, bakım, onarım, yapım,
büro, sekreteryaya, arşiv, sağlık, sosyal ve benzeri
hizmetleri yürütmek.

d) Mevzuatla Akademiye verilen diğer
görevleri yerine getirmek.

(3) Akademinin görev alanı kapsamında,
kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcileri ile
uzman kişilerin katılımıyla çalışma grupları veya
eğitim komisyonları kurulabilir.

Başkan ve daire başkanları

MADDE 6- (1) Başkan Akademiye yönetir,
temsil eder, Akademinin düzenli ve verimli
çalışmasını sağlar ve bu konuda gerekli tedbirleri
alır.

(2) Daire başkanları, birinci sınıf olup
birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri
yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından, Bakan
tarafından atanır ve Başkan tarafından belirlenen
iş bölümüne göre görev yapar.

Eğitim Kurulu

MADDE 7- (1) Eğitim Kurulu; Bakan veya
Bakanın görevlendirdiği bakan yardımcısının
başkanlığında, Akademi Başkanı, Bakanlık Ceza
İşleri, Hukuk İşleri ve Personel Genel Müdürleri
ile dört yıl için belirlenen aşağıdaki üyelerden
oluşur:

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

a) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından, Yargıtay üyeleri arasından seçilen üç kişi.

b) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından, Danıştay üyeleri arasından seçilen iki kişi.

c) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından, kendi üyeleri arasından seçilen bir kişi.

ç) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinde görev yapan hâkimler arasından seçilen birer kişi.

d) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından, birinci sınıfa ayrılmış olmak kaydıyla; adli ve idari yargı ilk derece mahkemelerinde görev yapan hâkimler arasından seçilen birer kişi, Cumhuriyet savcıları arasından seçilen bir kişi.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından, üniversitelerin hukuk fakültelerinde ve eğitim bilimleri alanında görev yapan öğretim üyeleri arasından seçilen birer kişi.

(2) Süreli olarak seçilen üyenin herhangi bir sebeple üyelikten ayrılması hâlinde, yeni seçilen üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar.

(3) Eğitim Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır. Toplantı gündemi Eğitim Kurulu Başkanı tarafından belirlenir. Akademi Başkanı, Akademinin faaliyetleri hakkında Eğitim Kurulunu bilgilendirir. Toplantılara alanında uzman kişiler ile kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcileri de davet edilebilir. Eğitim Kurulunun sekreteryaya hizmetleri Başkanlık tarafından yerine getirilir.

(4) Eğitim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan taslaklarını onaylamak.

b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin, verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin standartları belirlemek.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu tarafından, Yargıtay üyeleri arasından seçilen üç kişi.

b) Danıştay Başkanlık Kurulu tarafından, Danıştay üyeleri arasından seçilen iki kişi.

c) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından, kendi üyeleri arasından seçilen bir kişi.

ç) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından, bölge adliye ve bölge idare mahkemelerinde görev yapan hâkimler arasından seçilen birer kişi.

d) Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulu tarafından, birinci sınıfa ayrılmış olmak kaydıyla; adli ve idari yargı ilk derece mahkemelerinde görev yapan hâkimler arasından seçilen birer kişi, Cumhuriyet savcıları arasından seçilen bir kişi.

e) Yükseköğretim Kurulu tarafından, üniversitelerin hukuk fakültelerinde ve eğitim bilimleri alanında görev yapan öğretim üyeleri arasından seçilen birer kişi.

(2) Süreli olarak seçilen üyenin herhangi bir sebeple üyelikten ayrılması hâlinde yeni seçilen üye, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar.

(3) Eğitim Kurulu, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır. Toplantı gündemi Eğitim Kurulu Başkanı tarafından belirlenir. Akademi Başkanı, Akademinin faaliyetleri hakkında Eğitim Kurulunu bilgilendirir. Toplantılara alanında uzman kişiler ile kamu veya özel kurum ve kuruluş temsilcileri de davet edilebilir. Eğitim Kurulunun sekreteryaya hizmetleri Başkanlık tarafından yerine getirilir.

(4) Eğitim Kurulunun görevleri şunlardır:

a) Eğitim müfredatı ve yıllık eğitim plan taslaklarını onaylamak.

b) Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin etkin, verimli ve yeknesak şekilde yürütülmesine ilişkin standartları belirlemek.

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

c) Akademinin stratejik planını kabul etmek ve takibini yapmak,

ç) Akademi mevzuatıyla ilgili görüş ve önerilerde bulunmak.

d) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

Hukuk Araştırmaları Merkezi

MADDE 8- (1) Hukuk Araştırmaları Merkezinin görevleri şunlardır:

a) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılarının uzmanlaşmasına katkı sağlamak amacıyla ortak programlar geliştirerek lisanüstü eğitimler düzenlemeleri için yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapmak.

b) Hukuk ve adalet alanında gelişmeleri takip etmek, ihtiyaçları tespit etmek, araştırma, bilimsel çalışma ve yayımlar yapmak.

c) Yabancı ülkeler ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla, hukuk ve adalet alanında ortak çalışma ve araştırmalar yapmak.

ç) Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetlerine katkı sunmak, kurs ve sertifika programları düzenlemek.

d) Merkezin görev alanı kapsamında Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Hukuk Araştırmaları Merkezinde; müdür, iki müdür yardımcısı ve bürolar bulunur.

(3) Müdür, hukuk alanında doktora yapmış, birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından; müdür yardımcılarını en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından Bakan tarafından atanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Akademi Personeli

Atama ve görevlendirme

MADDE 9- (1) Meslekte fiilen beş yılını tamamlamış hâkim ve savcılar, Bakan tarafından 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu hükümleri uyarınca Akademiye atanabilir veya görevlendirilebilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

c) Akademinin stratejik planını kabul etmek ve takibini yapmak,

ç) Akademi mevzuatıyla ilgili görüş ve önerilerde bulunmak.

d) Mevzuatla verilen diğer görevleri yapmak.

Hukuk Araştırmaları Merkezi

MADDE 8- (1) Hukuk Araştırmaları Merkezinin görevleri şunlardır:

a) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılarının uzmanlaşmasına katkı sağlamak amacıyla ortak programlar geliştirerek lisanüstü eğitimler düzenlemeleri için yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği yapmak.

b) Hukuk ve adalet alanında gelişmeleri takip etmek, ihtiyaçları tespit etmek, araştırma, bilimsel çalışma ve yayımlar yapmak.

c) Yabancı ülkeler ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla hukuk ve adalet alanında ortak çalışma ve araştırmalar yapmak.

ç) Akademinin eğitim ve öğretim faaliyetlerine katkı sunmak, kurs ve sertifika programları düzenlemek.

d) Merkezin görev alanı kapsamında Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(2) Hukuk Araştırmaları Merkezinde; müdür, iki müdür yardımcısı ve bürolar bulunur.

(3) Müdür, hukuk alanında doktora yapmış, birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından; müdür yardımcılarını en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasından Bakan tarafından atanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Akademi Personeli

Atama ve görevlendirme

MADDE 9- (1) Meslekte fiilen beş yılını tamamlamış hâkim ve savcılar, Bakan tarafından 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu hükümleri uyarınca Akademiye atanabilir veya görevlendirilebilir.

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(2) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personelin Akademiye ilk defa veya naklen atanması Başkan tarafından yapılır.

(3) İhtiyaç duyulması hâlinde 657 sayılı Kanuna tabi Bakanlık personeli, Başkanın talebi üzerine Bakanlık tarafından Akademide geçici olarak görevlendirilebilir.

(4) Akademide görev yapan, 657 sayılı Kanuna tabi personel, Başkanın talebi üzerine müktesseplerine uygun olarak Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı kadrolarına atanabilir.

(5) Eğitim merkezi müdürü, birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasında; müdür yardımcısı en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasında Bakan tarafından atanır.

Öğretim elemanları

MADDE 10- (1) Meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış hâkim ve savcılar, öğretim elemanı olarak görev yapmak üzere Bakan tarafından 2802 sayılı Kanun hükümleri uyarınca Akademiye atanabilir veya görevlendirilebilir.

(2) Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri ile araştırma görevlileri, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesi hükümlerine göre Akademide öğretim elemanı olarak görevlendirilebilir. Bunlar hakkında bu Kanun ile 2547 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(3) Akademide, Başkanın talebi üzerine yetkili makam, kurul veya organlarınca uygun görülen, Yargıtay ve Danıştay üyeleri, hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ile alanında uzman kişiler ders vermekle görevlendirilebilir. Hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ile alanında uzman kişilerin görevlendirilmeleri için meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış olmaları şartı aranır. Bu fıkra göre görevlendirilenler, ders verdikleri günlerde izinli sayılırlar.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(2) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personelin Akademiye ilk defa veya naklen atanması Başkan tarafından yapılır.

(3) İhtiyaç duyulması hâlinde 657 sayılı Kanuna tabi Bakanlık personeli, Başkanın talebi üzerine Bakanlık tarafından Akademide geçici olarak görevlendirilebilir.

(4) Akademide görev yapan, 657 sayılı Kanuna tabi personel, Başkanın talebi üzerine müktesseplerine uygun olarak Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı kadrolarına atanabilir.

(5) Eğitim merkezi müdürü, birinci sınıf olup birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasında; müdür yardımcısı, en az birinci sınıfa ayrılmış ve birinci sınıfa ayrılmayı gerektiren nitelikleri yitirmemiş hâkim ve savcılar arasında Bakan tarafından atanır.

Öğretim elemanları

MADDE 10- (1) Meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış hâkim ve savcılar, öğretim elemanı olarak görev yapmak üzere Bakan tarafından 2802 sayılı Kanun hükümleri uyarınca Akademiye atanabilir veya görevlendirilebilir.

(2) Yükseköğretim kurumlarında görevli öğretim üyeleri ve öğretim görevlileri ile araştırma görevlileri, 4/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 38 inci maddesi hükümlerine göre Akademide öğretim elemanı olarak görevlendirilebilir. Bunlar hakkında bu Kanun ile 2547 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(3) Akademide, Başkanın talebi üzerine yetkili makam, kurul veya organlarınca uygun görülen, Yargıtay ve Danıştay üyeleri, hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ile alanında uzman kişiler ders vermekle görevlendirilebilir. Hâkim ve savcılar, avukatlar, noterler ile alanında uzman kişilerin görevlendirilmeleri için meslekte fiilen sekiz yılını tamamlamış olmaları şartı aranır. Bu fıkra göre görevlendirilenler, ders verdikleri günlerde izinli sayılırlar.

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(4) Birinci ve ikinci fıkra uyarınca görev yapanlar ihtiyaç hâlinde Başkan tarafından eğitim ve öğretim hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik diğer faaliyetlerde görevlendirilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eğitim ve Öğretim

Eğitim planı ile eğitim ve öğretim programları

MADDE 11- (1) Meslek öncesi ve meslek

İçerik eğitim ve öğretim programları, hâkim ve savcı yardımcılar için Bakanlıkla, hâkim ve savcılar için Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla iş birliği içinde hazırlanan yıllık eğitim planı dâhilinde düzenlenir. Yıllık eğitim planı ile eğitim ve öğretim programlarının hazırlanmasında yüksek mahkemeler ve hukuk fakülteleri ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınabilir. İhtiyaç duyulması hâlinde yıllık eğitim planı haricinde eğitim ve öğretim programları ile seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlenebilir.

(2) İlgili kurum ve kuruluşlarca talep edilmesi hâlinde; avukatlar, noterler, hukuk ve adalet alanında görev yapan kamu personeli ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir. Bu programlar, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülür.

(3) Bilgi ve deneyimlerin karşılıklı olarak paylaşılması amacıyla, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içinde yabancı yargı mensuplarına yönelik yurt içinde veya yurt dışında eğitim ve öğretim programları düzenlenebilir.

Uzmanlık eğitimi

MADDE 12- (1) Akademi; hâkim ve

savcılar, avukatlar ve noterler ile diğer kişilerin belli alanlarda uzmanlık kazanmaları için uzmanlık ve sertifika programları düzenleyebilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(4) Birinci ve ikinci fıkra uyarınca görev yapanlar ihtiyaç hâlinde Başkan tarafından eğitim ve öğretim hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik diğer faaliyetlerde görevlendirilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Eğitim ve Öğretim

Eğitim planı ile eğitim ve öğretim programları

MADDE 11- (1) Meslek öncesi ve meslek

İçerik eğitim ve öğretim programları, hâkim ve savcı yardımcılar için Bakanlıkla, hâkim ve savcılar için Hâkimler ve Savcılar Kuruluyla iş birliği içinde hazırlanan yıllık eğitim planı dâhilinde düzenlenir. Yıllık eğitim planı ile eğitim ve öğretim programlarının hazırlanmasında yüksek mahkemeler ve hukuk fakülteleri ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınabilir. İhtiyaç duyulması hâlinde yıllık eğitim planı haricinde eğitim ve öğretim programları ile seminer, sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler düzenlenebilir.

(2) İlgili kurum ve kuruluşlarca talep edilmesi hâlinde; avukatlar, noterler, hukuk ve adalet alanında görev yapan kamu personeli ile eğitim ve öğretim hizmetlerinden faydalanması uygun görülen diğer kişilere yönelik hizmet içi eğitim programları düzenlenebilir. Bu programlar, ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde yürütülür.

(3) Bilgi ve deneyimlerin karşılıklı olarak paylaşılması amacıyla, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içinde yabancı yargı mensuplarına yönelik yurt içinde veya yurt dışında eğitim ve öğretim programları düzenlenebilir.

Uzmanlık eğitimi

MADDE 12- (1) Akademi; hâkim ve

savcılar, avukatlar ve noterler ile diğer kişilerin belli alanlarda uzmanlık kazanmaları için uzmanlık ve sertifika programları düzenleyebilir.

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Gelirler

MADDE 13- (1) Akademinin gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılacak hazine yardımları.

b) Akademiye yapılacak her türlü yardım, bağış ve vasiyetler.

c) Akademi tarafından yapılacak eğitim, öğretim ve diğer hizmetlerden alınacak ücretler.

ç) Yayın gelirleri.

d) Akademiye ait taşınır veya taşınmaz malların gelirleri.

e) Diğer gelirler.

Hizmet ücreti ve yatılı tesisler

MADDE 14- (1) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim ve öğretim programları hariç olmak üzere Akademi hizmetleri ücretlidir.

(2) Akademi tarafından yatılı tesisler kurulur.

Denetim

MADDE 15- (1) Akademinin denetimi, adalet müfettişlerince yapılır.

Kadrolar

MADDE 16- (1) Akademide hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadrolar bu Kanuna ekli (I) sayılı kadro cetvelinde düzenlenmiştir. Bu kadrolardan boş olanlarda unvan değişikliği Cumhurbaşkanınca yapılır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 17- (1) 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinin altıncı ve dokuzuncu fıkralarında yer alan “Danışma Kurulundan” ibareleri “Eğitim Kurulundan” şeklinde ve yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Kurulunda görev yapan Yargıtay veya Danıştay mensupları arasından her sınav için Eğitim Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla, sınavın türüne göre bir asıl üye Mülakat Kuruluna seçilir.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Gelirler

MADDE 13- (1) Akademinin gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılacak hazine yardımları.

b) Akademiye yapılacak her türlü yardım, bağış ve vasiyetler.

c) Akademi tarafından yapılacak eğitim, öğretim ve diğer hizmetlerden alınacak ücretler.

ç) Yayın gelirleri.

d) Akademiye ait taşınır veya taşınmaz malların gelirleri.

e) Diğer gelirler.

Hizmet ücreti ve yatılı tesisler

MADDE 14- (1) Hâkim ve savcı yardımcılarını ile hâkim ve savcılara yönelik eğitim ve öğretim programları hariç olmak üzere Akademi hizmetleri ücretlidir.

(2) Akademi tarafından yatılı tesisler kurulur.

Denetim

MADDE 15- (1) Akademinin denetimi, adalet müfettişlerince yapılır.

Kadrolar

MADDE 16- (1) Akademide hâkimlik ve savcılık mesleğinde bulunanlara ait kadrolar bu Kanuna ekli (I) sayılı kadro cetvelinde düzenlenmiştir. Bu kadrolardan boş olanlarda unvan değişikliği Cumhurbaşkanınca yapılır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 17- (1) 24/2/1983 tarihli ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 9/A maddesinin altıncı ve dokuzuncu fıkralarında yer alan “Danışma Kurulundan” ibareleri “Eğitim Kurulundan” şeklinde ve yedinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Türkiye Adalet Akademisi Eğitim Kurulunda görev yapan Yargıtay veya Danıştay mensupları arasından her sınav için Eğitim Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğunun gizli oyuyla, sınavın türüne göre bir asıl üye Mülakat Kuruluna seçilir.”

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

Yönetmelikler

MADDE 18- (1) Hizmet birimleri ve bu birimlerin görevleri ile çalışma usul ve esasları, Eğitim Kurulunun toplantı ve çalışma usulü, Hukuk Araştırmaları Merkezinin çalışma usul ve esasları, Akademi hizmetlerinden yararlanma ve ücretler, uzmanlık ve sertifika programları ile bu Kanunda düzenlenen diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Akademi tarafından çıkarılan yönetmeliklerle düzenlenir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla; Akademide daire başkanı ile alt kadro ve pozisyonlarında bulunanlar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro veya pozisyonlara atanmış, Akademide görevlendirme suretiyle görev yapanlar ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ilgili mevzuatı uyarınca görevlendirilmiş sayılır.

(2) Hâkim ve savcı adaylarının eğitim ve sınavları, 23/6/2022 tarihli ve 7413 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 2802 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerden önceki hükümler çerçevesinde Akademi tarafından yapılır.

(3) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılır. Yeni yönetmelikler çıkarılınca kadar mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(4) Bakanlıkta görev yapan üst kademe kamu yöneticileri arasından Bakan tarafından belirlenenler hariç olmak üzere, Akademi Danışma Kurulu üyeleri Eğitim Kurulu üyesi olarak görevine devam eder. Üyelerin, dört yıllık görev süresinin hesabında Danışma Kuruluna seçildikleri tarih esas alınır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yönetmelikler

MADDE 18- (1) Hizmet birimleri ve bu birimlerin görevleri ile çalışma usul ve esasları, Eğitim Kurulunun toplantı ve çalışma usulü, Hukuk Araştırmaları Merkezinin çalışma usul ve esasları, Akademi hizmetlerinden yararlanma ve ücretler, uzmanlık ve sertifika programları ile bu Kanunda düzenlenen diğer hususlara ilişkin usul ve esaslar, Akademi tarafından çıkarılan yönetmeliklerle düzenlenir.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla; Akademide daire başkanı ile alt kadro ve pozisyonlarında bulunanlar bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın bulundukları kadro veya pozisyonlara atanmış, Akademide görevlendirme suretiyle görev yapanlar ise bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın ilgili mevzuatı uyarınca görevlendirilmiş sayılır.

(2) Hâkim ve savcı adaylarının eğitim ve sınavları, 23/6/2022 tarihli ve 7413 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 2802 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerden önceki hükümler çerçevesinde Akademi tarafından yapılır.

(3) Bu Kanunda belirtilen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılır. Yeni yönetmelikler çıkarılınca kadar mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

(4) Bakanlıkta görev yapan üst kademe kamu yöneticileri arasından Bakan tarafından belirlenenler hariç olmak üzere, Akademi Danışma Kurulu üyeleri Eğitim Kurulu üyesi olarak görevine devam eder. Üyelerin, dört yıllık görev süresinin hesabında Danışma Kuruluna seçildikleri tarih esas alınır.

(Ankara Milletvekili Murat Alparslan ve
Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

Yürürlük

MADDE 19- (1) Bu Kanun 28/2/2025
tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 19- (1) Bu Kanun 28/2/2025
tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20- (1) Bu Kanun hükümlerini
Cumhurbaşkanı yürütür.

TEKLİF METNİNE EKLİ CETVEL

(İ) SAYILI CETVEL

KURUMU : TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN (Meslek Mensupları)		
ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Adalet Akademisi Başkanı	1	1
Daire Başkanı	1	4
Hukuk Araştırmaları Merkezi Müdürü	1	1
Hukuk Araştırmaları Merkezi Müdür Yardımcısı	1	2
Eğitim Merkezi Müdürü	1	3
Eğitim Merkezi Müdür Yardımcısı	1	3
İç Denetçi	1	1
Tetkik Hâkimi	1-5	45
TOPLAM		60

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METNE EKLİ CETVEL

(I) SAYILI CETVEL

KURUMU : TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ
TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLARIN (Meslek Mensupları)		
ÜNVANI	DERECESİ	ADEDİ
Adalet Akademisi Başkanı	1	1
Daire Başkanı	1	4
Hukuk Araştırmaları Merkezi Müdürü	1	1
Hukuk Araştırmaları Merkezi Müdür Yardımcısı	1	2
Eğitim Merkezi Müdürü	1	3
Eğitim Merkezi Müdür Yardımcısı	1	3
İç Denetçi	1	1
Tetkik Hâkimi	1-5	45
TOPLAM		60

